

Verslag over de jaren
1986 en 1987

BEDRIJFSSCHAP VOOR DE BOSBOUW EN DE HOUTTEELT

Verslag

over de jaren 1986 en 1987

van het

Bosschap

BEDRIJFSSCHAP VOOR DE BOSBOUW EN DE HOUTTEELT

Laan Copes van Cattenburch 100,
2585 GE 's-Gravenhage
telefoon: 070-504181/504608

INHOUD

I	Inleiding	6
II	Verordeningen	7
III	Registratie	7
IV	Bosbouwbeleid	7
	4.1 Meerjarenplan Bosbouw	7
	4.2 Overleg met de Minister van Landbouw en Visserij	12
	4.3 Brief in verband met de kabinetsformatie	14
	4.4. De bosbouw en de begrotingen van het Ministerie van Landbouw en Visserij 1987 en 1988	15
	4.5 Uitvoering regeling bosbijdragen 1983	17
	4.6 Herziening systematiek bosbouwsubsidie-regelingen	19
	4.7 Nota inzake de wenselijkheid tot stimulering van het beheer van kleine bosbezittingen in groepsverband	19
	4.8 Discussienota van de Europese Commissie over communautaire maatregelen in de Bosbouw	19
	4.9 Rapport van de werkgroep privatiseringsonderzoek bosbouw	21
	4.10 Discussienota "Boseigendom en toekomstperspectief"	21
	4.11 Nota "Licht op groen"	22
V	Economische aangelegenheden	23
	5.1 Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw	23
	5.2 De houtmarkt	25
	5.3 Houtoogstprognose	27
	5.4 Eindrapport Damwandproef Oostvaardersdiep	28
	5.5 De positie van de bosbouw in het nieuwe Uitvoeringsbesluit Wegvervoer Goederen (U.W.G.)	28
	5.6 Rapport "Een verkenning m.b.t. de economische problematiek van de Nederlandse bosbouw"	29
VI	Sociale aangelegenheden	30
	6.1 C.a.o. particuliere bosbouw 1987-1989	30
	6.2 Uitbreiding werkingssfeer cao particuliere bosbouw tot bosbouw-ambachtondernemingen	33
	6.3 Onderzoek naar de uitvoering van de Beschikking bijdragen werkgelegenheid in de bosbouw 1984-1985	33
	6.4 Bezoek aan de bosbouw in Zweden	36
	6.5 Veiligheid in de bosbouw	36
	6.6 Nationale bosarbeidswedstrijden 1986 en wereldkampioenschappen 1987	37
	6.7 Regeling Subsidie Scholing Leerlingwezen	38
VII	Samenwerking AVIH en Bosschap	38
VIII	Fiscale aangelegenheden	39
	1 Wetsvoorstel Wijziging Natuurschoonwetlandgoederen 1928 en de Wet op de vermogensbelasting 1964	39
	2 Vakantiebonnen en belastingvereenvoudiging	41

IX	Ruimtelijke ordening en Grondzaken	41
	9.1 Algemeen	41
	9.2 Wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening	42
	9.3 Notitie Ruimtelijke Perspectieven	42
	9.4 Nota "Bestemmen met Beleid"	44
	9.5 Streekplannen	44
	9.6 Regionale bosplannen	45
	9.7 Bestemmingsplannen	46
	9.8 Bebouwde Kom Boswet	48
	9.9 Gemeentelijke kapverordening	49
	9.10 Nationaal Park Drents- Friese Woud	49
	9.11 Toezicht in Bossen en natuurterreinen	50
	9.12 Het voorontwerp van een wet op de openlucht recreatie	51
X	Grondwateraangelegenheden	52
	10.1 Grondwaterplannen	52
	10.2 Verordening grondwaterbeschermingsgebieden	52
	10.3 Grondwateronttrekking	54
	10.4 Onderzoek grondwateronttrekking in Overijssel	54
	10.5 Bosschade als gevolg van grondwaterstandsverlaging door grondwaterwinning.	54
	10.6 Onderzoek bos en water	56
XI	Waterschapsaangelegenheden	56
	11.1 Bossen en waterschappen	56
	11.2 Waterschap Noord- West Veluwe	57
	11.3 Waterschap de Zandley	57
	11.4 Waterschap Riegmeer	59
	11.5 Voorstel Waterschapswet	59
XII	Maatregelen ter bescherming van bossen	60
	12.1 De problematiek van de verzuring van het milieu	60
	12.2 Dierlijke meststoffen	61
	12.3 Wet Bodembescherming / Besluit gebruik dierlijke meststoffen / Meststoffenwet	62
	12.4 Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne	62
	12.5 De nonvlinderplaag in Zuid-Nederland	63
	12.6 Wijziging van de Verordening Bosschap schadelijke dieren en aanpassing uitvoeringsbesluiten	63
	12.7 IJzelschade in het Noorden des lands	64
XIII	Bosbrandweer	64
	13.1 Algemeen	64
	13.2 EG actie ter bescherming van de bossen van de gemeenschap tegen brand	65
	13.3 Onderzoek naar de toepassingsmogelijkheden van een geautomatiseerd systeem voor de vroegtijdige detectie van bosbrand in Nederland	67
XIV	Informatica Stimulering Bosbouw	67
XV	Het Zaadcomité	68

XVI	Onderwijs en Onderzoek	69
	16.1 Agrarisch Opleidingscentum voor de Inrichting en het Beheer van de Groene Ruimte	69
	16.2 Nota landbouwkundig onderzoek in perspectief	69
XVII	Financieel overzicht	71
XVIII	Samenstelling bestuur, dagelijks bestuur, secretariaat, hoofdafdeling sociale zaken, commissies en werkgroepen per 31 december 1987	73
XIX	Vertegenwoordiging in andere instellingen	80
	Bijlage 1. Invoer en uitvoer van een aantal soorten en vormen hout in 1982 t/m 1987	81
	Bijlage 2. Overzichtstabel uitzaai grove den	82
	Bijlage 3. Landelijke inventarisatie van de vitaliteit van het Nederlandse bos in 1987.	83

I Inleiding

In deze verslagperiode werd de voor de bosbouw uitermate belangrijke regeringsbeslissing Meerjarenplan Bosbouw aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden. In de regeringsbeslissing zijn veel opmerkingen, die naar aanleiding van het in 1984 verschenen beleidsvoornemen inspraak en overleg naar voren werden gebracht, verwerkt. De regeringsbeslissing is dientengevolge evenwichtiger in de benadering van het bos in zijn rijke verscheidenheid.

Van groot belang is vooral dat nu kan worden beschikt over een beleidsvisie met betrekking tot de ontwikkeling van het bos voor de lange termijn. Dit kan ertoe bijdragen dat de overheid over een lange periode een consistent bosbouwbeleid voert. Of dit ook werkelijk zal gebeuren moet echter worden afgewacht. De beslist ontoereikende invulling van de financiële paragraaf uit het Meerjarenplan Bosbouw moet een waarschuwing inhouden voor te hoog gespannen verwachtingen.

Het zowel in 1986 als in 1987 zichtbaar geworden tekort aan middelen voor de uitvoering van de bijdrageregelingen vormt een somber voorteken. Dit tekort had een negatieve invloed op de reguliere werkgelegenheid.

De ontwikkeling van de vitaliteit van het bos bleef ook in deze verslagperiode zorgen baren. Een aantal bosbedrijven leed reeds ernstige schade, gevreesd moet worden - tenzij de verontreiniging van het milieu een halt wordt toegeroepen - dat de teruggang van de vitaliteit voor de bosbouwsector ernstige problemen mee zal brengen. Die problemen zullen ongetwijfeld ook tot belangrijke kostenstijgingen en verliezen gaan leiden. Krachtige bestrijding van de vervuiling van het milieu, zowel op nationaal als op internationaal niveau, is voor de bosbouw van het grootste belang.

De zorgelijke ontwikkelingen noodzaken het bosbouwbedrijfsleven door eigen krachtsinspanning de problemen zoveel mogelijk het hoofd te bieden en de sector zo sterk mogelijk te maken. In dat verband was het verheugend dat het overleg tussen de organisaties die binnen het Bosschap samenwerken enerzijds en de Algemene Vereniging Inlands Hout als representant van de bosbouwambachtondernemingen anderzijds over samenwerking binnen het Bosschap tegen het eind van de verslagperiode met goed gevolg kon worden afgesloten. Genoemde organisaties namen op 15 december 1987 het besluit de Sociaal Economische Raad te verzoeken de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid te adviseren het Instellingsbesluit van het Bosschap te wijzigen in die zin dat de werkingssfeer van het Bosschap zich ook zal uitstrekken tot de bosbouwambachtondernemingen. Doel van de beoogde samenwerking is versterking van de economische en sociale structuur van de bosbouwsector.

Voor de ontwikkeling van bosbouw en de versterking van de positie van de bosbedrijven dienen ook de mogelijkheden die toepassing van informatica kan bieden te worden benut. Teneinde een goede basis te leggen voor de ontwikkeling van informatica werd een globaal informatiemodel bosbedrijf opgesteld, waarna in beginsel werd besloten een takorganisatie voor de ontwikkeling van informatica in de bosbouwsector op te richten. De oprichting vond evenwel in de verslagperiode niet meer plaats.

In de verslagperiode vierde de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren haar 40 jarige bestaan. De jubileumviering stond in het teken van het thema "Boseigendom en toekomstperspectief".

Behalve de hier kort aangestipte aangelegenheden vroegen vele andere zaken gedurende deze verslagperiode de aandacht. Daarop wordt in dit verslag nader ingegaan.

II Verordeningen

Behalve verordeningen inzake begroting, heffing en personeelsaangelegenheden werden in de verslagperiode de Verordening Bosschap bestrijding nonvlinder 1986, de Verordening tot Wijziging van de Verordening Bosschap Schadelijke Dieren 1973 en de Verordening Bosschap inzake gebruik van dierlijke meststoffen vastgesteld.

De twee eerstgenoemde verordeningen, gericht op de bestrijding van schadelijke bosinsekten (nonvlinder en dennenscheerder), werden door de Minister van Landbouw en Visserij op respectievelijk 20 maart 1986 en 4 augustus 1986 goedgekeurd en traden op respectievelijk 29 maart 1986 en 30 augustus 1986 in werking.

De verordening inzake het gebruik van dierlijke meststoffen werd op 10 juni 1986 goedgekeurd en trad op 21 juni 1986 in werking.

III Registratie

Op 31 december 1986 waren in totaal 1.998 eigenaren met een bosbezit van 233.004 ha geregistreerd. Op 31 december 1987 bedroeg het aantal eigenaren 1957 met een bosbezit van 232.459 ha..

IV Bosbouwbeleid

4.1 Meerjarenplan Bosbouw

In 1984 verscheen het Meerjarenplan Bosbouw (MJP), een beleidsvoornemen van de rijksoverheid, waarin een beleidsvisie op het bos en de bosbouw werd ontvouwd tot het jaar 2000 (de planperiode) met een doorkijk naar het midden van de volgende eeuw (de lange termijn). Het Bosschap adviseerde de Minister van Landbouw en Visserij over dit beleidsvoornemen bij brief d.d. 25 februari 1985 (zie het verslag over de jaren 1984 en 1985). Het beleidsvoornemen doorliep in de jaren 1984 tot en met 1986 ter voorbereiding van de regeringsbeslissing inzake het MJP een procedure van inspraak, bestuurlijk overleg en advisering. Op 16 mei 1986 verscheen de regeringsbeslissing met beleidsbeslissingen voor de planperiode tot het jaar 2000 en de lange termijn (1e helft van de volgende eeuw).

4.1.1 Enkele hoofdpunten uit de regeringsbeslissing

De hoofddoelstelling van het beleid van de rijksoverheid op het gebied van bos en bosbouw is: het binnen het kader van het totale overheidsbeleid bevorderen van zodanige voorwaarden en omstandigheden, dat het bosareaal in Nederland naar omvang en kwaliteit zo goed mogelijk tegemoet komt aan de in de samenleving bestaande wensen ten aanzien van de functievervulling van het bos, nu en in de toekomst, op een door de samenleving geaccepteerd kostenniveau.

Deze hoofddoelstelling is nader uitgewerkt in de volgende doelstellingen:

- Het op dezelfde plaats duurzaam in stand houden en ontwikkelen van het bestaande bosareaal;
- Het bevorderen van een zodanig gebruik en beheer van het bosareaal, dat de aan het bos toegekende functies blijvend en in het algemeen gelijktijdig op dezelfde plaats worden vervuld. In de periode tot het jaar 2000 worden als de belangrijkste functies gezien:

- . het bieden van mogelijkheden tot openluchtrecreatie;
- . het produceren en leveren van hout;
- . het in stand houden en ontwikkelen van natuurwaarden;
- . het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van het landschap;
- Het ervoor zorgdragen dat de instandhouding en het functioneren van het bos duurzaam op een maatschappelijk geaccepteerd kostenniveau kunnen plaatsvinden. In dit kader wordt gestreefd naar een op den duur zodanige economische basis voor het Nederlandse bosbeheer, dat instandhouding van het bosareaal zoveel als mogelijk uit de opbrengst van marktbaar producten kan worden betaald;
- Het uitbreiden van het bosareaal door of vanwege de overheid, het bevorderen van bosuitbreiding door particulieren en het bevorderen van de aanplant van snelgroeiend productiebos.

Kernpunten van het beleid vormen:

- a. Ten aanzien van de houtproductie en de bossamenstelling:
 - vergroting van de houtproductie op commerciële basis;
 - verdubbeling van het huidige produktieniveau tot 2.010.000 m³ in de 2e helft van de volgende eeuw, waarvan 1.360.000 m³ uit het bestaande bos, 110.000 m³ uit het nieuw aan te leggen bos, 180.000 m³ uit productiebeplantingen en 360.000 m³ uit weg- en grensbeplantingen.

Van deze 2.010.000 m³ hout zal ca. 45% uit naaldhout, ca. 32% uit populier en wilg en ca. 23% uit overig loofhout bestaan. Wanneer het bovenaangegeven produktievolume wordt gerealiseerd leidt dat tot een zelfvoorzieningsgraad in hout en houtprodukten van ca. 17% in combinatie met andere maatregelen zoals hergebruik. De regering streeft uiteindelijk naar een zelfvoorzieningsgraad van 25%.

naaldhoutbos verscholen achter berkensingel

Met betrekking tot de toekomstige bossamenstelling, in totaal ca. 335.000 ha, in vergelijking met de huidige situatie, wordt het volgende voorzien:

- stijging van het areaal gemengd bos van 23% naar 60% (197.500 ha);
- stijging van het areaal douglas van 5% naar 17% (54.000 ha);
- lichte daling van het areaal grove den (nu 38%, 106.000 ha);
- stijging van het areaal populier en wilg (nu 6%, 22.000 ha);
- handhaving van het areaal andere loofboomsoorten (nu 31%, 101.000 ha);
- daling van het areaal lariks en fijnspar van 11% naar 4% (12.000 ha).

b. Ten aanzien van natuurbehoud.

De natuurwaarden van het Nederlandse bos zullen bij realisering van de op lange termijn na te streven bossamenstelling belangrijk worden verhoogd, zowel in bossen waar een accent op natuur zal worden gelegd, als in de multifunctionele bossen. In 18% van het bosareaal zal het beheer blijvend worden gericht op behoud en ontwikkeling van natuurwaarden. In het algemeen is daarbij sprake van een verdere ontwikkeling van een thans al bestaande situatie. Maatregelen gericht op verhoging van kwaliteit en kwantiteit van hout blijven in principe in dit deel van het areaal achterwege.

De regering benadrukt dat het gemaakte onderscheid in accentverdelingen in de praktijk nooit zo scherp kan worden gemaakt als de aanduiding wellicht doet veronderstellen. In werkelijkheid is er binnen het bosareaal als geheel sprake van een glijdende schaal, die zal variëren van bossen met een tamelijk geringe natuurwaarde tot bossen waarin een vrijwel volledig zelfregulerend ecosysteem aanwezig is.

De bossen met accent natuur zijn in het bijzonder te vinden in oude bossen, duin- en stuifzandbebossingen, veenontginningsbossen en spontaan ontstane bossen, terwijl ook een substantieel deel van de 19e en 20e eeuwse heidebebossingen er onder vallen.

c. Ten aanzien van de openluchtrecreatie.

De bossen in Nederland, aldus de regeringsbeslissing, hebben op dit moment al een belangrijke functie voor de openluchtrecreatie. Realisering van het voorgestane lange termijn beleid betekent echter dat de bossen zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht hun functie voor de openluchtrecreatie nog beter kunnen vervullen dan thans het geval is, door de grotere variatie in de bosbeelden en de uitbreiding van het bosareaal in de omgeving van de grote steden. Essentieel voor de recreatieve betekenis van grotere boselementen is de daadwerkelijke toegankelijkheid daarvan. Het lange termijnbeleid gaat daarom uit van het blijvend scheppen van mogelijkheden tot extensief recreatief gebruik van de bossen.

d. Ten aanzien van de bosuitbreiding:

- aanleg door of vanwege de overheid van 30.000 á 35.000 ha bos met een blijvend karakter, waarvan 23.000 ha in de planperiode; van de totale bosaanleg zal uiteindelijk ca. 10.000 ha in de randstad, 9.000 ha in zuidelijk Flevoland en 11.000 á 16.000 ha in overig Nederland worden gelokaliseerd.

De regering kent bij de bosaanleg prioriteit toe aan de Randstad. Tot het jaar 2000 zal hier 4.400 ha worden aangelegd.

- stimulering van de aanleg van tijdelijk bos met produktiedoelstelling (snelgroeiend bos) door naast de voor iedere vorm van bosaanleg bestaande bebossingsubsidie, een extra bijdrage van f 3.000 per ha te verlenen. Een evaluatie van de regeling bijdragen aanleg snelgroeiend bos zal begin 1988 plaatsvinden;
- uitbreiding van het areaal weg- en grensbeplantingen met ruim 10.000 km (ca. 8.000 ha).

Het MJP introduceert in het beleidsinstrumentarium twee nieuwe elementen, te weten regionale bosplannen en het bosdoeltypensysteem.

Het regionaal bosplan bevat een visie op het beheer van bos in een bepaalde regio, welke visie als toetsingskader kan dienen bij de beoordeling van beheersplannen.

De bosdoeltypen hebben tot doel als instrument te dienen voor de planning op nationaal, regionaal en bosbedrijfsniveau. Zij geven aan de hand van verschillende kenmerken (bijv. structuur, beheer, opbrengst, e.d. een beschrijving van een bos zoals dat in de volgende bosgeneraties kan worden gerealiseerd.

Hierbij gaat men uit van de huidige bostypen. Deze zijn op grond van ouderdom van de bosgroeiplaats en het grondgebruik bij aanleg getypeerd (bijv. 20e eeuwse droge heidebebossingen). In totaal zijn er 43 modellen uitgewerkt: 23 hiervan zijn gericht op multifunctioneel bos, 15 op "natuurlijk" en 5 op bos met één boomsoort met korte en middellange omloop met een sterk accent op maximale houtproductie.

Bij de realisering van de voor het Nederlandse bos in de toekomst wenselijk geachte bosdoeltypensamenstelling zal in de tweede helft van de volgende eeuw een gemiddeld positief bedrijfsresultaat zonder overheidsbijdrage bereikbaar zijn van f 125 per ha per jaar. Ter vergelijking: in de jaren 1980 t/m 1982 bedroeg het gemiddelde bedrijfsresultaat in de particuliere bosbouw op grond van het bedrijfsuitkomstenoverzicht van het LEI, na aftrek van subsidie, f 276 per ha per jaar negatief.

Deze verbetering van het bedrijfsresultaat vergeleken bij de huidige situatie wordt volgens het MJP door de volgende factoren veroorzaakt:

- een verbetering van de kwaliteit en afmetingen van het geoogste hout;
- een betere groei in een volgende generatie;
- een betere keuze van boomsoorten en herkomsten;
- een evenwichtiger leeftijdsklassenopbouw;
- een vollediger groeiplaatsbenutting;
- verbeteren van de efficiency bij beheersmaatregelen.

In het MJP wordt geconstateerd dat in de sectoren bos, natuur en landschap thans 3.500 à 4.000 personen werkzaam zijn en dat potentieel in deze sectoren 6.000 personen een volledige dagtaak kunnen vinden. Er is sprake van teruglopende structurele werkgelegenheid.

4.1.2. Standpunt van het Bosschap

In zijn brief van 16 mei 1986 gericht aan de Vaste Commissie voor Landbouw uit de Tweede Kamer over het MJP stelde het Bosschap met voldoening vast dat in de regeringsbeslissing MJP ten opzichte van het beleidsvoornemen een aantal wijzigingen ten goede was doorgevoerd, zoals

- het achterwege blijven van de aanwijzing, dat in 11% van het totale bosareaal uiteindelijk geen houtoogst meer zal plaatshebben; thans wordt in de regeringsbeslissing aangegeven dat kan worden uitgegaan van een beperkte houtoogst;
- de regeringsbeslissing heeft in het algemeen een meer indicatief karakter: er wordt een minder stringente scheiding tussen "bos met accent natuur" en "multifunctioneel bos" gehanteerd; dat betekent, dat er meer ruimte komt voor individuele beheersopvattingen;
- de erkenning dat steeds meer problemen ontstaan bij het instandhouden van de vakbekwaamheid van het overblijvende werknemersbestand en dat wordt onderzocht in hoeverre o.a. instelling van een kwalificatie "erkend bosexploitatiebedrijf" een

bijdrage kan leveren aan de verbetering van de sociale structuur van de bedrijfstak. Het Bosschap constateerde dat het in het MJP node een passage over de invloed van milieuverontreiniging op de planning op middellange en lange termijn en eliminatie van deze verontreiniging had gemist. Hoe ingrijpend de problematiek is, blijkt uit het feit, dat de relevantie van de herplantplicht - als instrument ter instandhouding van het bosareaal - in het geding komt wanneer de bosgronden verzuurd zijn en jonge beplantingen zich niet vitaal kunnen ontwikkelen.

Voorts wees het Bosschap er op dat het bos zijn verschillende functies slechts dan optimaal zal kunnen vervullen als aan de bosbedrijven een goede financiële basis ten grondslag ligt. De gemiddelde bedrijfsuitkomsten per ha vertonen weliswaar sedert 1980 een lichte verbetering, doch zij zijn blijkens het laatst verschenen rapport van het Landbouw-Economische Instituut nog immer negatief. Indien er geen extra middelen ten behoeve van de bosexploitatie en voor investeringen in omvorming van slechtgroeiend naar beter groeiend bos, wijziging in de boomsoortensamenstelling, aanleg en beheer van gemengde opstanden en omloopverlenging beschikbaar komen, moet worden gevreesd - aldus het Bosschap - dat er van optimalisering van de gewenste functieervulling weinig terecht zal komen. Gevolg zal zijn dat het voor de lange termijn in het vooruitzicht gestelde perspectief niet in vervulling zal gaan en dat velen, zowel particulieren als lagere overheden, genoodzaakt zullen zijn hun bossen af te stoten. In de praktijk zal dit ertoe leiden dat het deprivatiseringsproces, waarmee de bosbouwsector al jaren wordt geconfronteerd, zich zal voortzetten.

Ofschoon het Bosschap waardering had voor het feit, dat in de Regeringsbeslissing de problematiek inzake de werkgelegenheid en de handhaving van de vakbekwaamheid wordt onderkend, was het niettemin van mening dat in de Regeringsbeslissing te weinig aandacht wordt besteed aan de werkgelegenheidsaspecten en aan de noodzaak om te komen tot een goede sociale structuur (werkgelegenheidsontwikkeling, terugdringing beunhazerij, hanterring cao-normen, scholing en opleiding, veiligheid en gezondheid, etc.). Het Bosschap pleitte er met de meeste klem voor in de regeringsbeslissing een aparte paragraaf te wijden aan de sociale aspecten en daarin een doelstelling met betrekking tot de gewenste sociale structuur op te nemen.

T.a.v. het regionaal bosplan merkte het Bosschap op, dat dit plan voor wat het facetbeleid betreft een bouwsteen behoort te zijn voor het op te stellen of te herziene streekplan. Het is dan ook van het grootste belang, dat vooruitlopend op, of parallel aan de opstelling van een ontwerp streekplan een regionaal bosplan wordt opgesteld. Het Bosschap wees de stelling uit het MJP dat het regionaal bosplan een uitwerking is van het streekplan, dan ook van de hand.

Ideaal is naar het oordeel van het Bosschap de situatie, waarbij de voorbereiding van het streekplan (of een wijziging daarvan en de opstelling van het regionale bosplan qua procedure in de tijd parallel lopen. Dan kunnen de ruimtelijke aspecten van het regionale bosplan mede bouwsteen zijn voor het streekplan. Alleen als aan de voorwaarde van wisselwerking tussen en zwa- luwstaarting van sector- en facetbeleid wordt voldaan, kan het regionale bosplan, een zinvolle functie vervullen.

Het Bosschap was van mening dat boscigenaren en -beheerders in een vroegtijdig stadium bij de planvorming dienen te worden betrokken en zitting dienen te hebben in de provinciale boscommissies. Het Bosschap (werkgevers en werknemers) wenst zelf ook in de boscommissies vertegenwoordigd te zijn. Het was van oordeel dat het aanbeveling zou hebben verdiend zulks in de Regeringsbeslissing te vermelden.

Tenslotte was het Bosschap van oordeel dat de problematiek van het open bos (20.000 ha met een begroeiing van 20%-60%) en de daarmee gepaard gaande ongewenste verschuiving in het areaal open natuurterrein naar het open bos (bijv. het dichtgroeien van heideterreinen), niet zoals door de regering werd aangekondigd in een afzonderlijke notitie, maar in het MJP had moeten worden behandeld.

De Tweede Kamer behandelde de regeringsbeslissing MJP op 16 februari 1987 en sprak bij monde van diverse woordvoerders haar waardering uit voor het feit dat de regering met een meerjarenplanning voor de Nederlandse bosbouw was gekomen. De Tweede Kamer aanvaardde de regeringsbeslissing. Wel werden tijdens het debat twijfels geuit of voor de uitvoering van het MJP wel voldoende financiële middelen beschikbaar zouden komen. De Kamer heeft de Minister laten merken dat zij van plan is te controleren in hoeverre het beleid, voorgesteld in het Meerjarenplan bosbouw, ook werkelijk wordt gerealiseerd. Er werd over gesproken om regelmatig bijv. bij de behandeling van de begroting van Landbouw, op het Meerjarenplan en ook op zijn financiering terug te komen.

De Kamer aanvaardde een motie waarin op voortzetting na 1 mei 1988 werd aangedrongen van de bijdrageregeling aanleg snelgroeiend bos (f 3000,- per ha regeling).

4.2 Overleg met de Minister van Landbouw en Visserij

Ieder jaar voert het Bosschap enkele malen overleg met de Minister van Landbouw en Visserij over bosbouwangelegenheden. In 1986 had overleg plaats op 27 januari en 19 november. Ter sprake kwamen o.m. de samenwerking binnen het Bosschap met de Algemene Vereniging Inlands Hout (AVIH) als representant van de bosbouwambachtbedrijven en de consequenties van de begroting van het Ministerie van Landbouw en Visserij voor de bosbouw.

Het Bosschap wees er m.b.t. de begroting 1986 op dat voor 1986 voor de toekenning van de bijdragen voor bosinstandhouding f 1,8 miljoen minder was uitgetrokken, als gevolg van de doorvoering van de ombuiging waartoe enkele jaren geleden werd besloten. Gelukkig werd dankzij de aanvaarding door de Tweede kamer van het amendement van de kamerleden Tazelaar en Van der Linden het bedrag dat voor de toekenning van bosbijdragen in 1986 beschikbaar zal zijn met f 900.000 verhoogd. Desondanks was in 1986 toch belangrijk minder geld beschikbaar voor de uitvoering van onrendabele werkzaamheden in het kader van de zgn. 75% regeling dan in 1985, te weten: f 3,9 miljoen in 1986 tegen f 5,2 miljoen in 1985.

In het kader van het overleg werd met voldoening vastgesteld dat het areaal ten aanzien waarvan de Beschikking bosbijdragen toepassing vindt gestaag groeit. Een steeds groter gedeelte van het bosareaal wordt planmatig beheerd, hetgeen in het belang is van de bosinstandhouding en van de goede functievervulling door het bosbestand. De toename van het areaal dat onder de Beschikking bosbijdragen valt, leidt ertoe, dat een steeds groter bedrag aan vaste bijdrage moet worden betaald, waardoor per saldo minder geld resteert voor de uitvoering van onrendabele werkzaamheden. Voor het behoud van de werkgelegenheid komt, aldus het Bosschap, steeds minder 'structureel' geld beschikbaar. De toch al zwakke sociale structuur van de bosbouwsector wordt hierdoor alleen maar verder verzwakt. Het niet meegroeien van de structureel beschikbare middelen voor de uitvoering van de Beschikking bosbijdragen met de - verheugende - groei van het areaal dat onder die regeling valt, vervulde het Bosschap met zorg. Tegen de achtergrond van de ambitieuze plannen van de overheid met betrekking tot het bos, zoals neergelegd in het M.J.P. was het voor het Bosschap onbegrijpelijk dat met de toeneming van het areaal het beschikbare bedrag niet wordt verhoogd.

De bosbouw heeft behoefte aan adequate structurele financiering en een reële honorering van de diensten die het bos aan de samenleving verleent.

Verder signaleerde het Bosschap dat op de begroting van het Ministerie van Landbouw en Visserij 1986 voor de verstrekking van bijdragen op grond van het Besluit bijdragen bebos-singen in de kosten van de aanleg van nieuwe bossen slechts f 773.000 was opgenomen. Dit bedrag is slechts toereikend voor de aanleg van 200 á 250 ha bos. Een gering areaal, zeker in het licht van het beleid van de overheid dat gericht is op de aanleg op ruime schaal van snelgroeïend tijdelijk bos, dat mede wordt gestimuleerd door het Ministerie van Economische Zaken en dat inmiddels op gang begon te komen.

Op 19 november 1986, toen de begroting van het Ministerie van Landbouw en Visserij voor 1987 aan de orde kwam, wees het Bosschap erop dat voor de uitvoering van de Beschikking bosbijdragen in 1987 f 22,2 miljoen beschikbaar zal zijn tegen f 23,7 miljoen in 1986. Deze verlaging die ten koste gaat van het bedrag dat bestemd is voor de uitvoering van onren-dabel boswerk, heeft een negatieve invloed op de reguliere werkgelegenheid en op de sociale structuur in de bosbouwsector. Ook voor de bosinstandhouding is dit een slechte zaak. In dit verband werd gewezen op de verminderde vitaliteit van delen van het Neder-landse bos en de daarmee samenhangende noodzaak extra zorg aan bosinstandhouding te besteden.

De minister toonde wel begrip voor de zorgen van het Bosschap, maar wees op de zorge-lijke positie van de schatkist en het kabinetsbeleid dat gericht is op terugdringing van collectieve lasten. De verhoging van de bosbijdragen in 1986 als gevolg van het amende-ment Tazelaar-Van der Linden was niet structureel en werd derhalve niet in de begroting 1987 opgenomen.

Tijdens het overleg van 19 november werd tevens aandacht geschonken aan het accountants-rapport van het Ministerie van Landbouw en Visserij inzake de Beschikking bijdragen werkgelegenheid in de bosbouw 1984 en 1985 (zie 6.3) en de wenselijkheid van stimulering van het beheer van klein bosbezit in groepsverband (zie 4.6).

Op 15 juli 1987 vond opnieuw overleg met de minister van Landbouw en Visserij plaats. Toen kwamen o.a. het structureel tekort aan financiële middelen voor de bosbouw, de erkenningsregeling voor aannemers van boswerk, de reorganisatie van het Staatsbosbeheer, de informatica-ontwikkeling ten behoeve van de bosbouwsector en de vitaliteit van het bos aan de orde.

Het Bosschap pleitte voor de beschikbaarstelling van meer geld voor de bosbouw. Het wees er op dat door het tekort aan middelen de bijdrageregelingen voor bosinstandhouding en herbplanting in 1987 al in de maand januari moesten worden opgeschort. Daardoor werd de reguliere werkgelegenheid in de bosbouw geschaad en wordt iedere vorm van planning doorkruist. Als er niet meer gelden beschikbaar worden besteld, zullen de problemen alleen maar groter worden en zal de bosinstandhouding in gevaar komen. In dit verband wees het Bosschap opnieuw op de extra maatregelen die bosbedrijven in bepaalde regio's moeten treffen in verband met de gevolgen van de verzuring. De beleidsdoelstellingen met betrekking tot het bos en de door het bos te vervullen functies, zoals de regering die heeft vastgesteld in het Meerjarenplan Bosbouw, zullen niet worden gerealiseerd, aldus het Bosschap. Alleen al voor herbplanting is in 1988 twee miljoen gulden meer nodig.

Minister Braks erkende dat de voor de bosbouw beschikbare middelen beperkt zijn, doch dat de financiële mogelijkheden van de rijksoverheid onder druk staan en dat de bosbouw bij bezuinigingen altijd relatief gespaard is. Hij was het met het Bosschap eens, dat opschorting van bijdrageregelingen leidt tot discontinuïteit en gebrek aan mogelijkheden tot planning bij de bosbedrijven. Het zou - aldus Minister Braks - een goede zaak zijn als in de toekomst vroegtijdige opschorting van de bijdrageregelingen zou kunnen worden voorkomen. Afgesproken werd dat vertegenwoordigers van het ministerie en van het Bosschap gezamenlijk zouden bezien welke mogelijkheden daartoe bestaan binnen het huidige budget.

In het kader van het overleg met de bewindsman over de bijdrageregelingen kwam ook de betekenis welke een erkenningsregeling voor aannemers in de bosbouw zou kunnen hebben aan de orde. De minister werd geïnformeerd over het overleg dat over een erkenningsregeling binnen het Bosschap tussen belanghebbenden plaats heeft. Minister Braks stelde dat hij de totstandkoming van een erkenningsregeling voor deze bedrijven bij het Bosschap zou toejuichen, omdat door een dergelijke regeling de sociale structuur van de bosbouwsector kan worden versterkt en de kwaliteit van het werk kan verbeteren.

Minister Braks was het met het Bosschap eens dat informaticatoepassing voor de bosbouw van groot belang kan zijn, en verklaarde een verzoek om financiële ondersteuning aan de hand van concrete door het Bosschap in te dienen voorstellen constructief tegemoet te zullen treden.

Zoals steeds, vroeg het dagelijks bestuur van het Bosschap ook nu weer speciale aandacht voor de vitaliteit van het bos, welke in bepaalde regio's grote zorgen baart. In de sfeer van de herplantplicht kan dit tot problemen gaan leiden.

Minister Braks deelde de bezorgdheid van het Bosschap en wees terop, dat de vitaliteitsproblematiek veel aandacht krijgt, niet in de laatste plaats in de sfeer van het onderzoek.

4.3 Brief in verband met de kabinetsformatie

Met het oog op de vorming van een nieuw kabinet richtte het Bosschap zich bij schrijven d.d. 27 mei 1986 tot de informateur en vroeg daarin aandacht voor de problematiek van:

- a de luchtverontreiniging en vitaliteit van de bossen
- b de bosinstandhouding
- c de bosuitbreiding

Ad a luchtverontreiniging en vitaliteit

Het Bosschap drong er ter beteugeling van de luchtverontreiniging op aan, dat op korte termijn maatregelen worden getroffen die leiden tot een aanzienlijke beperking van de uitstoot van schadelijke stoffen bij de bron. Ook werd gepleit voor maatregelen ter beperking van de mestoverlast. Het Indicatief Meerjarenplan Lucht gaat voor wat de op het gebied van de luchtverontreiniging te stellen eisen betreft, naar het oordeel van het Bosschap niet ver genoeg.

Gepleit werd voor extra gelden ten behoeve van het bosbouwbedrijfsleven voor het treffen van de nodige maatregelen op het gebied van het bosbeheer in verband met de luchtverontreiniging. Ook zou er een oplossing moeten komen voor de schade die de bosbouw lijdt.

ad b bosinstandhouding

Voor een verantwoord bosbeheer en herstel en vervolgens behoud van de werkgelegenheid in de bosbouwsector is het noodzakelijk dat de overheid als representant van de samenleving, die de instandhouding van het bos verlangt, naast de hiervoor genoemde bijdragen in verband met de luchtverontreiniging, in de komende kabinetsperiode:

- structureel meer geld beschikbaar stelt voor de uitvoering van de Beschikking bosbijdragen dan thans op de begroting is uitgetrokken;
- een speciaal op het beheer van kleinschalig bosbezit afgestemde beheersregeling invoert, teneinde dit bos voor verdergaand verval te behoeden en daarvoor extra middelen ter beschikking stelt.

Deze maatregelen kunnen tevens bijdragen tot afremming van de deprivatisering in de bosbouwsector.

Verder drong het Bosschap aan op spoedige indiening van het wetsvoorstel tot wijziging van de Natuurschoonwet 1928. Dit zal belangrijk kunnen bijdragen tot de bosinstandhouding door particulieren.

Tenslotte dient te worden afgezien van invoering van een uniform BTW-tarief, terwijl voor de bedrijfsmatig geëxploiteerde bosgronden de vrijstelling van de onroerend goedbelasting moet worden gehandhaafd.

Ad c bosuitbreiding

De in het Meerjarenplan Bosbouw voorziene uitbreiding van het boareaal door de overheid met 30.000 á 35.000 ha zal met voortvarendheid moeten worden voortgezet. Deze bossen zullen zodanig moeten worden opgezet dat zij, hoewel zij in belangrijke mate voor de openlucht recreatie worden aangelegd, ook een wezenlijke bijdrage leveren aan de houtvoorziening. Door particulieren en lagere overheden zal volgens het Meerjarenplan Bosbouw tot het jaar 2000 circa 15.000 ha bos moeten worden aangelegd. Indien men de voorgenomen bosuitbreiding door particulieren en gemeenten wil realiseren is het noodzakelijk dat:

- voor de uitvoering van het Besluit bijdragen bebossingen jaarlijks een bedrag wordt uitgetrokken dat voldoende is voor de aanleg van 1000 ha bos; hetgeen neerkomt op circa f 3 miljoen;
- de werkingsduur van de Regeling bijdragen aanleg snelgroeiend bos na 1 mei 1988 wordt verlengd;
- de rijksoverheid onder verwijzing naar haar beleid met betrekking tot de vrijstelling van herplantplicht inzake produktiebeplantingen, er bij de besturen van provincies en gemeenten op aandringt dat voor de desbetreffende gronden flexibiliteit in het bodemgebruik en een ongestoorde bosbedrijfsvoering worden gewaarborgd.

Indien in de komende kabinetsperiode, zo stelde het Bosschap, landbouwgrond aan de agrarische produktie wordt onttrokken dan behoort dat in het bosbouwbeleid te worden geïncorporeerd, zonder dat zulks ten koste gaat van de middelen die ter beschikking worden gesteld van de bosbouw.

4.4 De bosbouw en de begroting van het Ministerie van Landbouw en Visserij voor 1987 en 1988

Het Bosschap wendde zich naar aanleiding van de begroting van het Ministerie van Landbouw en Visserij 1987 op 10 oktober 1986 tot de Vaste Commissie voor Landbouw uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Het Bosschap verheugde zich erover dat in 1987 vergeleken met 1986 meer middelen (f 1,2 miljoen) beschikbaar zullen zijn voor de stimulering van de bosuitbreiding door particulieren en gemeenten. Uitbreiding van de financiële

middelen voor dit doel is noodzakelijk, wil het in het Meerjarenplan Bosbouw neergelegde doel ook werkelijk worden bereikt. Voor bosinstandhouding in het kader van de Beschikking bosbijdragen werd in de begroting 1987 f 22,2 miljoen uitgetrokken. Dit was f 1,5 miljoen minder dan het voor dit doel in 1986 beschikbare bedrag van f 23,7 miljoen, inclusief f 900.000,- tengevolge van het door de Tweede Kamer aanvaarde amendement Tazelaar/Van der Linden. Dit amendement werd indertijd door het Bosschap met instemming begroet.

Van het voor 1987 uitgetrokken bedrag van f 22,2 miljoen zal, zo stelde het Bosschap, ongeveer f 15 miljoen nodig zijn voor de toekenning van de vaste bijdrage. Voor bijdragen in de kosten van herbeplanting en de uitvoering van onrendabel boswerk zal derhalve in 1987 totaal ongeveer f 7,2 miljoen beschikbaar zijn. Ervan uitgaande dat in 1987 evenals in voorgaande jaren voor bijdragen in de kosten van herbeplanting f 4 miljoen nodig zal zijn, resteert voor de uitvoering van onrendabel boswerk in het kader van de zogenaamde 75% regeling uit de Beschikking bosbijdragen nog ongeveer f 3,2 miljoen.

Dit komt, aldus het Bosschap, neer op een verlaging van ongeveer f 2 miljoen vergeleken met het jaar 1985 en een verlaging van f 900.000 vergeleken met het jaar 1986, toen immers sprake was van een verhoging in verband met de aanvaarding van eerdergenoemd amendement Tazelaar/Van der Linden. De hiervoor genoemde verlaging met ongeveer f 2 miljoen zal, aldus het Bosschap een negatieve invloed hebben op de reguliere werkgelegenheid in de bosbouw, die toch al gedurende vele jaren onder zware druk staat. Het feit, dat de doorgevoerde verlaging een structureel karakter heeft, maakte de situatie des te ernstiger.

Het Bosschap beklemtoonde, dat het beleid dat op dit punt uit de begroting 1987 naar voren komt, haaks staat op de beleidsbeslissingen die zijn neergelegd in de regeringsbeslissing Meerjarenplan Bosbouw. Het Bosschap waarschuwde voor vergroting van de werkloosheid onder de werknemers in de bosbouw en voor een verdere verslechtering van de sociale structuur in de bosbouwsector. Ook voor de bosinstandhouding, die in het licht van de verminderde vitaliteit van delen van het Nederlandse bos toch al wordt bemoeilijkt, is het een ernstige zaak.

Het Bosschap deed een dringend beroep op de leden van de Vaste Commissie het daarheen te leiden dat het op de begroting 1987 uitgetrokken bedrag voor bosinstandhouding zodanig zou worden verhoogd, dat de ombuigingen voor wat betreft de Beschikking bosbijdragen van in totaal f 1,8 miljoen ongedaan worden gemaakt.

In verband met de behandeling van de begroting van Landbouw en Visserij 1988 sprak het Bosschap in een brief aan de Tweede Kamer zijn grote bezorgdheid uit over de toekomst van de bosbouw. Het Bosschap stelde vast dat de reeds in januari van 1987 doorgevoerde opschorting van de bijdrageregelingen wegens gebrek aan middelen, tot ernstige stagnatie in de planning en uitvoering van boswerkzaamheden heeft geleid.

Een aantal bosbedrijven zag zich hierdoor reeds genoodzaakt vakbekwame werknemers te ontslaan. De bosbouwloonbedrijven moesten een terugval in werkvolume ervaren met als gevolg dat arbeidsplaatsen verloren gingen; nog meer ontslagen dreigen als de financiële problemen bij de bosbedrijven voortduren. Met het vertrek van ervaren werknemers verdwijnt de vakbekwaamheid die in de bosbouwsector nog aanwezig is, terwijl voor jongeren in de sector geen perspectief is.

Volgens het Bosschap stond het als een paal boven water dat de financiële problemen zullen voortduren nu het op de begroting van Landbouw en Visserij 1988 uitgetrokken bedrag geen enkel perspectief op verbetering biedt. Het uitgetrokken bedrag is namelijk beslist

ontoereikend om naast de noodzakelijke verjonging het minimale onderhoud van de bossen te waarborgen. Voorts zal, aldus het Bosschap, de afnemende vitaliteit van het bos de bosbedrijven - zeker die in bepaalde streken van het land - nog eens voor extra problemen plaatsen.

Deze uiterst zorgwekkende gang van zaken kon volgens het Bosschap worden omgebogen als jaarlijks 3 miljoen gulden meer beschikbaar zou worden gesteld voor de instandhouding van het thans bestaande bosareaal, dat wil zeggen voor verjonging en bosverzorging. Daarmee kan worden bereikt dat de noodzakelijke bosverjonging en het allernoodzakelijkste onderhoud van de bossen zal kunnen plaatshebben. Indien de overheid haar verantwoordelijkheid op het onderhavige terrein niet neemt, zullen de in het Meerjarenplan Bosbouw voorziene beleidsdoelen nooit worden bereikt.

In zijn brief vroeg het Bosschap ook aandacht voor de uitbreiding van het bosareaal. In het Meerjarenplan Bosbouw wordt gesteld dat tot het jaar 2000 circa 15.000 ha bos door anderen dan de overheid moeten worden aangelegd. Voor de aanleg van nieuwe bossen is evenwel op jaarbasis slechts een zo beperkt bedrag beschikbaar dat op voorhand vaststaat dat het in het Meerjarenplan Bosbouw gestelde doel onmogelijk kan en dus niet zal worden bereikt.

Het Bosschap pleitte voor een planmatige aanpak van de realisatie van de in het Meerjarenplan Bosbouw gestelde doelen met betrekking tot de aanleg van nieuwe bossen. Die aanpak dient op adequate wijze financieel te zijn onderbouwd. Daarbij wees het Bosschap er op dat het in financieel opzicht tekortschietende beleid van de rijksoverheid ten aanzien van het bestaande bos niet bepaald een stimulans inhoudt voor eigenaren van grond om tot aanleg van nieuwe bossen over te gaan.

4.5 Uitvoering Beschikking bosbijdragen 1983

De Minister van Landbouw en Visserij stelt jaarlijks, na gepleegd overleg met het Bosschap, de bedragen vast die beschikbaar zijn voor de in de Beschikking bosbijdragen 1983 genoemde categorieën van werkzaamheden. In onderstaande tabel zijn de bedragen voor het jaar 1985 (ter vergelijking) en het jaar 1986 opgenomen.

	1985	1986
I Herbeplantingen	f 4.000.000,--	f 4.000.000,--
II Bosverzorging	f 5.225.000,--	f 3.900.000,--
III Recreatieve voorzieningen	f 800.000,--	f 800.000,--
IV Natuurtechnische maatregelen	f 400.000,--	f 400.000,--

De verlaging ten opzichte van 1985 van het bedrag voor de categorie bosverzorging was een gevolg van de ombuiging in de rijksuitgaven, waarvoor reeds in 1983 in het kader van de bezuinigingsvoornemens was beslist.

Nadat terzake met de directie van het Staatsbosbeheer overleg was gevoerd, deelde het Bosschap de minister op 23 april 1986 mede dat het de verlaging ten opzichte van 1985 van het bedrag dat beschikbaar was voor de categorie "bosverzorging" uitermate betreunde. Het stelde dat het beschikbare bedrag van f 3.900.000 wel uiterst minimaal was.

Gegeven het feit dat in 1986 minder gelden beschikbaar zouden zijn dan in 1985, ging het Bosschap noodgedwongen akkoord met de door de minister voorgestelde verdeling over de

categorieën herbeplanting, bosverzorging, recreatieve voorzieningen en natuurtechnische maatregelen. Wel zouden naar het oordeel van het Bosschap de middelen opgenomen bij de categorieën herbeplanting en bosverzorging onderling moeten kunnen worden herverdeeld, indien uitputting van middelen in één van de beide categorieën mocht optreden.

De voorgestelde verdeling van de middelen binnen de categorie bosverzorging, te weten f 2.200.000 voor vrijstellen en opstandverzorging zonder rendabele oogst, f 1.400.000 voor prunusbestrijding en f 300.000 voor onderhoud van wegen en waterlopen en ander werkzaamheden, had de instemming van het Bosschap. Zonodig zou ook binnen deze categorie herverdeling van middelen mogelijk moeten zijn. In dit verband wees het Bosschap er nog op dat de nonvlinderbestrijding in 1986 extra beslag op de middelen van de categorie bosverzorging zal leggen. Het Bosschap schatte dat het daarbij wel eens kon gaan om een bedrag van f 100.000 á f 200.000.

In 1987 was de Beschikking bosbijdragen 1983 en waren andere bijdrage-regelingen voor de bosbouw gesloten wegens gebrek aan financiële middelen. De gevolgen van de sluiting van de bijdrageregelingen kunnen puntsgewijze nog eens als volgt worden samengevat:

- 1 Aantasting van de liquiditeitspositie van de bosbedrijven;
- 2 Afvloeiing van personeel, zowel bij de bosbedrijven als bij de loonbedrijven;
- 3 Gebrek aan continuïteit in de uitbesteding van werk door de bosbedrijven;
- 4 Ontregeling van de bosverjonging;
- 5 Achterwege blijven of opschorten van bosonderhoud, met mogelijk nadeel voor de vitaliteit van het bos;
- 6 Problemen bij de plantsoenkwekers in verband met het achterblijven van de afzet ten gevolge van uitstel van kap;
- 7 Terugval in werk voor de houtexploitatiebedrijven en stagnatie in de toelevering van hout aan de houtverwerkende industrie.

Het Bosschap voerde in juni 1987 met het Ministerie van Landbouw & Visserij overleg over de verdeling van de voor de bosbouw beschikbaar komende middelen van f 11 miljoen (exclusief middelen van de vaste bijdrage ad f 95 per ha per jaar).

Voor 1988 is conform voorstel Ministerie van Landbouw & Visserij beschikbaar:

bebossing	2.200.000
herbebossing	
buiten de bosbijdrageregeling	1.000.000
bosbijdrageregeling	
- herbebossing	5.600.000
- onrendabel	1.900.000
samenwerking	— —
ontsluiting	300.000
	11.000.000

Bij brief d.d. 9 juli 1987 stelde het Bosschap dat in 1988 een bedrag van f 1.973.000 voor bebossing moest worden uitgetrokken en dat de categorie onrendabel werk diende te worden gesteld op f 2.127.000. Aldus wordt bereikt dat de bosuitbreiding niet wordt gefinancierd ten koste van het bestaande bos.

4.6 Herziening systematiek bosbouwsubsidieregelingen

Tijdens het overleg van 15 juli 1987 tussen het Bosschap met de Minister van Landbouw en Visserij werd van Bosschapszijde aangedrongen op een meer continu regime voor de bosbijdrageregeling met prioriteit inzake herbebossing.

De minister zegde toe hierover met het Bosschap in overleg te willen treden. Het overleg terzake met het Staatsbosbeheer werd in 1987 geopend, doch nog niet afgerond. Een herziening van de systematiek van de bosbouwsubsidieregelingen kan pas in 1988 tegemoet worden gezien.

4.7 Nota inzake de wenselijkheid tot stimulering van het beheer van kleine bosbezittingen in groepsverband

Het bestuur van het Bosschap verenigde zich in zijn vergadering van 18 september 1986 met een nota inzake de wenselijkheid tot stimulering van het beheer van kleine bosbezittingen in groepsverband en besloot deze ter kennis te brengen van de Minister van Landbouw en Visserij.

In de nota wordt geconstateerd dat in Nederland circa 60.000 ha bos eigendom is van eigenaren die minder dan 5 ha bos bezitten. Tengevolge van de sterke versnippering en mede doordat de structurele bijdrageregelingen voor de bosbouw niet of nauwelijks toegankelijk zijn voor deze groep van eigenaren, wordt dit kleinschalige bosbezit niet of nauwelijks beheerd. Dientengevolge bestaat er achterstand in bosverjonging, onderhoud, kap, etc.. Dit verwaarloosde deel van het bosbestand heeft echter een produktiepotentieel van circa 4 m³ per ha per jaar.

Opgedane ervaringen met samenwerking leerden dat de eigenaren van dergelijk versnipperd bosbezit tot samenwerking bereid zijn, mits een financieel sluitende exploitatie mogelijk is. Die is evenwel alleen te bereiken als de te formeren bosgroepen onder de Beschikking bosbijdragen kunnen worden gerangschikt. Daartoe dienen dan wel additioneel middelen beschikbaar te worden gesteld.

Verder is het, in verband met de vele werkzaamheden die verricht moeten worden om de eigenaren van dergelijke kleine bosbezittingen op te sporen en tot samenwerking te bewegen, gewenst dat een éénmalige bijdrage in de voorbereidingskosten ad f 150 per ha wordt verstrekt aan degene die de boscigenaren tot samenwerking heeft gebracht.

4.8 Discussienota van de Europese Commissie over communautaire maatregelen in de bosbouw

Nadat in 1985 door de Europese Commissie een discussiestuk getiteld "Perspectieven van het gemeenschappelijk landbouwbeleid" (het zgn. groenboek) en het beleidsdocument "Een toekomst voor de Europese landbouw" waren uitgebracht, verscheen in januari 1986 van de kant van de Europese Commissie een discussienota over communautaire maatregelen in de sector bosbouw.

In zijn aan de commissaris voor landbouw en bosbouw van de Europese Commissie gerichte brief d.d. 6 mei 1986 m.b.t. deze discussienota wees het Bosschap erop, dat het in grote lijnen met het daarin voorgestane beleid gericht op vermindering van de landbouwoverschotten, op uitbreiding van de houtproduktie van de gemeenschap en op bescherming van de bossen van de gemeenschap tegen luchtverontreiniging en brand kon instemmen. Ook kon het Bosschap instemmen met de beleidsdoelstellingen om de economische bedrijvigheid en de werkgelegenheid in plattelandsgebieden van de gemeenschap te handhaven.

M.b.t. de bosuitbreiding nam het Bosschap er nota van dat de Europese Commissie van oordeel is dat onttrekking van een deel van de bij de landbouw in gebruik zijnde gronden aan de landbouwproductie in alle lidstaten van de Europese Gemeenschap ook in Nederland, wordt gezien als een oplossing van het structurele probleem van de landbouwoverschotten. Bebossing van deze gronden is een goed alternatief, mede gelet op de functies die bos op het gebied van houtvoortbrenging, openluchtrecreatie en natuurbehoud kan vervullen.

Om te bereiken dat betrokkenen overgaan tot het bebossen van landbouwgronden zal hun ter compensatie van inkomensderving een bijdrage moeten worden verleend. Die bijdrage dient, aldus het Bosschap, te worden beschouwd als een financiële overbrugging ter compensatie van de inkomensderving die optreedt tussen het moment van bosaanleg en het moment van eindkap.

In dit verband werd erop gewezen dat bosaanleg een langdurige onttrekking van de grond aan de landbouw betekent, zodat een extra stimuleringsbijdrage naast de door de Europese Commissie bepleite compensatie van inkomensderving i.v.m. het braak laten liggen, danwel een enigszins verhoogde bijdrage ter compensatie van inkomensderving bij bebossing op zijn plaats zou zijn.

Een ander knelpunt bij blijvende bebossing van landbouwgrond door particulieren waarvoor een oplossing moet worden gevonden is het waardeverschil tussen landbouwgrond en bosgrond. Dit waardeverschil kan zeer aanmerkelijk zijn.

De voor bosaanleg op aan de landbouw te onttrekken gronden benodigde financiële middelen dienen naar de mening van het Bosschap ten dele uit de landbouwfondsen van de Europese Gemeenschap en ten dele uit de middelen die de lidstaten zelf beschikbaar hebben voor het landbouwstructuurbeleid te worden geput. In ieder geval dient voorkomen te worden dat voor bebossing van aan de landbouw te onttrekken gronden financiële middelen worden gebruikt die de lidstaten eerder voor instandhouding en bescherming van de reeds bestaande bossen hebben uitgetrokken.

M.b.t. de bosbescherming stelde het Bosschap, dat het wegnemen van de oorzaken van de luchtverontreiniging voor de Europese Gemeenschap een zaak van het allergrootste gewicht en van grote urgentie is. De voorstellen die de Europese Commissie heeft gedaan tot vermindering van de uitworp van verontreinigingsstoffen door auto's, grote verbrandingsinstallaties e.d. beschouwde het Bosschap als een eerste aanzet tot de oplossing van dit probleem. De Europese Gemeenschap dient op deze weg voort te gaan en zal verder het onderzoek naar de gevolgen van de luchtverontreiniging op bossen en natuurterreinen en naar te nemen maatregelen ter voorkoming of beperking van de schade, ontstaan door luchtverontreiniging, in de diverse lidstaten dienen te inventariseren, te coördineren en waar nodig te stimuleren. Het onderzoek dient mede gericht te zijn op mogelijkheden om door luchtverontreinigingsschade getroffen bosbedrijven schadeloos te stellen. In het licht van het voorgaande achtte het Bosschap het gewenst dat de ontwerpverordening van de Europese Commissie ter bescherming van de bossen der gemeenschap tegen luchtverontreiniging en brand spoedig door de Raad van Ministers van de Gemeenschap wordt vastgesteld.

Met betrekking tot de bosbrandbestrijding pleitte het Bosschap voor stimulering van het onderzoek naar de toepassing van bosbranddetectiesystemen met behulp van infra-rood of een andere geavanceerde techniek. Financiële steun aan dergelijke onderzoeksprojecten zal zich over verscheidene jaren moeten uitstrekken.

4.9 Rapport van de werkgroep privatiseringsonderzoek bosbeheer

Bij brief van 18 juli 1985 bood de Minister van Landbouw en Visserij het rapport van de Werkgroep Privatiseringsonderzoek Bosbeheer aan het Bosschap aan met het verzoek hem terzake te adviseren. In zijn schrijven wees de Minister erop, dat het kabinet voorstander is van privatisering van bosbeheer, doch dat over de mate en de vorm waarin dit zal kunnen nog geen afgeronde opvatting bestaat.

In het rapport van de werkgroep wordt vastgesteld dat in de bosbouwsector al sedert vele jaren een proces van deprivatisering optreedt. Daaronder wordt verstaan het afstoten van bossen door particuliere personen. Als belangrijkste oorzaak van deze deprivatisering wordt in het rapport het teruglopend rendement van het bosbeheer genoemd.

De werkgroep ontwikkelt in haar rapport 3 varianten (I, II en III) van privatisering. Variant I houdt in dat eigendom, beheer en functiebeëpalings worden overgedragen aan de marktsector. Dit betekent afstoting door de rijksoverheid van circa 10.000 ha bos. Het gaat hierbij om bos ten aanzien waarvan de werkgroep bij een subsidieniveau van f 200 per ha per jaar theoretisch een rendement mogelijk acht van 4% per jaar bij een bedrijfseconomische waarde van bos van f 2.500 per ha.

Bij variant II gaat het om overdracht van beheer en/of uitvoering aan de marktsector - waarbij eigendom, globale functiebeëpalings en financieel risico geheel bij de Staat blijven - in de eerste plaats als een vorm van uitbesteding van werkzaamheden. Deze variant leidt tot een inkrimping van de werkgelegenheid bij de Staat met 720 à 755 personen en tot een groei in de marktsector met 405 à 450 personen.

Variant III komt neer op een verzelfstandiging van de overheidsorganisatie die belast is met het bosbeheer. Dit kan door inbreng van het beheer van de staatsbossen in een overheidsorganisatie met eigen rechtspersoonlijkheid die gehouden is een aantal overheidsdoelstellingen na te streven. Deze organisatie zou, aldus het rapport, zoveel mogelijk als particuliere organisatie moeten functioneren. Een andere mogelijkheid is het beheer te laten uitvoeren door een staatsbedrijf, dat geen rechtspersoonlijkheid bezit, maar dat binnen bepaalde grenzen wel mogelijkheden kent om zelfstandig te beschikken over inkomsten en te beslissen over uitgaven.

Met betrekking tot de verschillende varianten stelde het Bosschap dat variant I van een andere orde is dan de varianten II en III. Alleen de beide laatste varianten zijn onderling enigermate vergelijkbaar.

Variant I achtte het Bosschap niet realistisch zolang de deprivatisering van het bosbezit doorgaat.

De varianten II en III hebben beide een aantal voor- en nadelen.

Het Bosschap stelde er nog niet van overtuigd te zijn, dat de met privatisering te behalen voordelen opwegen tegen de mogelijke nadelen. Mocht toch tot privatisering worden besloten, dan bestaat een voorkeur voor variant III. Die variant is alleen acceptabel, indien het terreinbeheer van het Staatsbosbeheer in zijn geheel opgaat in de daarin voorziene Staats-NV of -BV. De publiekrechtelijke taken van het Staatsbosbeheer moeten in deze opzet worden ondergebracht bij het Ministerie van Landbouw en Visserij.

Verder dient, aldus het Bosschapsadvies, ook aandacht te worden besteed aan de rechtspositie van het personeel.

4.10 Discussienota "Boseigendom en toekomstperspectief"

De voortdurende teruggang van het particuliere bosbezit gaf de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren aanleiding tot opstelling van een discussienota getiteld "Boseigendom

en toekomstperspectief" waarin mogelijke oplossingen door het met elkaar in evenwicht brengen van vraag en aanbod van bos binnen de particuliere sector worden aangedragen. De NVBE wendde zich op 28 oktober 1986 tot de Minister van Landbouw en Visserij met het verzoek om de in de discussienota aan de orde gestelde problematiek te onderzoeken. Tevens werd de discussienota aan het Bosschap aangeboden, met het verzoek het pleidooi van genoemde vereniging voor onderzoek bij de minister te ondersteunen.

Tijdens de bespreking van deze nota binnen het Bosschap bleek dat genuanceerd werd gedacht over een aantal aspecten van de aan de orde gestelde problematiek en dat op verscheidene onderdelen meer duidelijkheid gewenst was. Daartoe achtte het Bosschap nader onderzoek onontbeerlijk. Tegen die achtergrond deelde het Bosschap de Minister van Landbouw en Visserij bij brief d.d. 22-12-1987 mee dat het een goede zaak zou zijn indien een onderzoek als bepleit door de NVBE zou worden ingesteld. Aan de hand van de resultaten van een dergelijk onderzoek kan dan een standpunt worden bepaald met betrekking tot de in de discussienota aan de orde gestelde problematiek.

4.11 Beleidsnotitie Voedingsbond FNV "Het licht op groen"

In 1987 verscheen de beleidsnotitie van de voedingsbond FNV getiteld "Het licht op groen" over de plaatsbepaling van de positie van werknemers in die sector. M.b.t. de bosbouw werd daarin gemeld dat de Voedingsbond in grote lijnen instemt met het MJP Bosbouw. Zij is voorstander van ruimere subsidiering van bosinstandhouding en bosuitbreiding (overschotten problematiek) mits daaraan de voorwaarde wordt gekoppeld dat de daarbij ingeschakelde bedrijven werken volgens de normen van de bosbouw cao.

Verder was de bond van mening dat ook samenwerkingsverbanden van kleine boseigenaren en werkzaamheden aan landschapselementen gesubsidieerd dienen te worden en dat personeel in dienst van de AVIH onder de bosbouw cao moet gaan vallen.

Het Bosschap nam met instemming kennis van dit standpunt.

"zagerij van inlands hout"

V Economische aangelegenheden

5.1 Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw

De gemiddelde exploitatierekeningen van de in het kader van het LEI onderzoek naar de bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw geënquêteerde 91 bosbedrijven (in totaal circa 24.000 ha) zagen er in 1985 en 1986 als volgt uit:

Opbrengsten per hectare:	1985 f	1986 f	Kosten per ha:	1985 f	1986 f
Houtopbrengsten:			Arbeidskosten	139	123
op stam	100	118	Werk door der-		
geveld	86	75	den	208	66
			Werktuigkosten	32	32
totaal	186	193	Grond- en hulp-		
Overige en incidentele			stoffen	23	24
opbrengsten	32	35	Grond- en hout-		
Subsidies en bijdragen			opstand	32	32
Bosbijdrageregeling	90	91	Beheer, lei-		
Onrendabel werkz. (75%)	33	49	ding en toez.	132	138
(Her)bebossing	34	38	Bosbedrijfsge-		
Overige	154	15	bouwen	4	3
			Overige be-		
Totaal	311	193	drijfskosten	5	6
Jachtverhuur	24	24	bedrijfsresul-		
Bedrijfsresultaat			taat (positief)	-	21
(negatief)	22	-			
Totaal	575	445	Totale exploi-	575	445
			tatiekosten		

Globale vergelijking van de cijfers van 1986 met die van 1985 leert dat:

- de houtopbrengsten in totaliteit vrijwel gelijk zijn gebleven. Het aandeel van hout op stam nam toe ten koste van hout geveld in eigen beheer;
 - de totale arbeidskosten per saldo met f 158 per ha daalden, nagenoeg geheel als gevolg van het in 1986 vrijwel niet meer van kracht zijn van de Beschikking bijdragen werkgelegenheid in de bosbouw 1984/1985;
 - de bijdragen t.b.v. de uitvoering van het boswerk daalden met f 118,- per ha;
 - het bedrijfsresultaat per ha voor het eerst sedert vele jaren positief was met f 25 per ha.
- Het LEI verrichtte in 1985 een onderzoek naar de oorzaken van verschillen in bedrijfsuitkomsten van particuliere bedrijven in 1976 tot en met 1982 onder een aantal bedrijven met een positief en een aantal bedrijven met een negatief resultaat.

Kosten en opbrengsten in gulden per ha/jr (1976 t/m 1982)

	aantal	kosten	opbreng- sten	waarvan hout- opbrengsten op stam geveld	netto resultaat	
groep 1 bedr. met pos. res.	13	361	428	115	72	67
groep 2 bedr. met neg. res.	12	997	667	37	123	-330

De groep bedrijven met positieve resultaten bleek zich vooral te typeren door relatief lage bewerkingskosten, lage kosten aan arbeiders in eigen dienst en door relatief hoge houtopbrengsten, zowel in m3 als in geldelijke opbrengst, ondanks het feit dat de verkoop op stam verhoudingsgewijs veel belangrijker is dan bij de bedrijven met slechtere resultaten.

De groep bedrijven met negatieve resultaten besteedt per ha meer dan driemaal zoveel arbeid door eigen personeel dan de andere bedrijven. De totale bewerkingskosten zijn ook ruim drie maal zo hoog als bij bedrijven met gunstige resultaten. Hetzelfde geldt voor uitgaven die bestaan uit het verrichten van structuurverbeterende maatregelen. De subsidie-inkomsten hiervoor zijn daardoor het drievoudige van het bedrag bij de bedrijven met positieve resultaten. Hierdoor zijn niet alleen de kosten bij verliesgevendende bedrijven hoger dan bij betere bedrijven, maar tevens de totale opbrengsten.

De houtopbrengsten zijn bij bedrijven uit groep 2 (negatief) lager dan bij bedrijven uit groep 1 (positief), hoewel groep 2 bijna tweemaal zoveel opbrengsten heeft uit in eigen beheer geveld dunningshout en ruim tweemaal zoveel opbrengsten uit in eigen beheer uitgevoerde eindhak. De tegenvallende houtopbrengsten bij de groep met negatieve bedrijfsresultaten kan men terugvoeren op onder andere een relatief ongunstige leeftijdsklasse-opbouw van het bos. Vooral in de leeftijdsklassen waarin eindhak moet plaatshebben, hebben deze bedrijven een tekort. Bij dat tekort kent men nog een groot aandeel onvolkomen opstanden in eindhakarealen, waardoor het aantal m3 per geoogste ha op tweederde van dat bij betere bedrijven ligt.

Op de bedrijven met positieve resultaten zijn bodems met betere groeimogelijkheden sterker vertegenwoordigd dan op minder goed draaiende bedrijven. Toch bleek door verschillende oorzaken op betere bodems minder hout te worden geoogst dan op minder goede bodems. De oorzaken hiervan zijn slechts ten dele bekend.

Zowel op bedrijven met relatief gunstige resultaten als op die met ongunstiger resultaten is het merendeel van de kosten en opbrengsten op middellange termijn door de bedrijfsvoering te beïnvloeden. Dit houdt in dat binnen de door bedrijfsstructuur en nagestreefde doeleinden bepaalde grenzen op den duur een betere afstemming van de kosten op de opbrengsten mogelijk moet zijn.

Een werkplan en een hieraan gekoppelde financiële begroting van kosten en opbrengsten kunnen hiervoor een bruikbaar instrumentarium vormen. Bedrijven met betere resultaten maken hiervan ook veel meer gebruik dan bedrijven met minder goede resultaten. Toch blijken financieel-economische motieven niet altijd doorslaggevend te zijn voor beslissingen in het kader van de bedrijfsvoering. Dit geldt onder meer voor het hebben van werknemers in eigen dienst, waarbij argumenten als betrouwbaarheid, flexibele inzetbaarheid en het tijdens het werk uitoefenen van toezicht vrij vaak zwaarder wegen dan strikt economische overwegingen.

Verder verrichtte het LEI in de verslagperiode een onderzoek naar de invloed van de eenmalige werkgelegenheidssubsidie (zie hfdst. 6.3) op de bedrijfskosten.

Uit het onderzoek bleek dat zonder de werkgelegenheidsbijdrage het nadelig saldo per ha per jaar op de steekproefbedrijven f 14,- in plaats van f 22,- zou zijn geweest en dat de werkgelegenheidsprojecten additioneel zijn geweest en geen reguliere exploitatie-activiteiten op de bedrijven hebben verdrongen.

5.2 De Houtmarkt

a. Algemeen

Ten opzichte van de jaren 1984 en 1985 was er in de verslagperiode sprake van een wezenlijk verschil in de algemene economische situatie in de Westerse markteconomieën: bij lage energieprijzen en een lage koers van de Amerikaanse dollar en bij aanhoudende hoge werkloosheid in Europa nam de economische activiteit duidelijk toe. De bouw van nieuwe woningen bleef op het in voorgaande jaren bereikte bescheiden niveau, hoewel de "vernieuwbouw" een deel van het t.o.v. de jaren 70 ontstane verschil in houtverbruik opving.

De geschetste economische situatie vormt de achtergrond voor het volgende algemene marktbeeld voor hout en houtprodukten in Europa:

Vanuit de zagerijwereld werden bewuste pogingen gedaan om de produktiecapaciteit blijvend te beperken om daarmee herstel van rendement te bereiken. Het gezaagd hout kent een prijsplafond. Rationalisatie van de produktie, onder meer door gebruik van dunner rondhout dan traditioneel en met toepassing van moderne technieken en technologieën moet zowel de rondhoutprijs als de produktiekosten drukken. Het ziet er naar uit, dat deze ontwikkelingen een blijvend karakter zullen hebben. Gevolg ervan is onder meer dat voor zaaghout met grote diameter (30 cm) een lagere rondhoutprijs resulteert dan voor zaaghout met 12 - 30 cm (doorsnede) dat met moderne technieken en technologieën kan worden verzaagd. Deze ontwikkeling kan verstrekkende gevolgen hebben voor de omloopvaststelling in de bosbouw. Naar verluidt zou in Finland en Zweden in 1986 reeds 1 1/2 miljoen m³ aan zaagcapaciteit zijn stilgelegd.

De invoer van gezaagd naaldhout, rond 2 miljoen m³ per jaar in Nederland, verlegde zich verder naar Midden-Europa, zulks ten koste van de invoer uit Scandinavië.

De pulp- en papierfabrieken hadden voor het vierde jaar in successie een zodanig groeiende afzetmarkt dat zij hun produktiecapaciteit volledig konden benutten. Zelfs nieuw op de markt komende capaciteit kon betrekkelijk moeiteloos worden ondergebracht. In de diameterklasse tot 19 cm deden de papierfabrieken de zagerijen van dun rondhout flinke concurrentie aan. De prijs voor het totale palet aan vezelgrondstof hielden de papierfabrieken op een aanvaardbaar niveau door toenemend gebruik van chips en van ontinktoud papier.

De fabrikanten van pulp en van papier beleefden een periode van hoogconjunctuur. Een van de gevolgen van de vergrote vraag naar celstof en dus naar de grondstof rondhout is toenemende belangstelling voor loofhout, vooral berk in Scandinavië. De prijzen voor berken celstofhout zijn op gelijk niveau gekomen als die van grenen. Uit produktie komende landbouwgrond werd in Scandinavië tot voor kort met fijnspar bebost, de laatste paar jaren ook met de berk. Voor het eerst sinds jaren wist de Europese spaanplaatindustrie zijn afzet op te voeren (met 6 %). De benutting van de capaciteit komt daarmee dicht bij de voor economische benutting noodzakelijke 85 %.

Er begint capaciteit voor M.D.F. (Medium Density Fiberboard) van de grond te komen. Nog niet duidelijk is of de M.D.F.-plaat als vervanger gaat optreden voor spaanplaat of voor gezaagd hout.

De internationale situatie oefende invloed uit op de gang van zaken in Nederland, zoals blijkt uit bijlage 1, Invoer (en uitvoer) van een aantal soorten en vormen van hout over de jaren 1980 t/m 1987.

De invoer van gezaagd naaldhout steeg ook in 1987 tot boven de 2 miljoen m³ en kwam daarmee dicht in de buurt van het peil rond 1980. De prijs daalde in 1986 vergeleken met 1985 met 6 %, wat mede toe te schrijven was aan een vergroot aandeel Midden-Europees naaldhout, dat goedkoper is dan Noord-Europees naaldhout.

In 1987 bleef de prijs van gezaagd naaldhout stabiel.

Waar de invoer van pulphout stabiel bleef, nam de uitvoer toe tot 455.000 stère, overeenkomend met ruim 280.000 m³, een vierde van de gehele oogst aan inlands hout. De prijs voor het uitgevoerde hout, overwegend spaanplaathout bleef op het lage niveau van rond 50 gulden per stère.

De invoer van houten heipalen zette zijn opmars voort, hoewel het niveau van de jaren 70 lang niet werd bereikt.

De invoerhandel in gezaagd eikenhout trok in 1986 vergeleken met 1987 iets aan.

Het volume kwam in 1987 boven de 100.000 m³, de prijs daalde met bijna 7 %.

Bij het tropisch hout valt de stabiliteit op in het importbeeld van het ronde hout (+ 34 %) en een even spectaculaire daling van de prijs (- 20 %).

Het Timber Committee van de Economische Commissie voor Europa stelde in 1985 een team van specialisten samen, dat de gevolgen voor de rondhoutvoorziening en voor de markten voor bosprodukten van, aan luchtverontreiniging toegeschreven schade aan bossen, moet volgen. Uit de rapportage van het team in oktober 1987 bleek opnieuw dat de omvang van noodvellingen ruim binnen de grens bleef waar voorbij beïnvloeding van markten op kan treden.

b. Voor de afzet van inlands rondhout waren de voornaamste ontwikkelingen:

Zaaghout van naaldhout

Calamiteiten van omvang, zoals stormen, deden zich in de verslagperiode in de bossen van West-Europa niet voor. Hoewel het zaaghout redelijk vlot werd afgezet en de prijzen in het algemeen niet verder daalden, kan ook geen opwaartse trend worden waargenomen.

Slijphout van naaldhout

Parenco handhaafde de prijs van f 62,- per stapelmeter met schors voor grenen slijphout. Geheel volgens schema werd najaar 1987 de tweede grote krantenpapiermachine in Renkum in gebruik genomen. Als deze op capaciteit is gekomen ligt de totale produktie capaciteit op ca. 400.000 ton krantenpapier. Daartoe zal Parenco ± 500.000 m³ hout en ± 200.000 ton oud papier verwerken. Het houtverbruik bestaat voor ca. 70 % uit grenen en voor ca 30% uit vuren.

Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken te Maastricht is -op zijn weg naar verdergaande integratie- in het bezit gekomen van de aandelen van P.K.F.-Jongekrijg te Monster, één van de grote fabrieken voor voornamelijk houten emballage in Nederland.

Paalhout van naaldhout

Dit is het sortiment dat al sinds jaren levendigheid aan de markt verleent. Weliswaar hebben houten funderingspalen in de woningbouw nog maar een heel klein deel van de markt van vroeger, maar daar staat tegenover dat korte(re) palen voor oeverbescherming, en dan verduurzaamd, een groeiende belangstelling ontmoeten. Van betekenis daarbij is voorts dat de als dun zaaghout beperkt afzetbare houtsoort lariks als waterbouwpaal gezocht is.

Populier

De markt voor deze houtsoort kent 3 hoofd-sectoren: zaaghout voor de (veelal geïntegreerde) emballagefabrieken, slijphout voor fabricage van vouwdozenkarton in Eerbeek en stamhout voor klompen.

De prijs voor slijphout die in 1986 met 3 % steeg bleef in 1987 stabiel. Het zaaghout beleefde in het tweede halfjaar een sterk toegenomen vraag. Dit hield verband met het feit dat Willemsen Naaldhout b.v. in Wolfheze in het najaar 1987 is begonnen met het verzagen van populier (jaarcapaciteit 25000 m³) en met het feit dat in Lelystad in de eerste helft van 1988 een nieuwe zaaglijn voor circa 50.000 m³ jaarcapaciteit in bedrijf komt. Deze laatste vervangt een zaaglijn te Lisse met een jaarcapaciteit van 30.000 m³.

c. Structurele ontwikkeling

De celstofabricage is mondiaal gezien geconcentreerd in zeer grote eenheden (b.v. 300.000 ton uit 1 1/2 miljoen m³ hout) die bij produktie op een dergelijke schaal en door het chemische proces van de ontsluiting van het hout (=oplossen van lignine en overhouden van celstofvezels) ernstig belastend zijn voor het milieu. Er wordt veel spuurwerk gedaan naar nieuwe technologieën, waarmee schoner en met kleinere eenheden kan worden gewerkt. In 1988 zal een proeffabriek in Zuid Duitsland in bedrijf komen.

5.3 Houtoogstprognose

Enige van de beleidsdoelen m.b.t. het Nederlandse bos zoals die zijn neergelegd in het Meerjarenplan Bosbouw zijn:

- opvoering van de houtproduktie;
- wijziging van de houtsoortensamenstelling en een mede op de houtproduktie gericht beleid voor bosverjonging;
- bevordering van een houtoogststatistiek;
- bevordering van 5-jaarlijkse evaluaties van de daadwerkelijke houtoogst en van 5-jaarlijkse houtoogstprognoses.

Niet alleen om te kunnen beoordelen of de beleidsdoelen worden gehaald, maar ook als hulpmiddel bij het bepalen van de beleidsrichting voor het realiseren van de beleidsdoelen is het van groot belang dat kan worden beschikt over een lopende statistiek van de:

- a ontwikkeling van de staande houtvoorraad;
- b ontwikkeling van de samenstelling naar oppervlakte en leeftijd per houtsoort;
- c daadwerkelijke houtoogst;
- d ontwikkeling van de bijgroei.

De aldus verkregen gegevens maken het mogelijk om onder meer samen met de gegevens over groeimodellen van de houtsoorten te komen tot gefundeerde houtoogstprognoses. Houtoogstprognoses vormen de basis voor het houtvoorzieningsbeleid voor de overheid en zijn mede basis voor lange termijnbeslissingen door de houtverwerkende industrie.

Een houtoogstprognose zou dan per hoofdhoutsoort en per diameterklasse (desnoods per leeftijdsklasse) de te verwachten jaarlijkse oogst met 5-jaarlijkse intervallen over een periode van 25 jaar moeten leveren. Voorts zou een indicatieve aanduiding moeten worden gegeven over de periode 25-50 jaar na het heden, met indicaties als toenemend, gelijkblijvend of afnemend voor elk der hoofdhoutsoorten.

Het bestuur van het Bosschap verklaarde zich in zijn vergadering van 16 december 1986 in principe bereid voor de opstelling van een dergelijke houtoogstprognose een financiële bijdrage te leveren.

5.4 Eindrapport Damwandproef Oostvaardersdiep

In 1961 is, op initiatief van het toenmalige Bureau Inlands Hout van het Bosschap en in samenwerking met de Dienst Zuiderzeewerken, een proef opgezet met als doel de duurzaamheid van douglasdamwand ten opzichte van grenendamwand te onderzoeken. Dit in verband met het feit dat in de toekomst uit de Nederlandse naaldhoutbossen een steeds groter kwantum douglas zaaghout te verwachten is.

De douglas- en grenendamwandplanken zijn juni 1961 langs het Oostvaardersdiep geplaatst. Begin 1986 is de damwand getrokken. De eindconclusie uit het eindrapport inzake deze 25-jarige damwandproef is als volgt samen te vatten:

- onbehandelde grenen- en douglas damwandplanken worden in contact met veel vocht en lucht zodanig aangetast dat ze na 25 jaar hun functie hebben verloren;
- gecreosoteerde grenen- en douglas damwandplanken worden in contact met veel vocht en lucht niet aangetast binnen 25 jaar. Ze kunnen na 25 jaar hun functie nog volledig vervullen.

5.5 De positie van de bosbouw in het nieuwe Uitvoeringsbesluit Wegvervoer Goederen (U.W.G.)

De Wet Autovervoer Goederen van 1951 (afgekort W.A.G.) heeft tot doel het scheppen van bevredigende toestanden binnen de bedrijfstak van het goederenvervoer met vrachtauto's en van de voorwaarden waaronder deze bedrijfstak de hem toekomende plaats in het vervoerswezen zal kunnen vinden.

In artikel 4 van deze wet is bepaald dat het vervoer van goederen met vrachtauto's slechts mag geschieden krachtens een vergunning voor een vrachtautodienst, voor een afhaal- en besteldienst of voor ongeregeld vervoer, dan wel op grond van een inschrijving voor eigen vervoer. De wet onderscheidt vergunninghouders voor de uitoefening van vervoersdiensten en houders van een inschrijvingsbewijs bij eigen vervoer.

In artikel 1 onder d van het Uitvoeringsbesluit Autovervoer Goederen (UAG) wordt onder landbouwbedrijf verstaan:

"het bedrijf van akkerbouw, weidebouw, veehouderij pluimveehouderij, fruitteelt, tuinbouw - daaronder begrepen het kweken van bomen, bloemen en bloembollen - de teelt van vriendhout en elke soortgelijke vorm van bodemcultuur".

Dit betekent in concreto dat landbouwbedrijven, waaronder in dit geval ook bosbouwbedrijven worden verstaan, vrijgesteld zijn van een aantal uit de WAG voortvloeiende verplichtingen terzake van eigen vervoer, verricht door een landbouwer/bosbouwer ten dienste van zijn bedrijf met een of meer door een tractor voortbewogen aanhangwagens. In art. 1 onder d van het concept Uitvoeringsbesluit Wegvervoer Goederen (UWG) dat te zijner tijd het UAG moet vervangen werd het begrip landbouwbedrijf gedefinieerd als "bedrijf waar Landbouw in de zin van de Landbouwwet wordt uitgeoefend". In de Landbouwwet worden dezelfde categorieën aangeduid als in de huidige UAG, met uitzondering van de bosbouw. Deze vorm van bodemcultuur wordt in de Landbouwwet uitdrukkelijk van het begrip landbouw uitgesloten. Volgens het ontwerp UWG zou de bosbouw derhalve geen gebruik meer kunnen maken van de landbouwvrijstelling.

Het Bosschap zag in deze beperking aanleiding de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat op 9 januari 1986 te verzoeken om ook in de toekomst de voor de landbouw geldende vrijstellingen van toepassing te laten zijn voor de bosbouw. Het Bosschap wees er daarbij op dat eigen vervoer in de bosbouw zich niet wezenlijk onderscheidt van eigen vervoer in de landbouw en dat het nogal eens voorkomt dat landbouw en bosbouw binnen één onderneming worden uitgeoefend.

De minister van Verkeer en Waterstaat berichtte bij brief d.d. 24-9-1987 dat de tekst van het UWG 1987 zou komen te luiden conform de wens van het Bosschap.

5.6 Rapport "Een verkenning met betrekking tot de economische problematiek van de Nederlandse bosbouw"

In opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij stelden het Nederlands Economische Instituut (NEI) en het Landbouw Economisch Instituut (LEI) een onderzoek in naar de economische positie en toekomstverwachting van de Nederlandse bosbouw en houtverwerkende industrie. De resultaten van dit onderzoek werden neergelegd in het rapport "Een verkenning met betrekking tot de economische problematiek van de Nederlandse bosbouw".

Het Bosschap berichtte de minister van Landbouw en Visserij bij brief d.d. 11-6-1987 dat het in grote lijnen kon instemmen met de aanbevelingen uit het NEI rapport. Dit betrof vooral die aanbevelingen die gericht zijn op:

- afstemming van het bosbouwbeleid en van de in de bosbouw geproduceerde houtsoorten en -sortimenten op de door de houtverwerkende bedrijven gevraagde soorten en sortimenten ter stimulering van het gebruik van inlands hout met de daarbij behorende grote voorkeur voor naalddhout;
- de bevordering van de continuïteit in het industrieel houtaanbod d.m.v. het stimuleren van samenwerkingsverbanden in de bosbouw, waardoor de instandhouding en de ontwikkeling van de houtverwerkende industrie en zagerijen in ons land worden gediend;
- het geven van meer bekendheid via voorlichting aan de gebruiksmogelijkheden en eigenschappen van inlands hout vooral in de bouw, de doe-het-zelf-sector en de emballage-industrie.

De belangrijkste uitkomst van het NEI/LEI onderzoek was de verwachting dat tot het jaar 2010 de houtprijzen met 1,4% reëel per jaar zullen stijgen en dat de kosten van arbeid, machines en materiaal in verband met produktiviteitsstijging en zonder opwaartse druk op de reële arbeidskosten constant zullen blijven.

Verder werden, teneinde na te gaan of daarvoor in de toekomst mogelijkheden aanwezig zijn, van alle voor de Nederlandse bosbouw van belang zijnde houtsoorten interne renteberekeningen uitgevoerd, uitgaande van de verwachte reële jaarlijkse houtprijsstijging van 1,4% en constante kosten op het huidige niveau. Voor alle houtsoorten bleken de berekende interne rentevoeten (exclusief subsidies) positief en werd zelfs op de investeringen, exclusief die in de grond, het in het rapport minimaal wenselijk geachte rendement van 2,4% gehaald, uitgezonderd eik die op 2,2% uitkwam.

De reële houtprijsstijging van 1,4% per jaar leidt aldus de minister van Landbouw en Visserij in zijn aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer in 50 jaar tot een verdubbeling van de financiële opbrengsten. Deze zijn dan op hetzelfde niveau als de huidige subsidie- en houtopbrengsten gezamenlijk. Daarnaast zal een rendementsverbetering worden bereikt door hogere fysieke houtopbrengsten en lagere kosten die op den duur door ontwikkeling in de bossen en het beheer daarvan tot stand zullen worden gebracht.

Het onderhavige onderzoek geeft in het tempo en verloop van dit proces geen inzicht.

Het Bosschap stelde in zijn reactie dat het moeilijk is om een oordeel te geven over het realiteitsgehalte van de aan het NEI rapport ten grondslag liggende verwachting dat tot het jaar 2010 de reële houtprijs 1,4% per jaar stijgt bij een veronderstelde jaarlijks economische groei van 2,5% en een inflatie op jaarbasis van 2,6%.

De veronderstelling dat in de periode tot 2010 de kosten van arbeid, machines en materiaal in verband met produktiviteitsstijging en rationalisatie en zonder opwaartse druk op de reële arbeidskosten constant zullen blijven, achtte het Bosschap niet reëel. Naar de mening van het Bosschap mag de uitkomst van het NEI onderzoek er niet toe leiden dat de rijksoverheid vooruitlopend op een naar verwachting betere toekomst voor de bosbouw hierop alvast een voorschot neemt in de vorm van vermindering van financiële middelen ten behoeve van de bosbouw.

Bij de rentabiliteitsberekeningen moet verder worden aangetekend dat daarbij geen rekening is gehouden met de invloed die de vervulling van andere functies door het bos dan houtproductie zoals natuurbehoud en recreatie, op de financiële uitkomsten uitoefenen. Deze functie vervulling kan niet alleen leiden tot vermindering van houtopbrengsten, doordat maximaal mogelijke houtproductie niet wordt bereikt, dan wel niet wordt nagestreefd, maar kan ook kostenverhogingen meebrengen. Deze kostenverhogingen vloeien voort uit kleinschalig bosbeheer (geen kaalkapbos), menging van boomsoorten en omloopverlenging waarvoor in het Meerjarenplan Bosbouw een lans wordt gebroken. Omloopverlenging kan, zeker wanneer men rekening houdt met de rentefactor, per saldo resulteren in netto opbrengstvermindering.

VI Sociale aangelegenheden

6.1 Cao particuliere bosbouw 1987-1989

Op 15 juni 1987 werd in de hoofdafdeling sociale zaken overeenstemming bereikt over de cao voor de particuliere bosbouw 1987-1989.

Overeengekomen werd:

- met ingang van 1 maart 1987 de tijdlonen te verhogen met 1% met voor werknemers van 22 jaar en ouder een minimum van f 5,80 per week per procent loonsverhoging;
- met ingang van 1 januari 1988 de tijdlonen wederom met 1% te verhogen;
- het prijscompensatiesysteem per 1 juli en 1 januari te handhaven voorzover het prijsindexcijfer in de contractperiode boven dat van oktober 1986 (121,0) uitkomt;
- de toetredingsleeftijd tot SUWAS (vervroegde uittreding) te verlagen tot 59 jaar;
- de minimumvakantietoelage voor werknemers van 22 jaar en ouder te verhogen van f 2400,- naar f 2485,- per jaar en de daarvan afgeleide bedragen voor jeugdige werknemers aan te passen;
- de waarde van de vakantiebon voor losse werknemers te bepalen op 24,5% van de voor de werknemer geldende brutobeloning;
- een aantal toeslagen en vergoedingen te verhogen met ongeveer 1%;
- de arbeidstijd te handhaven op 38 uur per week of in afwijking daarvan een systeem van roostervrije dagen te hanteren waarbij in beginsel per maand één roostervrije dag wordt vastgesteld, waarvan enkele data in de cao zelf werden vastgelegd;
- m.i.v. 1 juli 1987 i.v.m. de invoering van de nieuwe werkloosheidswet (NWW) de onderbrekingsregeling in de cao te wijzigen en de onderbrekingsregeling bij onwerkbaar weer te beperken tot 16 weken per jaar met maximaal 3 weken buiten de winterperiode;
- de wachtdag in de ziekgeldregeling (Ziektewet) te laten vervallen en de kosten voor de werkgevers hiervan te verzekeren via de bedrijfsvereniging (ASF).

''vakkundig snoeien van loofhout''

Voorts werd overeengekomen dat werknemers die volledig (80-100%) arbeidsongeschikt worden aansluitend op de bestaande regeling waarbij de eerste 2 jaar 100% van het loon wordt uitgekeerd, het derde jaar (2e WAO jaar) een uitkering te doen ontvangen van 80% van het loon.

De aanvullingsplicht op de WAO uitkering voor het 2e WAO jaar trad op 1 maart 1987 in werking voorzover op of na die datum het tweede WAO jaar inging c.q. ingaat.

Op 1 januari 1988 golden in de particuliere bosbouw de volgende tijdlonen.

1. Losse werknemers

leeftijd en functiejaar	functiegroep I	functiegroep II	functiegroep III
	weekloon	weekloon	weekloon
17 jaar	f 271,20	f 360,30	f 376,60
18 jaar	f 320,40	f 409,20	f 427,80
19 jaar	f 369,80	f 455,40	f 476,--
20 jaar	f 414,10	f 507,20	f 530,20
21 jaar	f 458,30	f 536,10	f 560,30
22 jaar en ouder	f 459,20		

functiejaar		
0	f 576,40	f 602,50
1	f 586,60	f 613,30
2	f 596,80	f 624,80
3	f 607,50	f 636,30
4	f 617,80	f 648,80

functiejaar	functiegroep IV	functiegroep V
	weekloon	weekloon
0	f 630,20	f 661,20
1	f 642,70	f 674,40
2	f 654,20	f 687,60
3	f 668,30	f 701,70
4	f 681,90	f 715,40

2. Vaste werknemers

Functiegroep I

De weeklonen van de vaste werknemers in functiegroep I worden berekend door de weeklonen van de losse werknemers in deze functiegroep te verminderen met het procentuele verschil in het werknemersaandeel WW premie tussen losse en vaste werknemers aangesloten bij de Bedrijfsvereniging voor het Agrarisch Bedrijf (BVAB).

leeftijd en functiejaar	functiegroep II		functiegroep III	
	weekloon	maandloon	weekloon	maandloon
17 jaar	f 355,60	f 1540,90	f 371,60	f 1610,30
18 jaar	f 404,00	f 1750,70	f 422,20	f 1829,50
19 jaar	f 449,50	f 1947,80	f 469,70	f 2035,40
20 jaar	f 500,70	f 2169,70	f 523,20	f 2267,20
21 jaar	f 529,20	f 2293,20	f 553,00	f 2396,30

22 jaar en ouder functiejaar

0	f 569,00	f 2465,70	f 594,60	f 2576,60
1	f 578,40	f 2506,40	f 604,90	f 2621,20
2	f 588,10	f 2548,40	f 615,70	f 2668,00
3	f 598,40	f 2593,10	f 627,40	f 2718,70
4	f 609,10	f 2639,40	f 639,70	f 2772,00

functiejaar	functiegroep IV		functiegroep V	
	weekloon	maandloon	weekloon	maandloon
0	f 621,60	f 2693,60	f 650,40	f 2818,40
1	f 632,70	f 2741,70	f 664,10	f 2877,80
2	f 645,10	f 2795,40	f 676,90	f 2933,20
3	f 658,00	f 2851,30	f 691,40	f 2996,10
4	f 671,50	f 2909,80	f 704,20	f 3051,50

6.2 Uitbreiding werkingssfeer cao particuliere bosbouw tot bosbouwambachtondernemingen (aannemers van boswerk) per 1-1- 1988

In de verslagperiode werd tussen cao-partijen overeenstemming bereikt over de toetreding per 1 januari 1988 van de Algemene Vereniging Inlands Hout (AVIH) als werkgeversorganisatie op het gebied van bosbouwambachten (aannemers van boswerk) tot de cao voor de particuliere bosbouw 1987-1989.

In verband daarmee werd aan deze cao een artikel 71 getiteld "bosbouwambachtondernemingen" toegevoegd dat als volgt luidt:

- 1 Met ingang van 1 januari 1988 zijn de bepalingen van deze cao mede van toepassing op werkgevers en werknemers van bosbouwambachtondernemingen.
- 2 Onder een bosbouwambachtonderneming wordt verstaan een onderneming die tegen betaling werkzaamheden verricht in bossen of andere houtopstanden, welke bedrijfsmatig in ondernemingen waarin de bosbouw of de houtteelt wordt uitgeoefend plegen te worden verricht."

Overeenkomstig luidende bepalingen werden toegevoegd aan de cao inzake vervroegde uittredingsregeling werknemers in de particuliere bosbouw 1988-1992 en de cao inzake de bedrijfsrechtspraak in de particuliere bosbouw, waartoe de Algemene Vereniging Inlands Hout per 1-1-1988 eveneens toetreedt.

6.3 Onderzoek naar de uitvoering van de beschikking bijdragen werkgelegenheid in de bosbouw 1984-1985

In de jaren 1984 en 1985 konden in de bosbouw additionele bosbouwwerkzaamheden worden verricht op basis van de op 22 december 1983 verschenen Beschikking bijdragen werkgelegenheid in de bosbouw 1984-1985. Deze beschikking hield verband met de door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor de jaren 1984 en 1985 in het kader van het zogenaamde f 1 miljardprogramma beschikbaar gestelde gelden voor de bevordering van de werkgelegenheid in die jaren. Van deze f 1 miljard werd f 175 miljoen beschikbaar gesteld aan de Minister van Landbouw en Visserij ten behoeve van de bevordering van de werkgelegenheid in de sectoren bosbouw, landinrichting, natuurbehoud en openluchtrecreatie. Voor de bosbouw werd van deze f 175 miljoen f 35 miljoen gereserveerd. Van dit bedrag was f 3 miljoen bestemd voor besteding in de bossen die eigendom zijn van het rijk en f 2 miljoen voor de aanleg van nieuwe bossen door de rijksoverheid, zodat f 30 miljoen beschikbaar was voor de uitvoering van werkzaamheden in de bossen van particulieren, gemeenten e.d. en voor de aanleg van nieuwe bossen door anderen dan de rijksoverheid.

Onderstaand overzicht geeft aan hoe deze f 30 miljoen over diverse categorieën eigenaren en werkzaamheden diende te worden verdeeld.

categorieën eigenaren	bosonderhoud snoei en omvorming	overige bos- verzorging	bosuitbrei- ding	herbeplan- ting
eigenaren die gebruik maken van de bosbijdrageregeling (particulieren, gemeenten e.d.)	f 13,2 milj.	--	f 8.8 milj.	f 4 milj.
eigenaren die in verband met de geringe omvang van hun bosbezit geen gebruik kunnen maken van de bosbijdrageregeling	f 1,0 milj.	f 3 milj.		
	f 14,2 milj.	f 3 milj.	f 8,8 milj.	f 4 milj.

De besteding van de f 4 miljoen die beschikbaar was voor de uitvoering van herbeplanting liep via de ten aanzien van herbeplantingen geldende bijdrageregelingen, te weten de Beschikking bosbijdragen 1983 en het Besluit bijdragen herbeplantingen. De besteding van de overige f 26 miljoen had plaats via de op 22 december 1983 verschenen Beschikking bijdragen werkgelegenheid in de bosbouw 1984-1985.

De subsidie bedroeg 90% van de uitvoeringskosten (nota aannemer) alsmede 90% van het percentage van de uitvoeringskosten ten behoeve van de door de projectindieners gemaakte kosten voor planvorming en toezicht op de uitvoering der werkzaamheden.

De belangrijkste voorwaarden in het kader van de werkgelegenheidsregeling waren:

- de werkzaamheden moesten bestaan uit op snoeien van bomen - voor zover houtteeltkundig van belang - en/of omvorming van bossen;
- projecten moesten een omvang hebben van tenminste f 100.000;
- van de aannemingssom mocht, afhankelijk van de vraag of het werk werd uitgevoerd in bossen met of zonder bijdrage op basis van de bosbijdrageregeling, 20% of 28% in rekening worden gebracht voor projectvoorbereiding en toezicht;
- tenminste 70% van de arbeidskrachten die het werk uitvoeren moest langer dan 1 jaar werkloos zijn.

Naar aanleiding van klachten uit het bedrijfsleven over de uitvoering van de beschikking stelde de Accountantsdienst van het Ministerie van Landbouw en Visserij een onderzoek in. Het onderzoeksrapport werd op 16 oktober 1986 door de Minister van Landbouw en Visserij aan de Tweede Kamer aangeboden.

In totaal onderzocht de Accountantsdienst 16 projecten op administratieve, procedurele en financieel-economische aspecten. De vakgroep Boshuiskunde van de Landbouwuniversiteit Wageningen leverde t.a.v. een aantal bosbouwkundige aspecten een bijdrage aan het onderzoek.

Uit het rapport bleek onder meer dat meer dan de helft van de gesubsidieerde werkzaamheden bosbouwkundig niet verantwoord zou zijn uitgevoerd. Voorts werd geconstateerd dat de uitvoeringskosten van de projecten over het algemeen te hoog lagen.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek besloot de minister een verdergaand intern onderzoek te laten verrichten naar alle 113 projecten, die in het kader van de Beschikking bijdragen werkgelegenheid in de bosbouw 1984-1985 zijn uitgevoerd. Bij deze controle zou tevens worden gezien in welke gevallen terugvordering van de subsidie aan de orde is.

Het Bosschap reageerde, onder meer in een op 21 oktober uitgegeven persbericht, verontwaardigd op de bijzonder negatieve berichten die in de pers over de uitvoering van de regeling waren verschenen. Het Bosschap stelde ondermeer vast, dat het in het kader van de werkgelegenheidsregeling uitgevoerde werk in verhouding tot het normale jaarlijkse werkvolume in de bosbouw groot was.

Voordat de regeling tot stand kwam heeft de Stichting Boswerk van het Ministerie van Landbouw en Visserij opdracht gekregen een landelijke inventarisatie te laten verrichten. Dat noopte de Stichting Boswerk tot inschakeling van cultuurmaatschappijen en bosgroepen, die konden beschikken over voldoende vakbekwaam personeel. Bovendien kon daardoor landelijke spreiding worden bereikt.

Het Bosschap wees er verder op, dat de cultuurmaatschappijen steeds het merendeel van het aangenomen werk in de bosbouw hebben verricht.

Bij de uitvoering van de werkgelegenheidsregeling lag het aandeel van de cultuurmaatschappijen op circa 50% zodat van concurrentievervalsing geen sprake is.

De aan de projecten gestelde eis, dat het uit te voeren werk additioneel moest zijn, bracht mede dat projecten moesten worden uitgevoerd die door het ontbreken van economische haalbaarheid zonder subsidie niet ter hand zouden zijn genomen.

Het aanbesteden van werkzaamheden op grond van uitgewerkte bestekken was in de bosbouw weinig gebruikelijk. Gebrek aan ervaring op dit punt heeft ook meegespeeld bij de uitvoering van de regeling.

De werkgelegenheidsmaatregel had specifiek ten doel langdurig werklozen aan werk te helpen en hen van daaruit weer in het reguliere arbeidsproces opgenomen te krijgen.

Dat placht te geschieden door niet rendabele, zo mogelijk arbeidsintensieve objecten met behulp van subsidiering tot uitvoering te brengen. Daarmee diende bij de beoordeling van de bosbouwkundige aanvaardbaarheid van projecten rekening te worden gehouden. Het Bosschap had de indruk dat dat in het rapport niet of onvoldoende was gebeurd.

In zijn reactie sloot het Bosschap niet uit dat in enkele gevallen de zaken niet geheel volgens de regels zijn gebeurd. Indien subsidie-ontvangende of uitvoerende bedrijven daaraan schuldig mochten zijn, dient dat te worden geredresseerd. Overigens betreurde het Bosschap het dat in enkele berichten van de pers en andere media reeds bij voorbaat het woord "fraude" was gebruikt.

Het Bosschap stelde tenslotte blij te zijn met het nadere onderzoek.

De uitkomsten van dit nader onderzoek, dat betrekking had op alle 113 projecten die in het kader van de Regeling bijdragen werkgelegenheid waren uitgevoerd, werden op 27 april 1987 bekend gemaakt. In een brief aan de Tweede kamer die het onderzoeksrapport begeleidde schreef de Minister van Landbouw en Visserij dat het onderzoek in grote lijnen de resultaten van het rapport van de Accountantsdienst bevestigt. Op basis van veldonderzoek werd geconstateerd, dat bij verreweg het grootste deel (circa 70% van de projecten) de verrichte werkzaamheden bosbouwkundig goed of tenminste verantwoord zijn uitgevoerd. Van 17% van de projecten moest worden geconstateerd, dat zij onvoldoende waren uitgevoerd, terwijl bij 14% de uitvoering aanvaardbaar was. Het rapport van de Accountantsdienst van 1986 schetste op dit punt een somberder beeld.

In het onderzoek was gebleken, dat in de administratie van de uitvoerende dienst onvolkomenheden voorkwamen. Een en ander vloeide onder meer voort uit de noodzaak om in korte tijd de regeling uit te voeren. Zo was het onder meer door het ontbreken van documenten slechts bij 53 projecten mogelijk te beoordelen of en in hoeverre werklozen bij de uitvoering waren betrokken. Bij deze projecten was het percentage van inzet aan werklozen 76,3%.

Daarnaast was duidelijk geworden, dat er sprake is geweest van onvoldoende coördinatie van en controle op de uitvoering. Hierdoor werden in een aantal provincies werkzaamheden, die op zichzelf correct waren uitgevoerd, ten onrechte onder de werking van de regeling gebracht, zoals herbebossing en de aanleg van wandel- en fietspaden.

Tevens was bij controle van bestekken en begrotingen gebleken, dat een aantal projecten te duur was. Daarnaast was in een aantal gevallen duidelijk te weinig werk uitgevoerd. Ten onrechte betaalde subsidiebedragen zullen worden teruggevorderd. De resultaten kwamen in grote lijnen overeen met de bevindingen van het eerder gehouden onderzoek. Bij de totale beoordeling van de projecten bleek 61% aan de regeling te voldoen en 39% niet.

Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek overwoog de minister met betrekking tot de uitvoering van subsidieregelingen de volgende maatregelen:

- in ieder geval de regelingen met betrekking tot de bosbouw onder te brengen bij een speciaal departements-onderdeel, waarvoor reeds plannen bestonden. Dat onderdeel zal belast worden met de uitvoering van subsidieregelingen;
- alle bosbouwssubsidieregelingen samen te voegen;
- standaardwerkomschrijvingen in te voeren;
- een grotere eigen bijdrage van de eigenaar/opdrachtgever;
- alle aanbestedingen van werken bij voorkeur openbaar te laten geschieden.

In zijn reactie op het rapport wees het Bosschap er op dat:

- de zaak thans grondig was onderzocht en dat van fraude niets was gebleken;
- de meeste projecten op bosbouwkundig verantwoorde wijze waren uitgevoerd;
- bij de conclusie dat bij overschrijding van de normatieve begroting (met 13%) voor de projecten niet uit het oog mocht worden verloren dat de uitvoering van de werkzaamheden moest geschieden met inzet van tenminste 70% werklozen, die in veel gevallen niet bosbouwkundig geschoold waren;
- indien in bepaalde gevallen ten onrechte subsidies mochten zijn uitgekeerd en zulks aan subsidie-aanvragers te wijten was, terugvordering gerechtvaardigd zou zijn.

6.4 Bezoek aan de bosbouw in Zweden

In juni 1987 werd door een aantal werknemers/bestuursleden van het Bosschap een oriëntatiebezoek gebracht aan enkele Zweedse bosbouwinstellingen waarbij kennis werd genomen van ontwikkelingen op het gebied van de bosarbeid en de arbeidsveiligheid in de bosbouw in Zweden.

De Zweden staan immers op vele vakgebieden bekend om hun grote veiligheidsbewustzijn. Bezocht werden o.m. de Elmia (een 2 jaarlijkse internationaal toonaangevende vakbeurs op het gebied van de bosbouw) en bosterreinen en houtzagerij van Domänverket (Staatsbosbeheer) en Skogstijrelsen (Zweedse nationale bosbouwraad). Voorts werd een bezoek gebracht aan de motorzagenfabrieken van Husqvarna. Uit het door de heer Zwemmer (Voedingsbond FNV) opgestelde reisverslag bleek dat in Zweden opvallend veel gezocht wordt naar werkmethoden en hulpmiddelen die het werk van de bosarbeider vergemakkelijken. Vooral lichamelijk zware werkzaamheden als tillen, het tot val brengen van "tegenhangers" en het losmaken van hangende bomen krijgen daarbij veel aandacht.

Men is zich ervan bewust dat juist het verlichten van de lichamelijke belasting van de bosarbeider ertoe heeft geleid dat op het ogenblik niet meer de ambachtelijk werkende bosarbeider de grootste kans heeft om geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt te worden maar dat de risicogroep thans wordt gevormd door de groep van machinisten.

Juist op dit gebied zijn er veel ontwikkelingen die voor de Nederlandse bosbouw bruikbaar zijn.

6.5 Veiligheid in de bosbouw

Het verloop van het aantal zuivere bedrijfsongevallen in de jaren 1978 tot en met 1987 was als volgt:

1978	93	1983	105
1979	84	1984	90
1980	83	1985	105
1981	94	1986	111
1982	93	1987	89

De commissie bosbouwveiligheid beraadde zich over de wenselijkheid om te komen tot een onderzoek naar de kwaliteit van de vellingsarbeid, zulks ter ondersteuning van een verzoek van de Dorschkamp aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om voor een dergelijk onderzoek financiële middelen beschikbaar te stellen.

De commissie besloot de inhoud van de brochure "Veilig werken met vierwielige trekkers" i.v.m. herdruk ervan in 1986 te herzien en een financiële bijdrage te verlenen voor een door het Staatsbosbeheer te vervaardigen videofilm over het werken in hout onder spanning, zoals stormhout. Dit werk brengt nogal eens grote gevaren mee en vereist een specifieke deskundigheid.

In het najaar van 1987 werd een begin gemaakt met het houden van de 3e ronde van regionale arbeidsveiligheidsinstructiemiddagen van personeel in dienst van gemeentelijke en particuliere bosbedrijven, welke worden verzorgd door de afdeling Veiligheid en Ergonomie van het Staatsbosbeheer en de Praktijkschool Arnhem.

6.6 Nationale bosarbeidswedstrijden 1986 en wereldkampioenschappen 1987

In 1982 werd het nationale kampioenschap voor bosarbeiders na vele jaren in ere hersteld en werd besloten dit evenement iedere twee jaar te laten plaatshebben. De wedstrijd wordt georganiseerd door het Boschap in samenwerking met het Staatsbosbeheer, de Dorschkamp, de Praktijkschool Arnhem, de Bosbouw en Cultuurtechnische School te Velp, de Bosbouw-technische School te Apeldoorn en de Stichting Flevohof. Doel van deze wedstrijd is te laten zien dat voor de bosarbeid een goede opleiding wordt vereist en dat het noodzakelijk is om veilig te werken. De wedstrijd stimuleert de bosarbeiders tot het opvoeren van hun vakbekwaamheid bij de uitvoering van boswerk. Bij de deelnemers aan de wedstrijden valt bij vergelijking met de prestaties in voorgaande jaren een duidelijke verbetering van de kwaliteit van de bosarbeid te constateren.

De regionale voorwedstrijden werden in 1986 gehouden in Chaam, Smilde en Elst (U). In totaal namen 151 bosarbeiders aan deze wedstrijden deel. Aan de op 30 augustus op de Flevohof gehouden finale namen de vier best geplaatste deelnemers van elk van de drie voorwedstrijden deel, aangevuld met de kampioen en de vicekampioen uit 1984.

De wedstrijdonderdelen in de finale waren:

- het monteren van een ketting en geleider van een motorzaag;
- het vellen, snoeien, meten, korten en stapelen van een populier;
- het schijven zagen van een staand stamstuk, waarbij de schijven op het stamstuk moeten blijven liggen;
- het schijven zagen van een op een blokje liggend stamstuk;
- het overlangs zagen van een op onderleggers liggend stamstuk (in twee gelijke delen);
- het doorhakken van een stamstuk.

Bij deze wedstrijdonderdelen wordt vooral gelet op veiligheid en kwaliteit, maar ook op tijd.

Winnaar van de bosarbeidswedstrijd werd de heer J. van Kampen te Zwolle van de firma Van Kampen Boombouw. De heren G. Roelofs te Lunteren van Heidemij en B. Brinkman van het Landgoed Nijenhuis te Diepenheim legden beslag op de tweede en derde plaats.

Ook werd op de Flevohof een voerliedenwedstrijd met bosbouwpaarden gehouden, die werd gewonnen door de heer W. Hazenleger uit Harskamp met zijn paard Rinaldo.

Van 12 tot en met 16 augustus 1987 werden te Brottum in Noorwegen de jaarlijkse wereldkampioenschappen bosarbeid met de motorzaag gehouden. Aan dit kampioenschap werd door 13 landen deelgenomen. Ook Nederland nam deel met een door het Bosschap uitgezonden team bestaande uit de heren J. van Kampen, G.J. Roelofs en H.J.M. Boumans, die de heer Brinkman verving.

Het Nederlandse team behaalde bij dit wereldkampioenschap, gelet op de sterkte van het deelnemersveld, een alleszins eervolle 6e plaats.

De heer Van Kampen won een zilveren medaille bij het onderdeel bedrijfsklaar maken van de motorzaag.

De heer Boumans won de bronzen medaille bij het onderdeel precisiezagen.

In de individuele eindrangschikking met 39 deelnemers bereikte de heer Boumans de 8e, de heer Van Kampen de 12e en de heer Roelofs de 21e plaats.

6.7 Regeling Subsidie Scholing Leerlingwezen

In 1986 werd voor 44 deelnemers en in 1987 werd voor 29 deelnemers aan de opleiding van het leerlingstelsel een bijdrage verstrekt op grond van de Regeling Subsidie Scholing Leerlingwezen in de bosbouw waarvoor in totaal per jaar f 7500,- werd uitgetrokken.

VII Samenwerking tussen AVIH en Bosschap

In het verslag over de jaren 1984 en 1985 werd melding gemaakt van het op 17 december 1985 tussen de organisaties binnen het Bosschap en de Algemene Vereniging Inlands Hout (AVIH) bereikte akkoord over mogelijkheden tot samenwerking. In dat akkoord werd o.m. besloten twee werkgroepen in het leven te roepen, te weten:

- een werkgroep bosbouwambachten, bestaande uit vertegenwoordigers van de AVIH, de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, het Staatsbosbeheer en de Voedingsbonden, die tot taak kreeg de mogelijkheden tot samenwerking tussen de organisaties binnen het Bosschap en de bosbouwambachten nader uit te werken en te adviseren met betrekking tot die samenwerking;
- een werkgroep binnen de hoofdafdeling sociale zaken bestaande uit vertegenwoordigers van de AVIH, de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren en de Voedingsbonden, die tot opdracht kreeg de cao voor de particuliere bosbouw en de houthandels cao ineen te vlechten tot een nieuwe cao. De nieuwe cao zal worden afgesloten tussen de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, de AVIH, en de beide Voedingsbonden (zie hoofdstuk 6.2).

De werkgroep bosbouwambachten adviseerde op 16 december 1986 vooruitlopend op de formalisering van een afdeling bosbouwambachten binnen het Bosschap over de volgende punten:

- welke bedrijven moeten worden gerekend tot de bosbouwambachten;
- bij welke organisaties de bedrijven die gerekend moeten worden tot de bosbouwambachten, aangesloten zijn;
- welke taak de in te stellen afdeling bosbouwambachten dient te hebben;
- welke aanpassingen van het Instellingsbesluit Bosschap moeten worden bevorderd.

De AVIH en de binnen het Bosschap samenwerkende organisaties namen het advies van de werkgroep in beraad.

Alle organisaties kwamen aan het eind van de verslagperiode tot de slotsom dat het aanbeveling verdiende de samenwerking binnen het Bosschap een permanent karakter te geven en aan te dringen op aanpassing van het Instellingsbesluit Bosschap.

Zij verzochten bij brief d.d. 15 december 1987 de Sociaal Economische Raad de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid te adviseren het Instellingsbesluit Bosschap te wijzigen conform het bij die brief gevoegde ontwerp.

De bepleite wijziging van het Instellingsbesluit Bosschap is gericht op uitbreiding van de werkingssfeer van het Bosschap tot bosbouwambachtondernemingen waaronder worden verstaan ondernemingen die tegen betaling werkzaamheden in bossen of andere houtopstanden, welke bedrijfsmatig in ondernemingen waarin de bosbouw of de houtteelt wordt uitgeoefend, verrichten.

VIII Fiscale aangelegenheden

1 Wetsvoorstel wijziging Natuurschoonwet 1928 (NSW) en de Wet op de Vermogensbelasting (1964).

Eindelijk, na vele jaren wachten verschenen op 15 september 1987 het wetsvoorstel tot wijziging van de Natuurschoonwet 1928 (hierna te noemen NSW) en de Wet op de vermogensbelasting 1964. Hiermee werd uitvoering gegeven aan een in 1980 door de Tweede Kamer aanvaarde motie van de heren Porthoine en Van Muiden waarin de regering werd verzocht verbeteringen aan te brengen in de waardebepaling van landgoederen voor vermogensbelasting en succesierecht. Het voorstel behelst enerzijds een verruiming van enkele fiscale faciliteiten en anderzijds nadere voorwaarden voor de rangschikking en de instandhouding van landgoederen. Verruiming van fiscale faciliteiten kan aldus de indieners van het wetsvoorstel bijdragen aan de realisering van het beleid om het particulier bezit en het voor het publiek openstellen van landgoederen te stimuleren. De voorgestelde verruiming van de belastingfaciliteiten houdt wijziging in van de factoren op grond waarvan enerzijds wordt mede bepaald naar welke waarde gerangschikte landgoederen in de heffing van de vermogensbelasting worden betrokken, en anderzijds over welk gedeelte bij verkrijging van het landgoed eventueel verschuldigd succesierecht, schenkingsrecht of recht van overgang wordt ingevorderd. Voor niet opengestelde landgoederen houdt dit in dat het landgoed voor de vermogensbelasting voortaan in aanmerking wordt genomen voor de helft van de bestemmingswaarde (in plaats van twee-derde) en dat bij verkrijging van het landgoed alleen het verschuldigde recht dat betrekking heeft op de helft (in plaats van op twee-derde) van de bestemmingswaarde wordt ingevorderd. (De bestemmingswaarde is ongeveer 80% van de waarde in het economische verkeer.)

Voor opengestelde landgoederen (waarvan het maatschappelijk nut groter is dan dat van niet opengestelde landgoederen) houdt het wetsvoorstel in dat het landgoed voor de vermogensbelasting is vrijgesteld (in plaats van heffing over een kwart van de bestemmingswaarde) en dat bij de verkrijging van het landgoed geen recht is verschuldigd (in plaats van invordering van het verschuldigde recht betreffende een kwart van de bestemmingswaarde). Het wetsvoorstel bevat een gewijzigde definitie van het begrip landgoed en bevat eisen m.b.t. de rangschikkingscriteria van NSW landgoederen. Verder bevat het wetsvoorstel een gewijzigde regeling inzake de onttrekking van een landgoed aan de NSW indien het karakter van het landgoed is aangetast of verloren is gegaan door gebrek aan onderhoud of andere omstandigheden en overgangsbepalingen.

"bomen, sfeerbepalend in het landschap"

De rangschikkingscriteria betreffen:

- a de oppervlakte;
- b het percentage van de oppervlakte van het onroerend goed dat ten minste met bossen of andere houtopstanden bezet dient te zijn, alsmede de aard van de bossen en andere houtopstanden;
- c de omvang en hoedanigheid van de niet met bossen of andere houtopstanden bezette terreinen;
- d de wijze en de aard van de bebouwing;
- e het soort gebruik dat van de terreinen en de opstallen wordt gemaakt.

In zijn brief van 4 november 1987 gericht aan de leden van de Vaste Commissie voor Financiën en voor Landbouw van de Tweede Kamer schreef het Bosschap dat het met waardering kennis had genomen van het wetsvoorstel en dat het de daaraan ten grondslag liggende argumenten (bevordering instandhouding NSW landgoederen) volledig onderschreef. Het Bosschap vroeg in zijn brief speciaal aandacht voor het voornemen om agrarische gronden mede te rangschikken indien deze agrarische gronden aan tenminste drie zijden zijn omgeven door houtopstanden behorende tot het landgoed en de omvang van elk van de desbetreffende percelen beperkt is tot vijf hectare.

Het Bosschap wees erop dat de norm (maximaal 5 ha) een belangrijke beperking inhoudt in vergelijking met het huidige beleid. Hantering van de 5 ha norm kan tot niet geringe problemen leiden. In diverse situaties, waarin eigenaren willen trachten te voldoen aan dit nieuwe criterium zal blijken dat dit niet mogelijk is ten gevolge van bestaande pachtverhoudingen of van planologische bepalingen. Het aanleggen van beplantingen kan bovendien in situaties, waarin sprake is van afwisselend open en gesloten ruimten, schadelijk zijn voor het natuurschoon. De openheid van een landgoed kan worden geschaad door de daaruit voortvloeiende compartimentering.

Het Bosschap pleitte ervoor aansluiting te zoeken bij de huidige praktijk, dat de oppervlakte van omzoomde terreinen niet te groot dient te zijn ten opzichte van de totale oppervlakte van het landgoed (uitspraak Raad van State inzake de zaak Fabius-Van der Mersch). Dit kon volgens het Bosschap worden bereikt door voor die percelen bijvoorbeeld de norm van maximaal 3% te hanteren, met dien verstande dat in die gevallen dat die 3% norm leidt tot een oppervlakte welke kleiner is dan 5 ha, de 5 ha norm wordt gebezigd.

Verder vroeg het Bosschap aandacht voor de overgangsbepalingen in het wetsvoorstel. Volgens het wetsvoorstel zullen alle bestaande rangschikkingsbeschikkingen met betrekking tot de huidige Natuurschoonwetlandgoederen 5 jaar na inwerkingtreding van de wet vervallen. Binnen 2 jaar na inwerkingtreding van de wet kan een verzoek tot continuering van de rangschikking worden ingediend. De termijn van 5 jaar hangt samen met de toetsing van al deze landgoederen aan de nieuwe rangschikkingscriteria.

Het Bosschap pleitte er voor de bestaande rangschikkingen onder de Natuurschoonwet onder de nieuwe wetgeving in stand te laten voor de periode die nog te gaan is en op het tijdstip van hernieuwde rangschikking te toetsen aan de nieuwe criteria.

Tenslotte diende naar het oordeel van het Bosschap geen onttrekking aan de NSW plaats te hebben bij calamiteiten zoals brand en storm waarop de eigenaar geen invloed heeft. Dergelijke omstandigheden behoren dan ook niet tot onttrekking - ook niet voorwaardelijk - te leiden, indien de eigenaar overgaat tot herstel.

2 Vakantiebonnen en belastingvereenvoudiging

In het kader van de vereenvoudiging van de heffing van de loon- en inkomstenbelasting werd door de vereenvoudigingscommissie Oort geadviseerd om vakantiebonnen voortaan voor 100% in plaats van zoals nu gebeurt voor 60% van hun waarde te belasten voor loonbelasting en sociale premieheffing. Losse werknemers zullen hierdoor fors in inkomen achteruit kunnen gaan. Volgens berekeningen van de regering kan de achteruitgang 2,5 tot 5,3% van het netto inkomen bedragen. Het Bosschap vroeg in een op 15 april 1987 aan de Vaste Commissie voor Financiën in de Tweede Kamer gerichte brief aandacht voor dit punt. Het Bosschap wees er op dat uit berekeningen van het Landbouwschap, welke waren geverifieerd door het Ministerie van Financiën, blijkt, dat een belangrijke groep van werknemers in de agrarische sectoren, waaronder de bosbouw, bij doorvoering van de voorstellen van de commissie Oort er ruim 10% in besteedbaar inkomen op achteruit zal gaan. Daarvan wordt bij aanpassing van de voorstellen van de commissie zoals de regering die voorstaat slechts ca. 1% teruggenomen. De voorstellen van de commissie Oort op dit onderdeel voldoen dan ook niet aan het uitgangspunt van die commissie dat de inkomensachteruitgang maximaal 5% mag bedragen.

Per saldo wordt deze grens ruimschoots overschreden. Het voorstel om vakantiebonnen voor 100% van hun waarde in de heffing te betrekken was voor het Bosschap om die reden zonder meer niet aanvaardbaar.

IX Ruimtelijke Ordening en Grondzaken

9.1 Algemeen

In de verslagperiode werd aandacht geschonken aan de volgende belangrijke aangelegenheden:

- het in de periode van 1 maart tot 1 juli 1986 in werking treden van de gewijzigde Wet op de Ruimtelijke Ordening en het Besluit op de Ruimtelijke Ordening 1985;
- de Regeringsbeslissing Meerjarenplan Bosbouw;

- de Notitie Ruimtelijke Perspectieven van de Rijksplanologische Dienst, welke moet worden beschouwd als een eerste stap op weg naar (discussie over) de op korte termijn op te stellen Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening;
- het aanbieden door de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van de notities "Afstemming op Maat" en "Bestemmen met Beleid";
- het Voorstel van Wet houdende regels met betrekking tot de Waterschappen (Waterschapswet).

Daarnaast werd in de verslagperiode aandacht besteed aan het zo langzamerhand vertrouwde scala van zaken als: streekplannen, regionale bosplannen, bestemmingsplannen, bebouwde komgrenzen ingevolge de Boswet, gemeentelijke verordeningen en Nationale Parken.

9.2 Wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening

In het verslag over de jaren 1984/1985 werd reeds in het kort melding gemaakt van de belangrijkste wijzigingen van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). De burger wordt het sterkst geconfronteerd met de WRO op gemeentelijk niveau: op grond van artikel 10 van de WRO zijn gemeenten verplicht voor het gebied, dat niet tot de bebouwde kom behoort, een bestemmingsplan vast te stellen. Het bestemmingsplan is het enige plan uit de WRO dat voor de burgers (maar ook voor het bestuur) juridisch bindend is.

De wijzigingen van de WRO en van het Besluit op de Ruimtelijke Ordening 1985 (BRO 1985) zijn met betrekking tot het gemeentelijk planologisch beleid vooral gericht op:

- het verkorten van procedures bij de totstandkoming van plannen; naast de mogelijkheid om in de voorbereidings- en overlegfase doelmatiger te opereren, zijn de bezwaar- en beroepsprocedures (bij gemeenteraad, Gedeputeerde Staten en de Kroon) aan nieuwe (kortere) termijnen gebonden;
- het vergroten van de inhoudelijke flexibiliteit van het bestemmingsplan; dat betekent dat de grote mate van gedetailleerdheid van het oude bestemmingsplan moet gaan verdwijnen en gaan plaats maken voor een globalere aanpak;
- het verruimen van vrijstellingsmogelijkheden van het bestemmingsplan; zo is bijv. de toepassing van de tijdelijke vrijstellingsmogelijkheid in meer gevallen dan voorheen mogelijk en is aan Burgemeester en Wethouders een vrijstellingsmogelijkheid toegekend met betrekking tot activiteiten van gering planologisch belang.

9.3 Notitie Ruimtelijke Perspectieven

In de Notitie Ruimtelijke Perspectieven (NRP) wordt een groot aantal ruimtelijk relevante ontwikkelingen, ruimtelijke effecten daarvan en ruimtelijke beelden geschetst, welke mogelijk bepalend kunnen zijn voor de ruimtelijke vormgeving en de inrichting van Nederland in de komende decennia.

Bij die beelden ligt het accent op de veranderingen in het grondgebruik in het landelijk gebied en in de ruimtelijke structuur van de Randstad.

Volgens de NRP is uitbreiding van het bosareaal economisch en maatschappelijk een aantrekkelijk toekomstperspectief, waarbij bosontwikkeling op betere gronden zowel vanuit de produktiefunctie als vanuit een meervoudige doelstelling de voorkeur zou hebben. Centraal uitgangspunt bij de bosuitbreiding/bosontwikkeling vormt de veronderstelling, dat in de komende 20 jaar 50.000-200.000 ha landbouwgrond beschikbaar komt voor andere dan agrarische doeleinden. Met betrekking tot de bosontwikkeling wordt Nederland in de NRP ingedeeld in drie zones, waarvan de belangrijkste aspecten in het onderstaande kort worden weergegeven.

"bos met accent natuur"

De zandgronden van Oost- en Zuid-Nederland worden in de NRP minder geschikt geacht voor produktiebossen. Het accent ligt hier op de instandhouding en verbetering van het bestaande bosareaal. Nieuwe bosontwikkeling zal vooral worden gezocht in de aanleg van lijnvormige beplantingen en kleinschalige boselementen.

In West Nederland zal volgens de NRP de bosuitbreiding in de Randstad vooral gericht zijn op het verbeteren van de mogelijkheden voor openluchtrecreatie, terwijl de grootschalige bosontwikkeling in de polders vooral zal bijdragen aan de houtproduktie en aan natuur en landschap.

Grote delen van het rivierengebied worden in de NRP bijzonder geschikt geacht voor de ontwikkeling van boselementen voor de houtproduktie. Gedacht wordt aan een aaneenschakeling van grotere en kleinere boselementen.

Binnen de commissie ruimtelijke ordening bereidde het Bosschap in december 1986 een reactie op de NRP voor. In het kader daarvan rees de vraag wat de realiteitswaarde is van de verwachting dat zo'n omvangrijk areaal landbouwgrond zal vrijkomen: kan wel over een periode van 20 jaar een betrouwbare uitspraak worden gedaan en wordt niet voorbijgegaan aan de dynamiek en flexibiliteit van het landbouwbedrijf? Met het bovengenoemde staan of vallen o.a. de m.b.t. de bosontwikkeling geschetste beelden. Voorts werd geconstateerd dat de NRP voor wat de bosbouw betreft voorbij gaat aan de uitgangspunten van het Meerjarenplan Bosbouw, waarbij o.a. een integrale benadering van de bosbouw wordt gemist.

De voorlopige conclusie luidde dan ook dat de NRP, althans voor de sector bosbouw, onvoldoende als leidraad kan fungeren bij de gedachtenvorming rond de inhoud van de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening.

In januari 1987 verwoordde het Bosschap dit standpunt in een schrijven aan de Directeur-Generaal Ruimtelijke Ordening van het Ministerie van VROM.

In aansluiting op zijn schrijven over de NRP zond het Bosschap op 21 september 1987 wederom een schrijven naar de Directeur- Generaal Ruimtelijke Ordening.

Daarin stelde het Bosschap dat de 4e Nota het kader zal moeten scheppen, waarbinnen het voorgestane beleid voor de bosbouwsector kan worden gerealiseerd.

Het Bosschap drong erop aan, in de 4e Nota een aparte paragraaf aan de bosbouw te wijden, waarin de beleidsuitgangspunten uit het Meerjarenplan Bosbouw inzake de bescherming/ontwikkeling van de groeiplaats, de samenstelling van het bosareaal, de (overwegend) meervoudige functievervulling en de uitbreiding van het bosareaal worden verwoord en in kaart gebracht.

Het Bosschap wees er nogmaals op, dat te dien aanzien de Notitie Ruimtelijke Perspectieven niet als leidraad voor de 4e Nota kan en mag worden beschouwd.

9.4 Nota "Bestemmen met Beleid"

Medio 1986 verscheen de publicatie "Bestemmen met Beleid" (een voorlopig standpunt) van het Ministerie van VROM. In deze publicatie werden de bedoeling en mogelijkheden van de Wet en het Besluit op de Ruimtelijke Ordening t.a.v. het bestemmingsplan uiteengezet mede in het licht van het actieprogramma deregulering ruimtelijke ordening en milieubeheer.

In juli 1987 heeft de commissie ruimtelijke ordening aandacht aan de publicatie besteed. Vastgesteld werd dat bos niet als een aparte bestemming werd onderscheiden, maar vnl. werd ondergebracht bij de in de publicatie gesuggereerde bestemming: landelijk gebied met ecologische waarde.

Het Bosschap constateerde in zijn reactie op de publicatie, dat de denkbeelden van de regering m.b.t. de aanduiding/bestemming van bosgronden in streek- resp. bestemmingsplannen, zoals neergelegd in het MJP, in de nota "Bestemmen met Beleid" volkomen worden genegeerd.

Het bestemmingsplan-model in de nota, waaronder ook de bosbouw en houtteelt worden begrepen, kent hoofdbestemmingen, waarin het woord "bos" niet eens voorkomt.

Het Bosschap deed in zijn schrijven een dringend beroep op de Directeur-Generaal Ruimtelijke Ordening de denkbeelden m.b.t. de bestemming van bosgronden, zoals neergelegd in het MJP op te nemen in het definitieve standpunt inzake "Bestemmen met Beleid".

9.5 Streekplannen

In de verslagperiode reageerde het Bosschap op de volgende ontwerp-streekplannen/ ontwerp-(partiele) herziening streekplannen:

Noord-West Overijssel, Oost-Gelderland, Veluwe, Midden-Gelderland, Rivierenland, Utrecht, alsmede op het voorontwerp-streekplan Friesland en op de evaluatienota's inzake de streekplannen Midden-, Oost- en West-Brabant.

Inzake het streekplan Veluwe en de Brabantse streekplannen werd de reactie uitvoerig mondeling toegelicht op daartoe gehouden hoorzittingen.

In vele gevallen constateerde het Bosschap dat de bosbouw in het streekplan niet als aparte sector werd onderscheiden, maar veelal werd ondergebracht bij "natuur" en/of "land-schap". Zonder de bijdrage van de bossen hieraan te willen ontkennen, stelde het Bosschap dat de bossen een planologisch relevant gegeven vormen, met een eigen sectorale planvorming met duidelijke aanknopingspunten naar de ruimtelijke ordening, hetgeen een aparte behandeling vereist.

Tegen die achtergrond vroeg het Bosschap meer aandacht voor de beleidsuitgangspunten uit het Meerjarenplan Bosbouw en de vertaling van dit beleid naar aanduidingen/bestemmingen op het gebied van de ruimtelijke ordening, waarbij - in grote lijnen - 82% van het bosareaal moet worden gezien als multifunctioneel bos en 18% als bos met hoge natuurwaarde. Het streekplan moet aldus als toetsingskader voor bestemmingsplannen bijdragen aan juiste bestemmingen op gemeentelijk niveau.

Het Bosschap was in een aantal gevallen van mening dat de provincie zich te detaillistisch had beziggehouden met functie- en beheersaspecten van bossen, hetgeen eerder in de sectorale planvorming (regionaal bosplan) thuishoort.

Met betrekking tot het regionaal bosplan in relatie tot het streekplan was het Bosschap van mening dat plaats en functie ervan soms onjuist werden weergegeven. In het regionale bosplan komen de beleidsuitgangspunten van rijk en provincie enerzijds en de wensen en belangen van eigenaren anderzijds bij elkaar. Het regionaal bosplan neemt daarbij een belangrijke plaats in.

Dientengevolge is de benadering dat het regionaal bosplan een uitwerking is van het streekplan, onvolledig; het regionaal bosplan levert eveneens een bijdrage aan het streekplan. Er is derhalve sprake van samenwerking.

De sociale aspecten van de bosbouw werden in de plannen doorgaans in het geheel niet aan de orde gesteld of werden sterk onderbelicht. Het Bosschap vroeg hiervoor meer aandacht en wees op de werkgelegenheidseffecten, welke bossen direct en indirect kunnen creëren, indien het bosbedrijf zich voldoende kan ontplooiën.

Het Bosschap wees er in een aantal gevallen op dat bossen bij landgoederen veelal een belangrijke economische betekenis hebben en dat een te conserverende aanduiding op provinciaal niveau - gevolgd door een dito bestemming op gemeentelijk niveau met bijbehorende voorschriften - het functioneren van deze bossen in genoemd opzicht zou kunnen belemmeren.

Tenslotte wees het Bosschap bij herhaling op aspecten inzake het kwantitatieve waterbeheer i.c. op de gevolgen van grondwaterstandsverlagingen ten gevolge van wateronttrekking ten behoeve van o.a. landbouwkundige doeleinden. Bossen hebben bij die grondwaterstandsverlaging veelal geen enkele baat; integendeel, zij ondervinden er juist schade van.

9.6 Regionale bosplannen

Utrecht.

In december 1985 ontving het Bosschap het ontwerp-regionaal bosplan Utrecht. Bij brief van 13 maart 1986 reageerde het Bosschap op dit ontwerp. Gezien het feit, dat het Bosschap had geparticipeerd in de werkgroep ter opstelling van dit plan, werden vele mogelijke knelpunten in een vroegtijdig stadium aan de orde gesteld. De reactie op het definitieve ontwerp kon daarom worden beperkt tot een positieve beoordeling met enkele voorstellen tot kleine aanvullingen/correcties.

Het Bosschap oordeelde positief over het plan, omdat werd vastgehouden aan de uitgangspunten in het MJP, zoals de procentuele verdeling tussen de verschillende hoofdfuncties van het bos, de planologische indeling, het bosdoeltypensysteem en het werken met een breed samengestelde boscommissie (i.c. de werkgroep). De voorstellen tot correcties/wijzigingen betroffen alleen het hoofdstuk "Aanbevelingen".

Het Bosschap had moeite met de intentie van de provincie om (zo spoedig mogelijk) een beheerswerkgroep samen te stellen. Het Bosschap was daarbij van oordeel, dat de provincie via streekplan en regionaal bosplan de hoofdlijnen van zowel het facet- als van het sectorbeleid had aangegeven en daarmee richting aan de gewenste ontwikkeling van de bossen in Utrecht. Verdere provinciale bemoeienis achtte het Bosschap ongewenst.

Verder vroeg het Bosschap aandacht voor een goede (permanente) regeling voor oprichting en instandhouding van bosgroepen. Tenslotte constateerde het Bosschap dat het regionaal bosplan slechts zeer beperkt inging op de vitaliteit van het bos. Ook hier zijn o.a. onderzoek, experimenten met toediening van meststoffen en handhaving van een zo constant mogelijk grondwaterpeil van belang. Het Bosschap vroeg zich af of, en in hoeverre de provincie bereid zou zijn hieraan bij te dragen.

In februari 1987 ontving het Bosschap het ontwerp-regionaal bosplan Utrecht, zoals dat naar aanleiding van de inspraak-procedure in 1986 en naar aanleiding van het door Provinciale Staten vastgestelde streekplan was aangepast.

Uit het antwoord op het bezwaarschrift van het Bosschap bleek dat de vrees voor verdere provinciale bemoeienis ongegrond was. Het tekort aan aandacht voor de vitaliteitsproblematiek werd van provinciewege onderkend; op dit punt zal aanvulling plaatshebben.

Op 14 september 1987 werd door de adjunct-secretaris, belast met ruimtelijke ordenings- en grondgebruiksaken, een inleiding gehouden voor de regio-Utrecht van de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren, handelende over plaats en functie van een regionaal bosplan.

Noord-Overijssel

In januari 1987 ontving het Bosschap een brief van Gedeputeerde Staten van Overijssel, waarin het voornemen werd uitgesproken om bij wijze van experiment een regionaal bosplan te gaan opstellen voor Noord-Overijssel. Het opstellen van dit plan is opgedragen aan een stuurgroep (begeleiding) en een werkgroep (uitvoering opstelling). Gedeputeerde Staten vroegen het Bosschap een vertegenwoordiger af te vaardigen naar de stuurgroep, hetgeen geschiedde.

De stuurgroep vergaderde in 1987 op 11 mei en 26 oktober. Aan de orde waren een nota van aanpak, onderzoeksrapportage, een ontwikkelingsvisie en concept-teksten voor het regionaal bosplan. Daarbij werd tevens gesproken over en besloten tot het houden van een uitgebreide enquête onder de bouseigenaren, teneinde wensen, ideeën en knelpunten hunnerzijds te vernemen.

De resultaten van deze enquête kwamen nog in het najaar 1987 gereed doch werden in de verslagperiode niet meer behandeld. Het Bosschap stelde in een schrijven medio mei 1987 de bouseigenaren in kennis van de ontwikkelingen rondom het regionaal bosplan Noord-Overijssel.

Stadsgewest Den Bosch

In het najaar van 1987 werd in het Stadsgewest 's-Hertogenbosch een begin gemaakt met het opstellen van een regionaal bosplan voor dat gewest. Het Staatsbosbeheer zal conform de planopzet het bosbouwkundig deel uitwerken, de provincie zal de afstemming op het provinciale bosbouwbeleid voor haar rekening nemen en het stadsgewest de recreatieve/toeristische aspecten. Beloten werd tot de instelling van een projectgroep en een contactgroep-bouseigenaren. Het Bosschap heeft zitting in de contactgroep en verklaarde zich bereid deze contactgroep te vertegenwoordigen in de projectgroep.

De planvorming verkeerde eind 1987 nog in het stadium van inventarisatie en analyse van gegevens.

9.7 Bestemmingsplannen

Sinds een aantal jaren worden via de Staatscourant bekendmakingen m.b.t. bestemmingsplannen systematisch gevolgd. Zo werd in de verslagperiode in meer dan 100 gevallen informatie opgevraagd naar aanleiding van publicaties over een voorbereidingsbesluit m.b.t. het buitengebied van een gemeente.

"snelgroeiende populier"

In een aantal gevallen leidde dit tot nadere betrokkenheid van het Bosschap bij de voorbereiding van een (herziening van een) bestemmingsplan.

Het Bosschap werd in toenemende mate, op initiatief van de desbetreffende gemeenten zelf, gevraagd een voorontwerp-bestemmingsplan van commentaar/advies te voorzien.

Dit duidt op een ontwikkeling, waarbij het Bosschap langzamerhand door gemeenten bij de voorbereiding van bestemmingsplannen wordt betrokken. Het Bosschap reageerde op voorontwerpen bij de gemeenten Avereest, Diepenveen, Goirle, Maarn, Vorden en Weerselo. In Diepenveen werd naar aanleiding van het voorontwerp een informatieve bijeenkomst voor beseigenaren georganiseerd.

Naar aanleiding van de tervisielegging van ontwerp-bestemmingsplannen diende het Bosschap bezwaren in bij de volgende gemeenten: Amersfoort, Arcen en Velden, Gorssel, Heino, Helmond, Hooge en Lage Mierde, Huizen (NH), Nuland, Ruinen, Scherpenzeel, Son en Breugel, Vierlingsbeek, Vorden, Wierden, Winterswijk, Zeewolde, Zelhem, Zuidlaren. In een aantal gevallen werd op een hoorzitting een mondelinge toelichting op het bezwaarschrift gegeven.

Naar aanleiding van door gemeenten vastgestelde bestemmingsplannen werden bezwaarschriften naar Gedeputeerde Staten gestuurd m.b.t. de volgende gemeenten: Arcen en Velden, Arnhem, Budel, Gorssel, Heino, Hilversum, Maarheeze, Ruinen, Winterswijk en Zelhem.

De bezwaren van het Bosschap spitsten zich in hoofdzaak toe op de gegeven bestemmingen en het te hanteren aanlegvergunningstelsel.

Aanduidingen/bestemmingen in de bestemmingsplannen stroken veelal niet met de beleidsuitgangspunten van de regering, neergelegd in het Meerjarenplan Bosbouw: "Bos" of "Bosgebied" (MJP) enerzijds en "Bos met accent natuur" anderzijds. Bos wordt (nog) te weinig als een zelfstandige bestemming gezien.

Daarnaast worden werkzaamheden als bebossen, vellen en rooien nog (te) vaak aan aanlegvergunningen gebonden, dan wel wordt verzuimd expliciet te vermelden dat deze werkzaamheden moeten worden gerekend tot de werkzaamheden in het kader van normaal gebruik, beheer en onderhoud. Het Bosschap tekende daarbij steeds aan dat werkzaamheden in het kader van de Boswet of op grond van mede op die wet stoelende regelingen dienen te zijn vrijgesteld van het aanlegvergunningsvereiste en dat zulks duidelijk bij de voorschriften dient te worden vermeld.

Ook vroeg het Bosschap vrijstelling te verlenen voor het oprichten van bouwwerken t.b.v. jacht(hoogzit) en brandpreventie (uitzichtoren).

Tenslotte werd in een aantal gevallen gewezen op de wenselijkheid snelgroeiend bos te kunnen aanleggen op landbouwgrond en overtollig industrieterrein en op (voorlopig) niet te bebouwen woningbouwgronden. Daarbij werd gepleit voor het afzien van aanlegvergunningen voor het vellen van deze snelgroeiende (tijdelijke) beplantingen en (ter waarborging van flexibiliteit in het grondgebruik) voor handhaving van de oorspronkelijke bestemming.

De inspanningen van het Bosschap hadden wisselend succes: nu eens werd op het ene punt gescoord, dan weer op het andere. De reacties van en het handelen door gemeenten n.a.v. bezwaarschriften overziende, concludeerde het Bosschap voorzichtig, dat er langzamerhand meer lijn in het geven van bestemmingen aan bossen begint te komen en dat dit gaat in de richting, welke in het Meerjarenplan Bosbouw als de wenselijke wordt bestempeld.

9.8 Bebouwde kom Boswet

De omstandigheid dat bossen gelegen binnen de bebouwde kom, als bedoeld in artikel 1 lid 5 van de Boswet, niet in aanmerking komen voor subsidie op grond van de Regeling Bosbijdragen 1983 en wel vallen onder de gemeentelijke kapverordening, vormde voor het Bosschap aanleiding ook aandacht te besteden aan voorstellen van gemeenten om hun bebouwde kom in de zin van de Boswet te wijzigen.

Aankondigingen inzake tervisieligging van ontwerp-raadsbesluiten terzake, werden stelselmatig gevolgd. In de verslagperiode betrof het ruim 30 gemeenten. Na opvraging van de desbetreffende gegevens, bleek dat uitbreiding van de bebouwde komgrens immer geschiedde, als aanpassing aan de huidige bebouwingssituatie. Het verkleinen van de bebouwde kom geschiedde veelal met als argument, dat daardoor bepaalde bospercelen in aanmerking konden komen voor gebruikmaking van de Regeling bosbijdragen 1983. Dat juichte het Bosschap toe.

9.9 Gemeentelijke kapverordeningen

De meeste gemeenten in Nederland hanteren een kapverordening, welke door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten is opgesteld.

In de verslagperiode reageerde het Bosschap op ontwerp-kapverordeningen in de gemeenten Skarsterland, Tiel en Winterswijk.

In zijn reacties stelde het Bosschap het niet eens te zijn met het opnemen van hakhout onder het begrip "houtopstand". Dat leidt er n.l. toe, dat voor het afzetten van hakhout ook een kapvergunning is vereist, terwijl juist het periodiek afzetten van hakhout van groot belang is voor het instandhouden ervan.

B & W kunnen een vergunning weigeren in het belang van de handhaving van o.a. natuur- en landschapsschoon, maar ook "om andere redenen van milieubeheer"

Het Bosschap achtte die laatste passage hoogst ongewenst, omdat daarin een zekere mate van willekeur kan zijn besloten. Welke criteria worden daarbij gehanteerd? Het Bosschap was van oordeel, dat regelgeving er is om duidelijkheid dient te verschaffen en niet om vragen op te roepen.

Het Bosschap adviseerde de gemeenten met klem expliciet in de kapverordening op te nemen, dat deze niet van toepassing is op tijdelijke produktiebeplantingen met korte omlopen en met vrijstelling van herplantplicht, teneinde het regeringsbeleid terzake niet te doorkruisen.

Tenslotte reageerde het Bosschap in z'n bezwaarschriften op de bijzondere vergunningsvoorschriften, inzake de termijn waarbinnen moet worden herbeplant of waarbinnen een niet geslaagde beplanting moet worden vervangen en/of op welke wijze een en ander dient te geschieden.

Het Bosschap was van oordeel, dat inzake de termijnen de Boswet dient te worden gevolgd en was verder van mening dat gemeenten, bij gebrek aan bosbouwkundige kennis, zich dienen te onthouden van uitspraken over de wijze van vervanging van beplantingen. Bovendien achtte het Bosschap het onjuist om via publiekrechtelijke regelgeving in te grijpen in (sectorale) beheersaangelegenheden.

9.10 Nationaal Park Drents-Friese Woud

Het Bosschap reageerde bij brief d.d. 1 september 1986 op een concept-nota inzake de wensen, verwachtingen, etc. m.b.t. de mogelijke totstandkoming van een Nationaal Park "Drents-Friese Woud", zoals opgenomen in het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud. Het Bosschap was van oordeel dat inzake de instelling van nationale parken een uiterst voorzichtig opereren noodzakelijk is. Nationale parken bestaan veelal niet alleen uit natuurgebieden, maar ook uit bossen. Het Meerjarenplan Bosbouw gaat voor het overgrote deel van het Nederlandse bosareaal (82%) uit van meervoudige functievervulling (multifunctionaliteit); voor het overige deel (18%) zullen bossen een "accent natuur" krijgen.

In het licht van het bovenstaande ondersteunde het Bosschap het beleid inzake de instelling van nationale parken niet, voorzover wordt beoogd aan bossen hun multifunctionele karakter te ontnemen.

Het Bosschap achtte het een goede zaak dat onderzoek zal worden verricht naar de in het gebied in het geding zijnde belangen. Door onderzoek naar aard en bestaand gebruik van de bossen kan beter gestalte worden gegeven aan de toekomstige ontwikkeling van het deelbelang bosbouw in zijn multifunctionele verschijningsvorm. In dit kader onderschreef het Bosschap de constatering in de nota dat houtteeltkundig gebruik -gelet op de hier- mede gemoeide financiële belangen voor de desbetreffende eigenaren- naast aandacht voor natuurbehoud, recreatie en landschapsbehoud moet kunnen worden voortgezet en ingepast in de op te stellen beheers- en inrichtingsvisie.

Het Bosschap was het met de opstellers van de nota eens, dat beperking van de mogelijkheden houtproductie uit te oefenen aan de eigenaren dient te worden vergoed. Vermindering of beëindiging van houtproductie kan slechts op basis van vrijwilligheid geschieden. Te verstrekken vergoedingen kunnen naar het oordeel van het Bosschap nooit een rechtvaardiging vormen voor de aantasting van houtproductie.

Tenslotte pleitte het Bosschap ervoor ook kleine eigenaren bij de concretisering van de plannen te betrekken en zulks niet alleen via inspraak-procedures en voorlichtingsbijeenkomsten te doen. De instelling van een nationaal park is naar het oordeel van het Bosschap slechts gerechtvaardigd, indien het plan door alle betrokkenen wordt gedragen.

Medio juni 1987 ontving het Bosschap een vervolg op de bovengenoemde nota, waarin is getracht de nota aan te passen aan de ontvangen reacties.

In de vervolgnota wordt aangegeven, dat uitgangspunt voor de bossen het Meerjarenplan Bosbouw is met de daarin verwoorde tweedeling in "multifunctioneel bos" en "bos met accent natuur" in de procentuele verhouding 75-25, zoals in het MJP voor de Grote Eenheid Natuurgebied Diever-Appelscha is aangegeven.

9.11 Toezicht in bossen en natuurerreinen.

De problematiek van het toezicht in bossen en natuurgebieden houdt allen die betrokken zijn bij het beheer van deze gebieden al vele jaren bezig. Uit kringen van eigenaren en beheerders en in het bijzonder ook vanuit de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren werd aangedrongen op maatregelen die de problemen rond het toezicht zouden kunnen oplossen of in ieder geval beperken.

Voor het Bosschap was dit aanleiding tot het houden van een landelijke enquête "toezicht bossen" (zie verslag 1984/1985).

Die enquête leerde dat een goed toezicht voor de instandhouding van bossen en natuurgebieden en voor het behoud van de daarin levende dieren van het grootste belang is. Veel terreineigenaren/beheerders worden geconfronteerd met diefstal, vernieling, vuilstort, stroperij, motorcross e.d..

De toezichtproblematiek had gelijktijdig ook de volle aandacht van de Stichting Flora- en Faunabehoud Veluwe, die zich het behoud van de flora en fauna op de Veluwe ten doel stelt. Dit leidde tot nader contact over de toezichtproblematiek en tot de afspraak te trachten in een regio via gesprekken met de eigenaren/beheerders van een aantal omvangrijke bos- en natuurgebieden de knelpunten te inventariseren en te analyseren en op basis daarvan met voorstellen te komen, die tot de oplossing van de problemen kunnen bijdragen. Gekozen werd voor de regio Veluwe, met zijn uitgestrekte bos- en natuurgebieden, waar blijkens de resultaten van de Bosschapsenquête de situatie ongeveer overeenkomt met het landelijk gemiddelde.

Genoemde gesprekken met eigenaren/beheerders leidden tot een inventarisatie en analyse van knelpunten:

- de samenwerking bij toezicht tussen terreineigenaren/beheerders laat in veel gevallen te wensen over en is vaak ook niet goed realiseerbaar;
- de aanwezigheid van het telecommunicatienet is een goede zaak, omdat de toezichthouder zich niet meer alleen voelt: hij kan hulp inroepen; probleem vormen echter de kosten per aansluiting (ca. f 1500,-) vooral voor kleinere eigenaren;
- de aanstelling van toezichthouders als onbezoldigd ambtenaar van politie roept nogal eens problemen op;
- stedelijke politiekorpsen hebben vaak weinig armslag voor ondersteuning bij toezicht in het buitengebied; bij de politie van bosrijke gemeenten zou eigenlijk een specialisatie bos- en velddienst moeten komen; veldpolitie en gemeentepolitie treden bij opsporingsactiviteiten soms onvoldoende gecoördineerd op;
- bij processen-verbaal zijn de boetes vaak klein en worden betrapte stropers doorgaans weer snel vrijgelaten; dat motiveert de toezichthouders niet;
- verschillende eigenaren/beheerders hebben uiteenlopende opvattingen over de rol van het toezicht; eenheid in benadering is dringend gewenst;
- veel voorkomende overtredingen zijn: illegaal motorcrossen, stroperij, diefstal van hout, vernielingen en betreding van afgesloten gebieden.

Naar aanleiding van de gesignaleerde en geanalyseerde knelpunten hadden gesprekken plaats met officieren van justitie te Zwolle, Zutphen en Arnhem.

Op basis van de enquête van het Bosschap (zie jaarverslag 1984/1985), de gesprekken met eigenaren/beheerders en de gesprekken met de officieren van justitie werd in het najaar een eindnotitie opgesteld, waarin werd geconcludeerd dat een aantal knelpunten slechts oplosbaar is met medewerking van politie en justitie.

De notitie werd gezonden aan de drie officieren van justitie met als resultaat een uitnodiging van het Arrondissementsparket Zwolle voor verder overleg op 19 januari 1988.

9.12 Het voorontwerp van een wet op de openluchtrecreatie

Bij brief van 12 maart 1986 zond de Minister van Landbouw en Visserij het Bosschap een voorontwerp van een wet op de openluchtrecreatie met het verzoek hem terzake voor 1 juli 1986 te adviseren.

Het wetsvoorstel beoogt een wettelijk kader te bieden voor het openluchtrecreatiebeleid van het rijk, de provincies en de gemeenten en wel in het bijzonder voor het kamperen, de watersport, de ruitersport, de rijksbijdragen voor de openluchtrecreatie en een schadevergoedingsregeling. Verder wordt met het voorontwerp beoogd de deregulering te dienen. In dit verband zij gewezen op de in het voorontwerp opgenomen "afgeslankte versie van de Kampeerwet" die de huidige -in 1984 gedeeltelijk in werking getreden- Kampeerwet zal moeten vervangen.

De Kampeerwet die onder meer voorziet in een verplichting voor de gemeenten tot het vaststellen van een Kampeerverordening is met ingang van 21 december 1984 gedeeltelijk in werking getreden.

Het betreft:

- de bepaling inzake gemeentelijke vergunningen en vrijstellingen (vrijwel geheel);
- het vereiste dat een ondernemer van een zogenaamd regulier kampeerbedrijf een reglement moet vaststellen waarop de kampeerder zich kan beroepen;
- de overige bepalingen ter bescherming van de kampeerder, te weten:

- . het verbod tot zogenaamde koppelverkoop door ondernemers van kampeerbedrijven;
- . het verbod voor dergelijke ondernemers om bij de bemiddeling van een kampeermiddel een hogere vergoeding in rekening te brengen dan een bepaald percentage van de koopsom.

Het voorontwerp-Wet op de Openlucht recreatie sloot met de gemeentelijke kampeerverordening aan bij de Kampeerwet. Evenals op grond van de Kampeerwet mag een kampeerterrein slechts met een vergunning van burgemeester en wethouders worden gehouden. Daarvan is vrijstelling of ontheffing mogelijk. Het in het voorstel neergelegde stelsel is echter vereenvoudigd vergeleken met dat van de Kampeerwet. Het kent niet voor iedere uitzondering op de algemene regel een aparte bepaling, maar kent daarvoor in de plaats de mogelijkheid voor burgemeester en wethouders een vrijstelling of ontheffing te verlenen van het verbod zonder vergunningen een kampeerterrein te houden tot ten hoogste tien kampeermiddelen.

In zijn op 20 juni 1986 aan de Minister van Landbouw en Visserij uitgebrachte advies ondersteunde het Bosschap de aan het voorontwerp ten grondslag liggende gedachten om de wettelijke regelingen betreffende het kamperen, vergeleken met de huidige Kampeerwet, te vereenvoudigen. Het tekende daarbij aan dat de in het voorontwerp voorziene grotere vrijheid voor de gemeenten om het kampeerbeleid procedureel en materieel te bepalen, nu het in het voorontwerp opgenomen vergunningen- en vrijstellingenstelsel van de Kampeerwet aanzienlijk zal worden vereenvoudigd, per definitie nog geen vermindering van regelgeving behoeft te betekenen. Het feit dat de wetgever de lokale overheden hier meer beleidsruimte geeft kan wel degelijk betekenen dat de gemeenten via hun kampeerverordening zullen overgaan tot verdere regelverdichting, dan wel tot handhaving van bestaande regels zullen besluiten.

In de Kampeerwet is een aantal vrijstellingsmogelijkheden voor vormen van kamperen opgenomen, die bij voorkeur in bossen plegen plaats te hebben zoals:

- de vrijstelling voor het gelegenheid geven voor recreatief nachtverblijf aan leden van verenigingen en organisaties met een doelstelling van sociale, culturele, educatieve of wetenschappelijke aard (artikel 22 onder a);
- de vrijstelling voor het gelegenheid geven tot recreatief nachtverblijf aan solitaire kampeers (artikel 22 onder b); - de vrijstelling welke bestemd is voor het kamperen op zogenaamde natuurkampeerterreinen (artikel 22 onder b).

Deze vrijstellingsmogelijkheden zullen niet meer expliciet in de Wet op de Openlucht recreatie worden opgenomen. Het Bosschap kon hiermee instemmen. Wel achtte het Bosschap het van belang dat de gemeenten deze vrijstellingen in hun kampeerverordening zullen (blijven) opnemen. Dit ware in de Memorie van Toelichting tot uitdrukking te brengen.

In zijn advies stelde het Bosschap voorts dat het recht op de toekenning van de Beschikking bosbijdragen via artikel 36 van het voorontwerp wettelijk diende te worden verankerd. Voor deze dienstverlening aan de samenleving dient de beseigenaar op passende wijze te worden gehonoreerd.

Het Bosschap betwijfelde of met de wet als thans voorgesteld voldoende kan worden ingespeeld op allerlei, al dan niet nieuwe, vormen van openlucht recreatie die van invloed zijn op bos en natuur. Zo heeft in toenemende mate in de bossen en natuurterreinen illegaal motorcrossen plaats.

Het Bosschap stelde dat op grond van de Wet op de Openluchtrecreatie tegen dit zeer ongewenste verschijnsel moet kunnen worden opgetreden. Het miste node aanknopingspunten daartoe c.q. een regeling op dit terrein in het voorontwerp.

X Grondwateraangelegenheden

Naar aanleiding van een toenemend aantal vragen en problemen m.b.t. grondwaterstandverlaging als gevolg van wateronttrekkingen en daaruit voortvloeiende nadelige gevolgen voor (het functioneren van) de bossen is het Bosschap in de verslagperiode begonnen met plannen, verordeningen en (aanvragen voor) vergunningen ter zake systematisch te volgen.

Directe aanleiding daartoe vormde het rapport van de "Werkgroep Bosschade" van de Technische Commissie Grondwaterbeheer.

10.1 Grondwaterplannen

Provinciale Staten stellen op grond van artikel 8 lid 1 van de Grondwaterwet een plan vast, dat de hoofdlijnen aangeeft voor het grondwaterbeheer in hun provincie (provinciaal grondwaterplan).

In de verslagperiode reageerde het Bosschap op de ontwerpgrondwaterplannen van Friesland en Utrecht.

In beide reacties wees het Bosschap op het grote belang van de beschikbaarheid van water voor (de groei van) het bos. Vochtleverantie vanuit de ondergrond naar de effectieve worstelzone vormt in vele gevallen een zeer essentieel bestanddeel van de totale beschikbaarheid van water en de watervoorziening. Deze vochtleverantie is sterk afhankelijk van de hoogte van de grondwaterstand. Waterwinning kan de grondwaterstand sterk beïnvloeden en daarmee verstreckende gevolgen hebben voor eventueel ter plaatse aanwezige bossen.

Het Bosschap vroeg in beide reacties aan Provinciale Staten in het grondwaterplan aan te geven welke maatregelen/ instrumenten ter beschikking staan om een adequate bereikbaarheid en beschikbaarheid van (grond-)water voor de bossen te waarborgen.

10.2 Verordening Grondwaterbeschermingsgebieden

Provinciale Staten stellen regels vast in het belang van de bescherming van de kwaliteit van het grondwater met het oog op de waterwinning in de bij het plan aangegeven gebieden: de Verordening Grondwaterbeschermingsgebieden.

Aan de verordening ligt ten grondslag het provinciale grondwaterbeschermingsplan. Bij brief d.d. 3 augustus 1987 reageerde het Bosschap op de ontwerp-Verordening Grondwaterbeschermingsgebieden van de provincie Gelderland.

Met betrekking tot de in de verordening vervatte verboden o.a. om allerlei (schadelijke) stoffen in de bodem te brengen, benadrukte het Bosschap het belang van mogelijke toediening van voedingsstoffen in bossen/ op bosgronden in het kader van onderzoek naar mogelijkheden ter bestrijding van de negatieve effecten van verzuring.

Het Bosschap merkte daarbij op, dat toediening van voedingsstoffen altijd al een bosbouwkundige maatregel is geweest ter verbetering van de bossen/bosgronden.

In zijn schrijven achtte het Bosschap het niet ondenkbaar dat uitvoering van regelen van de verordening de praktijk van het normale beheer en onderhoud van de bossen kan belemmeren, hetgeen zal kunnen leiden tot meer- of extra kosten.

Het Bosschap vroeg zich daarbij af, wie aansprakelijk kan worden gesteld voor de dekking van de meerkosten en drong aan op het in de verordening opnemen van een toereikende schadevergoedingsregeling.

10.3 Grondwateronttrekkingen

Hoofdstuk II van de Grondwaterwet regelt de gang van zaken rondom het aanvragen en verlenen van vergunningen tot het onttrekken van grondwater.

Het Bosschap volgt stelselmatig aanvragen tot verlening/ wijziging van zulke vergunningen, zoals deze in o.a. de Staatscourant worden gepubliceerd.

Indien een eerste orientatie uitwijst of doet vermoeden dat de gewenste onttrekking zal plaatshebben in de nabijheid van bossen, wordt ter plaatse kennisgenomen van de desbetreffende stukken en wordt indien nodig een bezwaarschrift ingediend.

Aldus reageerde het Bosschap in de verslagperiode op aanvragen voor onttrekkingen in de gemeenten: Apeldoorn, Dongen, Harderwijk, Melick en Herkenbosch (3*), Nederweert en Zeist.

Het Bosschap pleitte in zijn reacties voor meer en uitgebreider onderzoek naar de mogelijke gevolgen van verlaging van de grondwaterstand als gevolg van de gewenste onttrekking.

Aan de verlening van vergunningen zouden -ter voorkoming/ beperking van die gevolgen- voorwaarden moeten worden verbonden, b.v. het waar mogelijk weer in de bodem brengen van het gebruikte water.

Tevens oordeelde het Bosschap het noodzakelijk, dat vergunningen voor wateronttrekking steeds voor een proefperiode worden verleend, indien niet op voorhand kan worden vastgesteld, dat de wateronttrekking niet tot ongewenste gevolgen zal leiden, maar dat de praktijk zulks zal moeten uitwijzen.

10.4 Onderzoek Grondwateronttrekking in Overijssel

Bij brief d.d. 2 oktober 1987 vroeg het Bosschap aan boseigenaren in Overijssel informatie over ervaringen hunnerzijds met grondwateronttrekkingen in (de nabijheid van) bossen en daarbij geconstateerde gevolgen. Het Bosschap vroeg deze informatie d.m.v. het invullen van een korte vragenlijst te willen verstrekken.

Uit het onderzoek werd opgemaakt, dat op een groot aantal plaatsen sprake is van grondwaterstandverlaging ten gevolge van wateronttrekking, hetgeen in een aantal gevallen - vooral in de regio Ommen/Dalfsen en op/tegen de Sallandse Heuvelrug- tot negatieve gevolgen voor de bossen leidt.

Vooraf drinkwatervoorziening en berekening van landbouwgronden leken in het onderzoek de bosbouw parten te spelen. De indruk bestond, dat onttrekking voor berekening van landbouwgronden niet altijd plaats heeft conform de bij de verlening van de vergunning gestelde voorwaarden en eisen, zo deze vergunningen werden aangevraagd.

10.5 Bosschade als gevolg van grondwaterstandsverlaging door grondwaterwinning

Naar aanleiding van gevoerd overleg tussen vertegenwoordigers van het Bosschap en de WOG (N.V. Waterleiding maatschappij Oostelijk Gelderland) enerzijds en van het Staatsbosbeheer en de Commissie Grondwaterwet Waterleiding-bedrijven (CoGroWa) anderzijds werd in mei 1981 besloten tot de instelling van een Werkgroep Bosschade die de volgende opdracht kreeg: " Het verrichten van een oriënterend onderzoek naar de mogelijkheden om de aard en de omvang van de schade aan bossen vast te stellen als gevolg van grondwaterstandsverlaging door grondwaterwinning (in het voorzieningsgebied van de WOG) en naar de omvang van de kosten van mogelijk onderzoek voor het bepalen van deze schade."

"gezaagd hout"

Door grondwaterwinning wordt de grondwaterstand verlaagd. Als gevolg hiervan kan de houtproductie verminderen, kunnen de recreatie- en jachtmogelijkheden verminderen en kunnen de landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden afnemen. Daardoor kan afbreuk worden gedaan aan de economische en/of ecologische doelstelling van het betreffende bos. Door de werkgroep, die in oktober 1986 haar eindrapport uitbracht, is alleen de schade in beschouwing genomen die kan voortvloeien uit het niet meer of in mindere mate kunnen verwezenlijken van de economische doelstelling (hout, recreatie, jacht), waarbij het zwaartepunt heeft gelegen bij een vermindering van de houtproductie. De wijze waarop de eventuele schade kan worden vergoed is wel onderwerp van bespreking geweest, maar blijft in het rapport onbesproken.

De werkgroep stelt in haar rapport, dat de huidige kennis, omtrent de invloed van de vochtvoorziening op de aanwas van bomen geen praktisch bruikbare en betrouwbare methode biedt voor het bepalen van houtproductieschade. Daarom is door de werkgroep op basis van praktische kennis een procedure ontworpen, die in beginsel kan leiden tot bepaling van houtproductieschade.

10.6 Onderzoek bos en water

In de in 1982 door de toenmalige ministeries van Cultuur Recreatie en Maatschappelijk Werk, Landbouw en Visserij en Verkeer en Waterstaat ingestelde studietoelcommissie Waterbeheer, Natuur, Bos en Landschap wordt sinds 1983 onderzoek verricht naar de relatie tussen water enerzijds en natuur, bos en landschap anderzijds. Bos in relatie tot water vormt daarbij een belangrijk onderdeel van het gehele onderzoeksprogramma. Het onderzoek is in een zodanig stadium gekomen dat het zinvol wordt geacht om aan de hand van reeds beschikbare gegevens inzake beworteling en verdamping, buitenlandse modellen om de transpiratie en interceptie te kwantificeren, toe te passen op een aantal in Nederland voorkomende situaties. De daaraan te ontleenen inzichten kunnen van dienst zijn bij de problematiek inzake de waterschapslasten en bij het bepalen van de orde van grootte van het waterverbruik van bossen in verhouding tot het waterverbruik bij andere grondgebruiksvormen. Dit schreef het Staatsbosbeheer in een brief d.d. 17 november 1986.

In dit schrijven wees het Staatsbosbeheer erop, dat het onderzoeksvoorstel (toepassing van genoemde modellen) ook voor het Bosschap zeer relevant was. Tegen die achtergrond werd het Bosschap gevraagd een bijdrage te leveren van f 10.000 aan de financiering van het onderzoek (totale kosten f 71.000). Het bestuur van het Bosschap reageerde positief op dit verzoek.

In 1987 heeft de Studietoelcommissie een aantal rapporten het licht doen zien, waaronder een modellen-studie inzake het waterverbruik van Nederlandse bossen.

XI Waterschapsaangelegenheden

11.1 Bossen en waterschappen

Op 8 december 1986 werd door de secretaris van het Bosschap voor de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren een inleiding gehouden, getiteld: "Bossen en Waterschappen", waarin werd ingegaan op een aantal facetten van de problematiek van bossen in waterschappen.

Vermeldenswaard in dit kader is de totstandkoming van de werkgroep Staatsbosbeheer-Unie van Waterschappen, welke in mei 1986 een begin met haar werkzaamheden heeft gemaakt. Doel is het bereiken van een bevredigende oplossing inzake de problematiek van de bossen en natuurgebieden in de waterschappen. Het Bosschap is in deze werkgroep vertegenwoordigd.

11.2 Waterschap Noord-West Veluwe

Begin 1986 bereikten het Bosschap berichten van de zijde van beseigenaren op de Noord-Veluwe dat van provinciezijde zou worden gestudeerd op een herziening van de grenzen van het Waterschap Noord-Veluwe. Die herziening zou ertoe (kunnen) leiden, dat bosgebieden welke thans buiten de begrenzing vallen, in de toekomst binnen dat waterschap worden opgenomen. Het Bosschap gaf blijk van zijn verontrusting in een schrijven d.d. 3 februari 1986 aan het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland.

Het Bosschap wees er daarbij op, dat de in het geding zijnde bossen geen belang hebben bij de activiteit van het waterschap Noord-West Veluwe, zodat er geen noodzaak is deze bossen bij het waterschap te betrekken. Bovendien is in dat geval het betalen van waterschapslasten een niet-aanvaardbare zaak. Het Bosschap drong er dan ook op aan de bossen nu en in de toekomst buiten waterschapsverband te laten.

In antwoord op dit schrijven berichtten Gedeputeerde Staten van Gelderland op 4 maart 1986 dat bij de behandeling van de reorganisatie van de waterschappen op de Oost-Veluwe werd besloten tevens onderzoek te doen instellen naar de wenselijkheid om de gehele provincie Gelderland in waterschapsverband op te nemen.

Naar aanleiding daarvan werd onderzoek verricht naar o.a. de hooggelegen gebieden van de centrale Veluwe, zgn. ongereguleerde gebieden. Gedeputeerde Staten streefden ernaar de uitkomsten van het onderzoek nog in 1986 in Provinciale Staten te behandelen.

Op 24 april 1986 wendde het Bosschap zich inzake bovengenoemde problematiek tot de Waterstaatscommissie van Provinciale Staten van Gelderland. Het Bosschap stelde zich niet aan de indruk te kunnen onttrekken, dat het voornemen bosgebieden in waterschapsverband op te nemen, is ingegeven door de wens om het financiële draagvlak van de waterschappen te vergroten, hetgeen met een beroep op veroorzaakt "waterbezwaar" moet worden gerechtvaardigd. Het Bosschap pleitte er nog eens voor de bosgronden ongemoeid te laten.

11.3 Waterschap De Zandley

De bosgroep Udenhout wees bij schrijven d.d. 29 april 1986 het Bosschap op een wijziging van het bijzonder reglement van het Waterschap De Zandley. Eén van de belangrijkste wijzigingen in het voorstel was de afschaffing van de tot dan bestaande vier omslagklassen, zodat voor alle soorten grond één tarief zou gaan gelden. Slechts voor naaldbossen zou worden voorzien in een reductie van 50%. De bosgroep constateerde dat de werken van het waterschap voor de bossen eerder nadeel dan voordeel opleveren.

Het Bosschap had reeds van het voorstel tot wijziging kennisgenomen en op 21 april 1986 een reactie laten uitgaan. Het Bosschap stelde daarin dat de 50% reductieregeling voor alle bossen zou moeten gelden. Daarbij werd aangetekend dat alle bosgronden waterhuishoudkundig verschillen van landbouwgronden en veelal geen belang hebben bij waterbeheersingswerken van waterschappen. Soms ondervinden ze daarvan zelfs nadeel. Dat kan vooral bij oudere bossen het geval zijn: zij zijn immers gedurende lange tijd gewend aan een bepaalde ongewijzigde waterstand.

Tegen die achtergrond achtte het Bosschap het over één kam scheren van loofbossen en landbouwgronden, als zou er van verschil in belang geen sprake zijn, onbillijk.

De provincie achtte even wel de verschillen in belang en het leveren van waterbezwaar tussen loofhoutbossen en landbouwgronden niet van dien aard, dat deze in de lastenregeling tot uitdrukking zouden behoeven te komen.

"bos in wintertooi"

11.4 Waterschap Riegmeer

In januari 1985 schreef het Bosschap een brief aan het College van Gedeputeerde Staten van Drenthe, waarin bezwaar werd gemaakt tegen de vaststelling van een nieuwe classificatie van de ongebouwde onroerende goederen van het Waterschap Riegmeer. In de nieuwe classificatie wordt een aantal bospercelen in een hogere klasse ondergebracht dan voorheen het geval was.

In zijn reactie stelde het Bosschap dat de meeste activiteiten en werkzaamheden van waterschappen plaatshebben ten profijte van de landbouw, waardoor de productieomstandigheden worden verbeterd.

Bossen profiteren nauwelijks of niet van die verbeteringen; soms is zelfs sprake van nadeel. Er werd op gewezen dat interceptie, verdamping, bufferend vermogen van bosgronden, etc. bijdragen aan een duidelijk verminderd en een geleidelijker afvoer van het waterbezwaar.

Het Bosschap pleitte voor een voldoende gedifferentieerde classificatie van de omslagplichtige gronden. Duidelijk moet zijn, dat bosgronden zijnde gronden met weinig of geen profijt, in de laagstbetalende klasse c.q. in een nulklasse behoren te worden ondergebracht.

11.5 Voorstel Waterschapswet

Medio juni 1987 werd aan de Tweede Kamer aangeboden een voorstel van Wet houdende regels met betrekking tot de waterschappen (Waterschapswet).

De huidige waterstaatswetgeving stelt aan provinciale staten geen regels, welke betrekking hebben op inrichting en samenstelling van de waterschapsbesturen of op andere onderwerpen. Het thans voorliggende voorstel van Wet voorziet in regelen, welke de provincie in acht dient te nemen bij de instelling, reglementering en opheffing van waterschappen en de samenstelling van besturen daarbij. Overigens regelt het voorstel van Wet de diverse bevoegdheden van de waterschappen, toezicht op de waterschappen, etc.

Het voorstel van Wet vervangt de Keurenwet uit 1985, de Bevoegdhedenwet Waterschappen uit 1978 en een groot gedeelte van de Waterstaatswet uit 1900.

Het Bosschap reageerde bij brief d.d. 23 september 1987 aan de Vaste Commissie van Verkeer en Waterstaat uit de Tweede Kamer op het voorstel van Wet.

In zijn reactie constateerde het Bosschap, dat eigenaren van bossen van oudsher veelal sterk zijn ondervetegenwoordigd in de besturen van waterschappen en dat zij dientengevolge niet of nauwelijks zeggenschap binnen de waterschappen hebben.

Dit wordt als onrechtvaardig ervaren; temeer, omdat beseigenaren wel substantieel bijdragen in de kosten van waterschappen.

Deze bijdrage wordt vaak als onevenredig ervaren, omdat de meeste werkzaamheden worden uitgevoerd ten profijte van de land- en tuinbouw. Bossen profiteren daarvan niet of nauwelijks; eerder is zelfs sprake van nadeel.

Tegen die achtergrond achtte het Bosschap het op zijn plaats beseigenaren adequaat vertegenwoordigd te doen zijn in het algemeen bestuur van waterschappen.

Het Bosschap stelde dan ook met genoegen vast, dat het voorstel van Wet daartoe in beginsel de weg opent (artikel 2.3 voorstel van Wet).

Het Bosschap achtte het een goede zaak dat de wet de mogelijkheid opent tot de instelling van afdelingen/districten binnen een (groot) waterschap. Het instellen van dergelijke afdelingen/districten dient te worden gestimuleerd. Het verkleint de afstand tussen bestuurders en bestuurden, het gaat verambtelijking tegen en het kan - en dat is nog het belangrijkste - bijdragen aan een nauwere betrokkenheid op lokaal niveau. Aldus kunnen wensen en

behoefden op het gebied van het dagelijks beheer zo dicht mogelijk vanuit de betrokkenen zelf worden gesignaleerd. Het Bosschap stelde, dat bij de overwegingen tot het al dan niet instellen van afdelingen/districten ook aandacht dient te worden besteed aan de financiële consequenties ervan. Een dergelijke instelling mag niet leiden tot toeneming van (overhead)kosten en derhalve tot een verhoging van de omslagen.

Het Bosschap pleitte ervoor, dat duidelijk wordt aangegeven welke maatstaven/criteria aan het al dan niet instellen van afdelingen/districten ten grondslag liggen.

Het Bosschap betoogde dat het voor een billijke verdeling van de lasten welke samenhangen met de waterbeheersingsactiviteiten noodzakelijk is, dat de waterschappen een voldoende gedifferentieerde classificatie van de omslagplichtige gronden hanteren. De classificatie dient gebaseerd te zijn op het profijtbeginnsel. Gronden met veel profijt -dat wil zeggen financieel-economisch voordeel- behoren in hoogbetalende klassen te worden opgenomen, gronden met weinig c.q. geen profijt in een laagbetalende c.q. een nulklasse. Hantering van het profijtbeginnsel, waarvoor het Bosschap al jaren pleit, is het enige juiste. Dit blijkt ook uit de Memorie van Toelichting, die terecht stelt dat bij agrarisch gebruik het bereiken of handhaven van de opbrengst centraal staat. De uitvoering van waterhuishoudkundige werken is daarop in de praktijk ook gericht.

Het Bosschap pleitte er voor in de wet (artikel 4.19) vast te leggen dat de classificatie van gronden in hoofdzaak gebaseerd dient te zijn op het profijt dat de gronden hebben bij de waterschapsactiviteiten.

In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel werd opgemerkt, dat het voorzien in een inspraakmogelijkheid voor iedereen het waterschap nog niet ontslaat van zijn verantwoordelijkheid om na te gaan of ten aanzien van bepaalde (categorieën van) direct belanghebbenden sprake is van een meer dan algemene betrokkenheid, welke het gewenst maakt deze belanghebbenden de ontwerpbesluiten rechtstreeks toe te zenden om commentaar. Als voorbeeld werden in dit verband genoemd organisaties en instanties die het beheer hebben over natuur-, bos- en recreatieterreinen. Het Bosschap betuigde instemming met deze procedure maar plaatste daarbij wel de kanttekening, dat bij eventuele toezending geen onderscheid mag worden gemaakt tussen natuurlijke en rechtspersonen.

XII Maatregelen ter bescherming van bossen.

12.1 De problematiek van de verzuring van het milieu

Op advies van de werkgroep zure regen, die tot taak heeft te adviseren inzake het aantonen en vaststellen van schade aan bossen door zure regen en aan te geven of en zo ja welke mogelijkheden er zijn om deze schade te verhalen, besloot het bestuur van het Bosschap te bevorderen, dat een aanvraag om een uitkering uit het Fonds Luchtverontreiniging wordt gericht tot de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

De eigenaar van een landgoed, waarop zich ernstig aangetaste bossen bevinden die voor noodvelling in aanmerking komen, heeft op 17 december 1987 een dergelijke aanvraag ingediend bij de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Het Bosschap verleende ondersteuning m.b.t. het inschakelen van daartoe benodigde technische en juridische kennis. Het deed dit omdat het zowel voor het Bosschap zelf als voor gedupeerde boscigenaren van belang is te weten, of met succes een beroep op het Fonds Luchtverontreiniging kan worden gedaan.

12.2 Dierlijke meststoffen

Medio december 1985 zond de Minister van Landbouw en Visserij naar diverse organisaties voorontwerpen van besluiten inzake het gebruik van en heffingen op dierlijke meststoffen, met het verzoek terzake advies uit te brengen. Bij schrijven van 11 februari 1986 bracht het Bosschap het gevraagde advies uit.

Het Bosschap toonde zich verheugd, dat maatregelen worden genomen, welke ten doel hebben de belasting van het milieu met dierlijke meststoffen te beperken. Dat kan bijdragen aan een verbetering van de vitaliteit van de bossen. Het Bosschap stelde dat bossen in de besluiten apart behoren te worden aangeduid en niet dienen te worden begrepen onder "natuurerreinen". In de toelichting op het voorontwerp Besluit Gebruik Dierlijke Meststoffen zou volgens het Bosschap moeten worden verduidelijkt dat onder bemesting, voortvloeiend uit het bestaande beheersregiem ook wordt verstaan bemesting bij herbeplanting (vaste stalmest) en de jaarlijkse bemesting van populieren op weidegrond, gericht op de verzorging van het grasland.

Het Bosschap constateerde dat bos met vrijstelling van meldings- en herplantplicht werd begrepen onder bouwland. Bemesting van deze gronden is dus mogelijk. De consequenties van deze bemesting volgens de te hanteren norm achtte het Bosschap niet zonder meer te overzien. Het Bosschap was van oordeel dat "dumping" van dierlijke mest in de bossen moet worden voorkomen.

Inzake het dumpen van dierlijke meststoffen op bosgronden sprak het Bosschap zijn grote verontrusting uit in een aan de Minister van Landbouw en Visserij gerichte brief d.d. 26 maart 1986. Het Bosschap gaf aan dat op steeds grotere schaal boeren na velling dierlijke mest op bosgronden uitrijden, waarna deze gronden voor landbouwdoeleinden worden gebruikt, totdat de uiterste datum is bereikt waarop aan de herplantplicht moet zijn voldaan. Tegen die achtergrond verzocht het Bosschap de minister zo spoedig mogelijk een Algemene Maatregel van Bestuur op grond van de Wet Bodembescherming in werking te doen treden, of -indien totstandkoming van die wet nog lang op zich zou laten wachten- een andere regeling te treffen.

Uit contacten op ambtelijk niveau bleek het Bosschap spoedig dat maatregelen op grond van de Wet Bodembescherming niet op korte termijn zouden kunnen worden getroffen. Dit was voor het Bosschap aanleiding zelf een regeling tot stand te brengen. Deze regeling kreeg gestalte in de op 27 mei 1986 door het bestuur vastgestelde Verordening inzake gebruik dierlijke meststoffen in de bosbouw, welke verordening werd goedgekeurd door de Minister van Landbouw en Visserij bij beschikking d.d. 10 juni 1986.

De verordening voorziet in een verbod om dierlijke meststoffen te (doen of laten) gebruiken op gronden, waarop zich een houtopstand bevindt en waarop, na velling of tenietgaan van deze opstand, een herplantplicht in de zin van artikel 3 van de Boswet rust.

De verordening zou van rechtswege vervallen op het moment waarop krachtens de in voorbereiding zijnde Wet Bodembescherming gestelde regelen inzake het gebruik van dierlijke meststoffen van kracht worden. Dit geschiedde op 1 mei 1987.

Van de mogelijkheid tot het aanvragen van ontheffing van de in de verordening gestelde verboden werd slechts door enkelen gebruik gemaakt.

Op 3 september 1986 ontving het Bosschap in het kader van de Meststoffenwet een adviesaanvraag inzake de ontwerp-Regeling aanmerking bosbouwgrond tot landbouwgrond.

Het Bosschap stelde in zijn advies d.d. 2 oktober 1986 vast, dat de onderhavige ontwerp-regeling niet los kan worden gezien van het voorontwerp Besluit gebruik dierlijke meststoffen. Daarom stelde het Bosschap dat voorkomen moet worden, dat dumping van dierlijke mest op van meldings- en herplantplicht vrijgestelde bosgronden gaat plaats-hebben. Tegen die achtergrond adviseerde het Bosschap deze bosgronden niet zonder meer als landbouwgrond aan te merken, maar nadrukkelijk tot uitdrukking te brengen dat het hier gaat om een categorie gronden, waarop bemesting beperkt zal moeten blijven tot die hoeveelheden, die houtteeltkundig verantwoord zijn. Het Bosschap achtte het zonder meer toepassen van de bouwlandnorm niet aanvaardbaar.

In februari 1987 trad in werking de Richtlijn in het kader van de Hinderwet m.b.t. ammo-niak en intensieve veehouderij, de zgn. ecologische richtlijn, welke uitbreiding/nieuwvesti-ging van veehouderij-bedrijven in de buurt van voor verzuring gevoelige gebieden in prin-cipe verbiedt. Deze richtlijn werd in de verslagperiode niet nader aan de orde gesteld.

12.3 Wet Bodembescherming/Besluit gebruik dierlijke meststoffen/ Meststoffenwet

Op 1 januari 1987 is in werking getreden de Wet Bodembescherming, zulks met uitzonde-ring van hoofdstuk VI van die wet (bepaling op provinciaal niveau ter bescherming van de bodem), dat per 1 januari 1988 in werking zou treden; en met uitzondering van een aantal artikelen inzake het bij algemene maatregel van bestuur instellen van heffingen, waarvoor geen datum van inwerkingtreding werd genoemd.

Per 1 mei 1987 verviel van rechtswege de Verordening van het Bosschap inzake het gebruik van dierlijke meststoffen in de bosbouw, omdat per die datum het Besluit gebruik dierlijke meststoffen ex artikel 9 Wet Bodembescherming in werking trad.

Belangrijkste element van het Besluit voor de bosbouw is de regeling van de maximum aan te wenden hoeveelheden mest, uitgedrukt in kg P2 O5 per ha per jaar (gebruiksnormen). Uit artikel 5 van het Besluit blijkt, dat het op natuurterreinen en overige grond (waaronder bosgronden) verboden is dierlijke meststoffen te gebruiken in een grotere hoeveelheid, gemeten in kilogrammen fosfaat per ha, dan 70 kg P2 O5 per jaar. Daarnaast is het verboden op natuurterreinen en overige grond waterige fracties te gebruiken.

Gedeeltelijk op 19 december 1986 en deels op 1 januari 1987 trad in werking de Meststof-fenwet. In de wet is o.a. opgenomen een regeling met betrekking tot de vestiging en uitbrei-ding van dierlijke mestproductie. Verder bevat de wet o.a. regelen m.b.t.: kwaliteitseisen meststoffen, mestboekhouding, overschotheffing, etc. Voor de bosbouw is opportuun de Regeling aanmerking bepaalde categorieën bosbouwgrond tot landbouwgrond; het Bosschap reageerde -zoals gemeld- op het ontwerp van deze regeling in een schrijven d.d. 2 oktober 1986.

12.4 Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiene

In februari 1987 verscheen het voorontwerp van Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiene, bevattende regelen met betrekking tot milieubeleidsplanning en milieukwaliteitseisen (c.a.). Het voorontwerp regelt het voorzien in een nationaal beleidsplan, een nationaal milieube-leidsprogramma, en provinciaal milieubeleidsplan, een provinciaal milieuprogramma, een (facultatief) gemeentelijk milieubeleidsplan. Tevens maakt het voorstel van wet de weg vrij voor het bij algemene maatregel van bestuur stellen van eisen ten aanzien van de kwaliteit van het milieu.

Het Bosschap besteedde via de Commissie Ruimtelijke Ordening aandacht aan deze wetswijziging en kwam tot de conclusie dat het nuttig kan zijn eventueel op het voorstel van Wet, wanneer dat aan de Tweede kamer wordt aangeboden, te reageren.

12.5 De nonvlinderplaaq in Zuid-Nederland

In de jaren 1985 en 1986 deed zich op een aantal plaatsen in Zuid-Oost Noord-Brabant en Limburg een nonvlinderplaaq voor, die leidde tot ernstige aantasting van bossen (vooral naalddhout).

In een aantal gevallen stierven de aangetaste bossen zelfs af.

Teneinde verdere verspreiding van de nonvlinder tegen te gaan, stelde het bestuur van het Bosschap een verordening ter bestrijding van de nonvlinder vast, die op 29 maart 1986 in werking trad. Op grond van die verordening was het behoudens ontheffing verboden onge-schild hout en schors uit door het dagelijks bestuur aan te wijzen gebieden af te voeren. De gebieden waar de verordening van kracht was lagen in de gemeenten Luyksgestel, Bergeyk, Eersel, Valkenswaard, Westerhoven, Leende, Vessem, Maarheeze en Weert. Het ging in totaal om een bosareaal van ongeveer 2.800 ha.

Mede dankzij een effectieve bestrijding van het insekt met Dimilin kon op 22 juli 1986 het vervoersverbod in de gemeenten Luyksgestel, Bergeyk, Eersel, Valkenswaard, Westerhoven, Leende en Vessem worden ingetrokken. Op 1 september 1986 gold dit ook voor de aange- wezen gebieden in de gemeenten Maarheeze en Weert.

12.6 Wijziging van de Verordening Bosschap Schadelijke dieren 1973 en aanpassing uitvoeringsbesluiten Verordening Bosschap Schadelijke Dieren en Verordening Bosschap bestrijding insektenplagen in Picea en Larix

De ontwikkeling van de vitaliteit van de pinusbossen zoals bijvoorbeeld in het Zuid-oosten van de provincie Noord-Brabant waar *Sphaeropsis sapinae* en nonvlinderaantasting voorkomen, baarde het Bosschap grote zorgen. Besloten werd de ontwikkeling in die gebieden nauwlettend te volgen. De commissie schadelijke dieren kwam na bestudering van de problematiek tot de slotsom, dat het dagelijks bestuur van het Bosschap als de gezondheidstoestand van de pinusbossen dat nodig maakt, de bevoegdheid dient te hebben om ter voorkoming van een dennenscheerderplaaq de eigenaren te verplichten vangstammen te leggen en deze tijdig te verwijderen en/of sterk kwijnende bomen van het geslacht *Pinus* te ruimen. Op grond van het oude artikel 4 lid 1 van de Verordening Bosschap Schadelijke dieren kon het dagelijks bestuur daartoe alleen verplichten als er sprake was van een overmatige dennenscheerderpopulatie.

Het bestuur van het Bosschap sloot zich bij de zienswijze van de commissie schadelijke dieren aan en voegde, om preventief optreden mogelijk te maken, bij wijzigingsverordening d.d. 27 mei 1986 aan artikel 4 lid 1 van de Verordening Bosschap Schadelijke dieren 1973 de woorden "indien een ernstige toename van de populatie van de dennenscheerder, gezien de gezondheidstoestand van de pinusbossen, moet worden gevreesd", toe.

In verband met wijzigingen in de gemeentelijke indeling van Nederland en de totstandkoming van de provincie Flevoland werden op 27 mei 1986 de Besluiten ter uitvoering van artikel 1 van de Verordening Bosschap Schadelijke dieren 1973 en van artikel 1 van de Verordening Bosschap bestrijding insektenplagen in *Picea* en *Larix* 1975 met de namen van de gemeenten waar deze ver- ordeningen van toepassing zijn, aangepast.

12.7 IJzelschade in het Noorden des lands

Op 2 maart 1987 werd het noorden van het land getroffen door de ijzel.

De schade aan bossen en andere houtopstanden was in een aantal gevallen zo omvangrijk dat naar het oordeel van het Bosschap niet meer van een normaal bedrijfsrisico kon worden gesproken.

Het deed bij brief d.d. 29 april 1987 een beroep op de minister van Landbouw en Visserij om over te gaan tot toekenning van een financiële tegemoetkoming in de herstelkosten. Het wees er daarbij op dat de herstelwerkzaamheden door vakbekwame mensen dienden te worden uitgevoerd en dat inschakeling van vrijwilligers daarbij onverantwoord zou zijn. De minister zag in het verzoek van het Bosschap geen aanleiding financiële bijdragen in de herstelkosten te verlenen.

XIII Bosbrandweer

13.1 Algemeen

In 1986 werden in totaal 120 branden in bossen en natuurterreinen geregistreerd, waarbij 15 ha bos en 265 ha natuurterrein verloren ging. De geschatte schade bedroeg f 29.438. In 1987 bedroeg het aantal branden 90. De geschatte schade was f 60.470,-.

Overzicht branden in bossen en natuurterreinen

jaar	aantal branden	verbrande oppervlakte in ha.			schade in guldens
		bos	natuurterrein	totaal	
1925 t/m 1939*	241	305	1893	2198	91.000
1940 t/m 1944*	381	660	2020	2680	235.000
1945 t/m 1955*	315	249	947	1196	113.365
1956 t/m 1965*	358	200	639	839	262.849
1966 t/m 1976*	267	220	585		538.893
1977 t/m 1980*	277	231	492	723	649.465
1980	282	153	306	456	747.988
1981	88	12	38	50	40.313
1982	213	40	645	685	115.393
1983	127	20	379	399	56.913
1984	168	65	147	212	119.118
1985	75	14	20	34	55.036
1986	120	15	265	280	29.438
1987	90	27	88	125	60470

* gemiddeld

"naaldhout met brandsingel van loofhout, gezien vanuit een vliegtuig"

13.2 EG actie ter bescherming van de bossen van de gemeenschap tegen brand

In november 1986 stelde de Raad van Ministers van de Europese gemeenschap een verordening vast voor een communautaire actie tot verbetering van de bescherming van de bossen in de gemeenschap tegen brand en luchtverontreiniging. De verordening heeft een looptijd van 5 jaar en bestrijkt de periode 1987 tot en met 1991. Zij voorziet op basis van 30% van de kosten in subsidiëring van bepaalde maatregelen ter bescherming tegen bosbrand. Voor dit doel is voor de periode 1987-1991 ongeveer f 45 miljoen beschikbaar.

Ter voorbereiding van deze actie subsidieerde de Europese Commissie in de periode van 1 juli 1985 tot 1 oktober 1986 in de kosten van een aantal projecten op het gebied van de bosbrandbestrijding, zoals vliegtuigsurveillance en uitbreiding van verbindingssystemen. Voor het opstellen en uitvoeren van de voorbereidende actie in die periode sloot het Boschap ten behoeve van een aantal deelnemende regionale bosbrandweerorganisaties een overeenkomst met de EG.

Dit contract voorzag in een bijdrage van de EG ter grootte van 50% van de gemaakte kosten van door deze bosbrandweerorganisaties uit te voeren projecten op het gebied van vliegtuigsurveillance en verbindingssystemen met een totale waarde van 200.000 ECU. De voor de deelnemende organisaties beschikbare EG bijdrage zijnde 100.000 ECU (50% van 200.000 ECU) bedroeg uiteindelijk in totaal, na afrekening op basis van de geldende ECU koersen, f 240.942,91.

In februari 1987 werden door het Boschap bij de Europese commissie te Brussel voor de periode 1 april 1987 tot en met 31 december 1987 zeven projectvoorstellen voor een subsidie in het kader van de EG verordening nr. 3529 ter bescherming van de bossen in de gemeen-

schap tegen brand ingediend welke door de Europese Commissie werden goedgekeurd. De toekenningsbeschikkingen voorzien in een bijdragen van ten hoogste 30% van de goedgekeurde kosten van de projecten.

Het betrof:

organisatie:

Utrechtse Bosbrandweer

Vereniging

Stichting Bosbrandbestrijding

in de provincie Limburg

Regionale Brandweer Zuid-Oost

Noord-Brabant

Stichting bosbrandbestrijding in

de Drie Noordelijke Provincien

Het Veluwe bosbrandweer comité

Provinciale Overijsselse Stichting
voor de Bosbrandbestrijding

Regionale Brandweer Noord-West

Veluwe/Boschap

project en maximum projektsom:

vliegtuigsurveillance en ver-

bindingen f 45.000,--

vliegtuigsurveillance en ver-

bindingen f 40.000,--

vliegtuigsurveillance en ver-

bindingen f 24.000,--

vliegtuigsurveillance en ver-

bindingen f 110.000,--

vliegtuigsurveillance en

telecommunicatie f 450.000,--

vliegtuigsurveillance en ver-

bindingen f 77.000,--

proefneming automatisch bos-

branddetectiesysteem f 250.000,--

"het laden van zaaghout in het bos"

13.3 Onderzoek naar de toepassingsmogelijkheden van een geautomatiseerd systeem voor de vroegtijdige detectie van bosbrand in Nederland

De mogelijkheden die een geautomatiseerd detectiesysteem op basis van warmtebeeld of een andere geavanceerde techniek in beginsel bieden om op elk gewenst moment van de dag operationeel te kunnen zijn en in een zo groot mogelijk werkgebied elk begin van brand in een zo vroegtijdig mogelijk stadium te kunnen vaststellen en melden, gaven de commissie bosbrandweer van het Bosschap aanleiding om te onderzoeken of een dergelijk systeem ook in ons land, waarbij in eerste instantie werd gedacht aan de Veluwe, toepasbaar is.

Op advies van de daarvoor ingestelde werkgroep proefneming bosbranddetectiesystemen verleende het Bosschap, nadat de financiering daarvan dankzij bijdragen van een aantal departementen en organisaties was verzekerd, op 27 november 1986 aan het Fysisch en Elektronisch Laboratorium van TNO een opdracht voor een haalbaarheidsonderzoek m.b.t. de uitvoering van een geautomatiseerd systeem voor vroegtijdige detectie van brand in bossen en natuurterreinen.

Het onderzoek zal plaatsvinden op basis van een daartoe door de werkgroep opgestelde questionnaire brandalarminstallatie/brand- detectiesystemen en zal bestaan uit een literatuurstudie, veldproefneming en rapportage.

Op 9 juli 1987 nam TNO op het Artillerie schietkamp in 't Harde in het kader van dit onderzoek een velddetectieproef, die ook werd bijgewoond door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken mevrouw De Graaff-Nauta.

Het rapport van TNO was aan het eind van de verslagperiode nog niet verschenen.

XIV Informatica Stimulering Bosbouw

In het in 1985 verschenen rapport van het Bosschap "Voorstudie Informatica Stimulering bosbouw" werd uiteengezet op welke wijze uitvoering zou kunnen worden gegeven aan de daarin voorgestelde projecten gericht op stimulering van de toepassing van informatica in de bosbouw. Het bosbouwbedrijfsleven wilde daarmee inspelen op het Informatica Stimuleringsplan van het Ministerie van Landbouw en Visserij.

Incidenteel werden en worden op bedrijfsniveau of regionaal niveau initiatieven ontplooid om met behulp van automatisering het beheer en de bedrijfsvoering te versterken.

Gesystematiseerde verzameling van gegevens en automatisering van verwerking van gegevens kunnen voor de gehele sector bosbouw een ondersteuning zijn voor de bedrijfsvoering en het beleid op drie niveaus, nl. op bosbedrijfsniveau, regionaal en landelijk niveau (bospolitiek).

Activiteiten op het gebied van de informatievoorziening en automatisering in de bosbouw lijken, aldus deze voorstudie, het meeste nut af te werpen indien systemen ontstaan die tegelijk de individuele bedrijfsvoering versterken, het functioneren van de totale sector bevorderen en bijdragen aan het formuleren van landelijk bosbeleid.

Van de zijde van het ministerie van Landbouw en Visserij (INSPLO) wordt opstelling van een globaal informatiemodel als voorwaarde gesteld voor bijdragen in de kosten van de invoering van informatica in de bosbouw.

Een informatiemodel is een integrale beschrijving van een bedrijf, de weergave van de activiteiten, de informatiestromen en de gegevensstructuur ervan, gezien vanuit de informatievoorziening. Een informatiemodel geeft inzicht in de beslissingen die in een bedrijf worden genomen en de informatie die daarvoor noodzakelijk is. Het vormt een onmisbare basis voor een doelmatig informatie- en automatiseringsbeleid. Een informatiemodel is in het bijzonder van belang om te voorkomen, dat geïsoleerde activiteiten leiden tot zogenaamde eiland-automatisering, waarbij onafhankelijk van elkaar ontwikkelde systemen later niet of slechts met veel moeite en kosten aan elkaar gekoppeld kunnen worden.

Met steun van de afdeling Organisatie en Efficiency van het Ministerie van Landbouw en Visserij werd in een werkgroep Informatica bosbouw (Imbos) begonnen met de opstelling van een globaal informatiemodel voor het bosbedrijf. Het Bosschap was in die werkgroep vertegenwoordigd door een rentmeester met brede kennis en ruime ervaring met het bosbedrijf. Ter bestrijding van de daarmee samenhangende kosten besloot het bestuur van het Bosschap om in 1987 aan de bij het Bosschap geregistreerde bosbedrijven een bestemmingsheffing op te leggen in de vorm van opcenten op de normale areaalsheffing van f 0,15 per ha.

Het globaal informatiemodel bosbouw (Imbos) kwam in juni 1987 gereed.

Besloten werd naar analogie van de informaticaontwikkeling in de landbouw te komen tot oprichting van een takorganisatie in de bosbouw en daarvoor bij de minister van Landbouw en Visserij de nodige financiële steun te verwerven.

Een takorganisatie heeft tot taak de automatisering van de verwerking van technische en economische gegevens m.b.t. de bosbouw te ontwikkelen t.b.v. de bosbouwsector en in het bijzonder de individuele bosbedrijven.

In de verslagperiode werd daartoe met de minister van Landbouw en Visserij overleg gevoerd dat in 1987 nog niet was afgerond.

XV Het Zaadcomité

Het Zaadcomité dat tot taak heeft te bevorderen dat voldoende optimaal zaad beschikbaar komt voor de Nederlandse bos- en landschapsbouw, beraadde zich in de verslagperiode over zijn inbreng in het door het ministerie van Landbouw en Visserij op te stellen uitvoeringsprogramma Meerjarenplan bosbouw.

Verder beraadslaagde het Zaadcomité over de controle door de NAKB op de oogst van eikels van veel gevraagde herkomsten.

De voor de jaren 1984 t/m 1986 door het Bosschap op advies van het Zaadcomité beschikbaar gestelde f 10.000,- voor het behoud van de zaadgaarden Junne (grove den) en Rovertse Heide (larix hybride) hebben ertoe bijgedragen dat de exploitatie van deze zaadgaarden ook na 1986 kan worden voortgezet. Voortzetting van deze zaadgaarden is wenselijk i.v.m. variabiliteit en risicospreiding van in Nederland aanwezige zaadbronnen met genetisch hoogwaardig uitgangsmateriaal.

In bijlage 2 (overzichtstabel uitzaai grove den) blijkt de toenemende betekenis van zaadgaarden voor de voorziening van zaad van deze voor de Nederlandse bosbouw (circa 100.000 ha) belangrijke boomsoort.

Met voldoening nam het Zaadcomité kennis van het feit dat de Rassenlijstcommissie voor bosbouwgewassen in haar nieuwe samenstelling de herziening van de op onderdelen verouderde rassenlijst van naald- en loofbomen ter hand heeft genomen.

Het comité heeft zich bereid verklaard de Rassenlijstcommissie daarbij van dienst te zijn.

XVI Onderwijs en onderzoek

16.1 Agrarische Opleidingscentrum voor de Inrichting en het Beheer van de Groene Ruimte

In april 1987 verscheen de nota Hoofddlijnen van beleid inzake de vorming van agrarische opleidingen van de Minister van Landbouw en Visserij. In deze nota wordt een schets gegeven op welke wijze het agrarisch voortgezet onderwijs in de komende jaren gestalte kan krijgen.

Binnen zich wijzigende omstandigheden in de maatschappij, de landbouw en het onderwijs bieden agrarische opleidingscentra (AOC's) de mogelijkheid tot bundeling en versterking van de diverse vormen van agrarisch voortgezet onderwijs.

AOC's zullen in beginsel het lager, middelbaar, het kort- middelbaar, c.q. het deeltijd-agrarisch onderwijs in een regio omvatten, alsmede opleidingen in het kader van het leerlingwezen en het cursusonderwijs.

Het hoger agrarisch onderwijs en de praktijkscholen maken geen deel uit van een AOC. Tevens wordt, aldus de minister, met de AOC-vorming de wisselwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven versterkt en wordt optimaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden die onderzoek, voorlichting en onderwijs in samenhang met elkaar kunnen bieden. Naar verwachting zullen er 30 á 35 AOC's tot stand komen. Een nog geringer aantal is echter niet uitgesloten, als gevolg van regio-overschrijdende samenwerking.

De besturen van Bosbouwtechnische school, Leerlingstelsel voor bosbouw en cultuurtechniek c.a en de Middelbare Bosbouw en Cultuurtechnische School hebben zich bij brief d.d. 3 februari 1987 gericht tot de Directeur Landbouwkundig Onderwijs van het Ministerie van Landbouw en Visserij. Zij kiezen voor een zo sterk mogelijke bundeling van beroepsopleidingen gericht op de beroepspraktijk IBGR (inrichting en beheer groene ruimte).

De besturen stelden in hun brief dat de gemaakte keuze een samengaan van de voltijdopleidingen BTS en MBCS met part- time opleidingen Leerlingstelsel Bosbouw en Cultuurtechniek, alsmede de door de MBCS verzorgde bijscholingscursussen, in een te vormen AOC-IBGR betekent.

Het Boschap berichtte de scholen dat het gaarne instemde met het streven om te komen tot één AOC voor inrichting en beheer groene ruimte, welke regio-overschrijdend zal zijn. Wel zullen naar het oordeel van het Boschap de binnen een AOC voor inrichting en beheer groene ruimte te concentreren bosbouwopleidingen duidelijk herkenbaar moeten blijven. Die herkenbaarheid is van essentieel belang.

16.2 Nota Landbouwkundig Onderzoek in perspectief

Naar aanleiding van het door het ministerie van Landbouw en Visserij in de nota Landbouwkundig Onderzoek in Perspectief uitgebrachte Ontwikkelingsplan voor de instituten en proefstations van het Ministerie van Landbouw en Visserij 1987 1990 vroeg het Boschap bij brief d.d. 24 november 1987 aan de vaste Commissie van Landbouw in de Tweede Kamer aandacht voor de positie van het bosbouwkundig onderzoek zoals dat tot heden wordt verricht door "De Dorschkamp".

In de voorgestelde opzet, zal het landschapsbouwonderzoek van de Dorschkamp worden overgeheveld naar het ILG (Instituut voor onderzoek van het Landelijke Gebied). Bij de Dorschkamp zal in de voorgestelde opzet naast het bosbouwkundig onderzoek het onderzoek op het gebied van stedelijk groen en het onderzoek met betrekking tot natuurbeheer worden verricht.

Het Bosschap constateerde dat uit het Ontwikkelingsplan niet duidelijk blijkt, dat de Dorschkamp voor wat het bosbouwkundig onderzoek betreft een centrumfunctie vervult. Het Bosschap stelde dat de Dorschkamp die functie nadrukkelijk wel moet vervullen en dat dit instituut het aanspreek- en coördinatiepunt voor wat betreft het onderzoek op het gebied van de bosbouw - en dit geldt eveneens voor stedelijk groen - behoort te zijn. Voorts vroeg het Bosschap aandacht voor het aantal functieplaatsen op de Dorschkamp ten behoeve van het onderzoek op het gebied van de bosbouw.

Het Bosschap deed, gelet op de problemen waarmee de bosbouw op bedrijfstechnisch en bedrijfseconomisch gebied kampt, mede in relatie tot het in het Meerjarenplan Bosbouw neergelegde overheidsbeleid een dringend beroep het daarheen te leiden dat de onderzoek-capaciteit van de Dorschkamp toereikend blijft om op adequate wijze te kunnen inspelen op de onderzoeksvragen met betrekking tot het bos en de bosbouw.

Boswerk, zwaar werk

XVII Financieel overzicht

Jaarrekening 1986 t/m 1987

Baten		1986	1987
I	Heffingen	1.001.092,30	1.004.050,05
II	Diensten aan derden	39.650,00	39.650,00
III	Overige baten	70.984,21	65.687,50
	Totaal baten	1.111.726,51	1.109.387,55
Lasten			
I	Vergaderkosten en vergoeding voorzitter	88.750,00	90.136,40
II	Personeelsuitgaven en reis- en verblijfskosten	675.993,25	717.024,00
III	Huisvestings- en bureaunkosten	124.970,27	110.984,78
IV	Diensten door derden	19.818,00	14.040,00
V	Subsidies en bijdragen		
	1. Boomfeestdag	2200,00	2.200,00
	2. Stichting Recreatie	25,00	25,00
	3. S.E.R.	2.735,20	2.064,15
	4. Stichting Bos en Hout	37.500,00	37.500,00
	5. De Landeigenaar	1.000,00	1.000,00
	6. Perscentrum Nieuwspoor	100,00	100,00
	7. Instituut voor Natuurbeschermings Educatie	100,00	100,00
	8. Landbouw-Economisch Instituut	15.000,00	15.000,00
	9. Nederlands Bosbouw Tijdschrift	1.000,00	1.000,00
	10. Stichting Landelijk Orgaan voor het leerlingwezen in de Bosbouw	100,00	100,00
	11. Sichting B.O.S.	1.000,00	1.000,00
	12. Onderzoek Bos en Water	—	10.000,00
		60.760,20	70.089,15
VI	Bijdragen aan bijzondere diensten		
	1. Bosbrandweer	13.650,00	13.650,00
	2. Subsidieregeling Leerlingwezen in de Bosbouw	7.500,00	7.500,00
	3. Bosbouwveiligheid	14.760,00	15.000,00
	4. Zaadcomité	13.584,00	13.060,00
	5. Sociale Aangelegenheden	5.000,00	5.000,00
	6. Bosarbeidswedstrijden	15.000,00	25.000,00
		69.494,00	79.210,00
VII	Overige lasten	5.008,58	5.760,15
	Totaal lasten	1.044.794,30	1.087.244,48
	Voordelig Saldo	66.932,21	22.143,07
		=====	=====

Balans per 31 december

Omschrijving	1987	1986	Omschrijving	1987	1986
AKTIVA			PASSIVA		
Gebouw	1,-	1,-	Diverse schulden en nog te betalen posten	145.152,33	197.439,23
Inventaris	24.000,-	32.468,27			
Deelneming P.L.M.	p.m.	p.m.	Reserve onderhoud gebouw	7.065,15	19.840,75
Diverse vorderingen en vooruitbetaalde posten	514.646,52	5120.157,18	Algemene reserve	1.075.517,12	1.053.374,12
			Saldi diensten:		
Effecten (belegde reserve)	491.627,50	504.617,50	S.T.I.V.O.S.	423.223,34	444.980,58
Geldmiddelen	1.024.803,55	1.049.654,56	Bos en Mens	21.267,64	21.562,04
			Toeslag pensioenen	346.431,71	340.358,60
			Sociale aangelegenheden	22.153,05	28.090,18
			Bosarbeidswedstrijden	9.418,51	1.253,01
			Informatica bosbouwsector	4.849,65	-,-
	<u>2.055.078,57</u>	<u>2.106.898,51</u>		<u>2.055.078,57</u>	<u>2.106.898,51</u>
	=====	=====		=====	=====

XVIII Samenstelling bestuur, dagelijks bestuur, secretariaat, hoofdafdeling sociale zaken, commissies en werkgroepen per 31 december 1987

A. Bestuur

Op 14 mei 1986 eindigde de 17e zittingsperiode van het bestuur van het Bosschap. Krachtens het bepaalde in het Koninklijk Besluit van 4 april 1960 (Nederlandse staatscourant van 8 april 1960, no 70) bestaat het bestuur uit 14 leden.

De volgende organisaties van ondernemers en werknemers zijn aangewezen tot het benoemen van het achter hun naam vermelde aantal bestuursleden van het bestuur voor de zittingsperiode 15 mei 1986 tot en met 14 mei 1988.

1 Organisaties van ondernemers:

Nederlandse Vereniging van Boseigenaren: 6 leden

2 Organisaties van werknemers:

- Industrie- en Voedingsbond CNV 2 leden

- Voedingsbond FNV 4 leden

- de 2 werknemersorganisaties gezamenlijk 1 lid

Door de Minister van Landbouw en Visserij werden voor de door het Rijk gedreven bosbouwondernemingen de heer ir. E.M. Lammerts van Bueren tot bestuurslid en de heer dr. C.F. van Beusekom tot plaatsvervangend bestuurslid benoemd. De heer Van Beusekom volgde als zodanig de heer ir. A.W.H. van Weelderden op.

Aan werknemerszijde traden de heren F. Bom en T. Scheepstra als lid van het bestuur en de heren G.D. Koster, A. Nigten en J.A.M. Toxopeus als plaatsvervangende leden van het bestuur terug. Zij werden opgevolgd door resp. de heren J.J. Beintema en A. Nigten als lid en de heren S. Kloosterman en T. Scheepstra als plaatsvervangend lid. In de opvolging van de heer Toxopeus was ultimo 1986 nog niet voorzien.

De Voedingsbond FNV benoemde voor de zittingsperiode 1986-1988 3 bestuursleden. Dientengevolge traden de heren G. Nienkemper en H. Blessing als lid respectievelijk als plaatsvervangend lid tot het bestuur toe als opvolgers van resp. de heren J. Veldhuis en G. Schaap.

Het bestuur benoemde voor de zittingsperiode van 15 mei 1986 tot en met 14 mei 1988 de heer H.A.J. Roels tot voorzitter.

De heren H.D. Ligtenberg en mr. B. van Vloten werden benoemd tot plaatsvervangende voorzitters.

Op 31 december 1987 was het bestuur van het Bosschap als volgt samengesteld:

voorzitter

H.A.J. Roels

plaatsvervangende voorzitters

H.D. Ligtenberg

mr. B. van Vloten

leden

J.J. Beintema

ing. G. Bruggink

mr. K.A.M. Buijs

ir. P. Gerbranda

ir. E.P.L. Hessels

M.D. den Hollander

ir. E.M. Lammerts van Bueren

H.D. Ligtenberg

A.J.G. Meijer

G. Nienkemper

A. Nigten

mr. W.J.P. van Notten

mr. B. van Vloten

F. Zwemmer

plaatsvervangende leden

S. Kloosterman

ing. L.C. Smit

J. Combée

R.F. de Fremery

ir. C.J. Stefels

vacature

dr. C.F. van Beusekom

A. Belder

A.F. Doorn

J. Lok

T. Scheepstra

ing. G.R. van Woudenberg

jhr.mr. L.H.J.M. van Asch van Wijck

H. Blessing

secretaris : drs. G.J. den Hartog

adj. secretaris : drs. H.D. Schouten

adj. secretaris : ir. A.H. Bouma

B. DAGELIJKS BESTUUR

voorzitter

H.A.J. Roels

plaatsvervangende voorzitters

H.D. Ligtenberg

mr. B. van Vloten

leden

ir. P. Gerbranda

M.D. den Hollander

ir. E.M. Lammerts van Bueren

H.D. Ligtenberg

A.J.G. Meijer

mr. B. van Vloten

plaatsvervangende leden

ing. G. Bruggink

J.J. Beintema

dr. C.F. van Beusekom

F. Zwemmer

A. Nigten

mr. W.J.P. van Notten

secretaris : drs. G.J. den Hartog

C. SECRETARIAAT

drs. G.J. den Hartog, secretaris

drs. H.D. Schouten, adjunct-secretaris

ir. A.H. Bouma, adjunct-secretaris

J.Th.M.M. van Bergen, comptabele

Mejuffrouw Th.J. Lodde, administratief medewerkster

Mejuffrouw M.I.M. Eversteijn, typiste

M.B.J. Roels, medewerker archiefwerkzaamheden, post en reproductie

D. HOOFDAFDELING SOCIALE ZAKEN

voorzitter

H.A.J. Roels

leden

J.J. Beintema
M.M.B. Hoekstra
H.D. Ligtenberg
A.J.G. Meijer
jhr.ir. R.F.P. Röell
A.M. Wiezer

plaatsvervangende leden

vacature
C.F.M. Peters-Nijssen
T. Roersma
F. Zwemmer
R.F. de Fremery
ir. C.J. Stefels

secretaris : drs. H. Schouten

E. AFDELING BOSBOUWAMBACHTEN IN OPRICHTING

voorzitter

H. Luijpen

leden

L. Bonestroo
ir. N.W.J. Borsboom
ir. P. Gerbranda
M.D. den Hollander
J. Kroeze
A.J.G. Meijer
mr. B. van Vloten
ir. J.L. Volmuller
F. Zwemmer

secretaris : drs. G.J. den Hartog

adj. secretaris : drs. H.D. Schouten

F. COMMISSIE ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN

voorzitter

ir. H.A. van der Meiden

leden

ir. J. van den Bos
ir. B. van Boven
ir. J.L. van der Jagt
prof.ir. A. van Maaren
ir. P. Ruige
ir. J.L. Volmuller
ir. A.P. de Wit

secretaris : drs.H.D. Schouten

BELASTINGSCOMMISSIE

voorzitter

jhr.mr. L.H.N.F.M. Bosch
Ridder van Rosenthal

leden

prof.mr. Chr.P.A. Geppaart
ir. P. Gerbranda
mr. M. van der Heijde (adviseur)
ir. J.L. van der Jagt
mr. ing. J.A. Jansens van Gellicum
A. Zeissink

secretaris : drs. G.J. den Hartog
adj. secretaris : drs. H.D. Schouten

H. COMMISSIE BOSBRANDWEER

voorzitter

H.A.J. Roels

leden

ir. G. Bikker
jhr.mr. O.R. van den Bosch
Chr. H.J. Brauers
ir. J.L. van der Jagt
mr. J.W. Kok
H. Maas
W. Meere
vacature
jhr. V.G.F. Repelaer
H.J. Willemsen

secretaris : drs. H.D. Schouten

I WERKGROEP BEGELEIDING PROEFNEMING BOSBRANDETECTIESYSTEMEN

voorzitter

M. Post

leden

drs. A.H. Dorresteyn
ir. J.L. van der Jagt
J.C.M. Meurs
jhr. V.G.F. Repelaer
H. Reudink
R.G. van Schaick
W. van der Sluijs
dr. J.S. de Vries
ing. P. de Wilde
ir. P.A.M. van der Winden

secretaris : drs. H.D. Schouten

J COMMISSIE VOORLICHTING BOSBRANDPREVENTIE

voorzitter

J. Kuiper

leden

H.L.A. Seegers

J.R. Sinke

secretaris : drs. H.D. Schouten

K WERKGROEP ZURE REGEN

voorzitter

ir. P. Gerbranda

leden

ir.W.M.J. den Boer

ir. J. van den Bos

mr. M. de Clercq

mr.ing. J.A. Jansens van Gellicum

A.J.G. Meijer

R.M.W.J. Nas

secretaris : drs. G.J. den Hartog

L COMMISSIE SCHADELIJKE DIEREN

voorzitter

drs. G.J. den Hartog

leden

H.C. Berger

F.G. van Dijck

ir. P. Grijpma

ir. J. Sipkens

mr. J.N. Vader

secretaris : drs. G.J. Schouten

M WERKGROEP PEILING ONTWIKKELINGSFASE SCHADELIJKE BOSINSECTEN

leden

A. Ballast

ir. P. Grijpma

ir. P. van der Tweel

secretaris : drs. H.D. Schouten

N COMMISSIE RUIMTELIJKE ORDENING

voorzitter

H.A.J. Roels

leden

R.F. de Fremery
prof mr. P. de Haan
mr. J.A. Jansens van Gellicum
drs. H.J. Kloosterboer
M.D. den Hollander
mr. W.J. Kooy
jhr. V.G.F. Repelaer
J.R. Sinke

secretaris : drs. G.J. den Hartog

adj. secretaris : ir. A.H. Bouma

O COMMISSIE BOSBOUWVEILIGHEID

voorzitter

M.D. den Hollander

leden

ir. R. Hofstijzer
P.M. Kenter
A.P. van Kleef
ir. N.A. Leek
ing. L. Schaap
ir. Volmuller

secretaris : drs. H.D. Schouten

P. COMMISSIE ORGANISATIE NATIONALE BOSARBEIDSWEDSTRIJD

voorzitter

P.M. Kenter

leden

A.P. van Kleef
J. Kuiper
J. van Rhenen
A. Schaafsma
ing. L. Schaap

secretaris : drs. H.D. Schouten

Q WERKGROEP BEGELEIDING BEDRIJFSGEZONDHEIDSZORG IN DE PARTICULIERE BOSBOUW

voorzitter

H.D. Ligtenberg

leden

H. van Houten

vacature

J.H. van Loon

A.J.M. Stikvoort

secretaris : drs. H.D. Schouten

R ZAADCOMITÉ

voorzitter

ir. S.M.G. de Vries

plaatsvervangend voorzitter

ing. K. Jager

leden

ir. L.J. van der Broek

C. Domen-Mertens

H.A. van Iersel

M. Jacobi

ir. J. Sipkens

P.E. Smit

plaatsvervangende leden

ing. R.H. Leemhuis

Chr. Domen

Mevr. J.J.M.H. Willinge

Gratama-Oudemans

R. Pleijter

C.M. Mortier

J. Vink

secretaris : drs. H.D. Schouten

S COMMISSIE FAUNABEHEER

voorzitter

mr. W.J.P. van Notten

leden

ir. J.L. van den Bos

dr. J.L. van Haaften

A.J.G. Meijer

secretaris : drs. G.J. den Hartog

adj. secretaris: ir. A.H. Bouma

T WERKGROEP INTEGRATIE EN BUITENLANDSE AANGELEGENHEDEN

voorzitter

ir. P. Gerbranda

leden

prof.ir. A. van Maaren

ir. H.A. van der Meiden

vacature

secretaris : drs. G.J. den Hartog

adj.secretaris : ir. A.H. Bouma

XIX Vertegenwoordiging in andere instellingen

Op 31 december 1987 was het Bosschap vertegenwoordigd in de navolgende instellingen:

- 1 Nederlandse Nationale Populieren Commissie:
ir. A.A.C. van Leeuwen
- 2 Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening:
H.A.J. Roels
Werkcommissie bedrijfsleven van de RARO
ir. A.H. Bouma
Commissie Landelijke Gebieden van de RARO
ir. A.H. Bouma
- 3 Provinciale Overijsselse Stichting van de Bosbrandbestrijding:
R.C. Hudig
- 4 Stichting Recreatie:
drs. G.J. den Hartog
- 5 Commissie Beheer Landbouwgronden:
drs. G.J. den Hartog
- 6 Jachtraad
mr. W.J.P. van Notten, adviserend lid
- 7 Landelijk comité Nationale Boomfeestdag:
drs. G.J. den Hartog
- 8 Bestrijdingsmiddelencommissie:
R.F. de Fremery, lid - drs. G.J. den Hartog, plv.lid
- 9 Stichting Bosbrandbestrijding in de Provincie Limburg
drs. H.D. Schouten
- 10 Begeleidingscommissie bosbouw-Economisch Onderzoek LEI:
R.F. de Fremery, drs. G.J. den Hartog
- 11 Overleggroep houtvoorziening en houtproductie:
drs. G.J. den Hartog
- 12 Bosbouwvoorlichtingsraad:
H.A.J. Roels, lid - drs. G.J. den Hartog, adviserend lid
- 13 Stuurgroep particuliere NSW landgoederen
drs. G.J. den Hartog, adviserend lid
- 14 Begeleidingscommissie Proefgebied Nationaal Landschap Veluwe:
drs. G.J. den Hartog, adviserend lid
- 15 Commissie Planologie van het Landbouwschap:
ir. A.H. Bouma
- 16 Nationale Raad voor het Landbouwkundig Onderzoek Afdeling I:
ir. P. Gerbranda.
- 17 Programma adviescommissie bossen:
drs. G.J. den Hartog
Programma adviescommissie Landschap:
R.F. de Fremery
- 17 Stichting Bos en Hout
M.D. den Hollander, ir. A.A.C. van Leeuwen
- 18 Commissie Grondwaterbeheer:
ir. P. Gerbranda, lid - drs. G.J. den Hartog, plv. lid
- 19 Overlegorgaan besturen praktijkscholen:
drs. H.D. Schouten
- 20 Begeleidingscommissie Informatiemodel bosbedrijf (Imbos)
ir. P. Gerbranda, drs. G.J. den Hartog

Bijlage 1

invoer en uitvoer van een aantal soorten en vormen van hout	1982		1983		1984		1985		1986		1987	
	in m ³	gem. prijs	in m ³	gem. prijs	in m ³	gem. prijs	in m ³	gem. prijs	in m ³	gem. prijs	in m ³	gem. prijs
1. tropisch hout:												
a. rond zaaghout	118.700	423	119.000	430	122.600	451	129.600	472	123.100	461	107.000	505
b. gezaagd	470.500	687	629.800	837	521.800	898	593.600	851	707.100	672	796.300	631
idem uitvoer			119.700	987	147.300	1.048	147.600	1082	177.700	973	202.600	880
2. eiken:												
a. rond zaaghout	15.900	307	22.800	267	25.800	291	29.300	332	29.400	308	21.800	237
b. gezaagd	106.800	1.076	104.200	1.092	107.785	1.147	95.700	1.175	86.200	1.084	100.200	1.017
3. beuken:												
a. rond zaaghout	36.700	166	33.000	156	30.300	151	31.300	160	21.200	176	21.900	213
b. gezaagd	33.700	391	31.400	370	38.785	383	48.500	394	50.200	404	42.100	422
4. populieren:												
a. rond zaaghout	42.900	93	39.900	92	48.300	93	55.600	85	59.500	86	79.800	87
b. gezaagd	8.500	326	5.400	343	7.900	327	8.500	307	9.200	316	10.600	347
5. naaldhout:												
a. rond zaaghout	14.400	117	21.400	108	47.000	106	36.500	105	47.400	103	66.400	101
idem uitvoer	7.600	90	4.800	86	13.500	65	11.500	78	10.500	83	8.600	72
b. mijnhout p.m.	p.m.		7.000	121	2.600	151	6.100	137	6.300	118	5100	138
idem uitvoer	18.800	117	14.600	110	19.200	104	19.000	94	16.500	95	13.300	98
c. heipalen	38.100	120	26.100	120	51.100	118	61.500	117	74.000	116	84.600	113
d. pulphout (stères)	143.800	72	165.100	66	183.200	67	164.800	61	163.900	67	179.800	61
idem uitvoer*	251.800	58	207.500	51	250.200	50	337.000	50	397.100	50	455.900	50
e. andere doeleinden	67.800	115	73.200	131	102.300	113	105.800	119	84.100	133	86.300	139
idem uitvoer**	59.700	81	29.800	85	64.000	70	105.600	62	14.300	74	5.500	182
f. gezaagd	1.876.400	351	1.898.200	370	1.854.700	408	1.921.400	377	2.115.400	355	2.093.600	357
idem uitvoer	54.800	418	62.400	422	60.200	451	68.400	418	67.400	441	88.000	381
6. dwarsliggers:												
a. geïmpregneerd***	37.600	169	44.900	168	45.600	198	50.000	167	45.800	148	53.400	172
b. onbehandeld	49.700	452	40.100	357	44.200	367	40.800	360	42.500	349	36.100	353

* de uitvoer van pulphout omvat een groot deel spaanplaat hout

** de uitvoer omvat afvalhout en brandhout; de invoer omvat veel rondhout voor tuinaanleg e.d.

*** de invoer van geïmpregneerde dwarsliggers betreft gebruikt voor tuinaanleg

Bijlage 2

Overzichtstabel uitzaai grove den (*Pinus sylvestris*)

seizoen c.q.	Uitzaai in kilogrammen		buitenland	Totaal uitzaai
	binnenland			
	uit plus- opstanden	uit zaad- gaarden		
1974	47,30		17,75	65,05
1975	44,40		10,10	54,50
1976	64,38	0,74 g	15,00	80,12
1977	83,05	1,69 g	15,50	100,24
1978	55,00	11,35 g	19,90	86,25
1979	48,15	5,80 g	13,85	67,80
1980	36,90	10,04 g	6,30	53,24
1981	20,25	8,60 g	5,70	34,55
1982	20,25	9,54 g + v	3,95	33,74
1983	15,60	27,74 g + v	7,25	50,59
1984	9,45	63,49 g + v	6,40	79,34
1985	9,00	46,50 g + v	6,50	62,00
1986	8,91	81,03 g + v	4,50	94,44

g = Grubbenvorst

v = Voorsterbos

Samenvatting

1 Landelijk

De vitaliteit van het Nederlandse bos, gemeten aan bezetting en verkleuring van blad en naalden, is in 1987 ten opzichte van 1986 verslechterd voor wat betreft de klasse vitaal bos (achteruitgang van 46,9% naar 42,6%). De klassen weinig en niet vitaal samen zijn echter, in tegenstelling tot de voorgaande jaren, min of meer gelijk gebleven. In 1985 en 1986 namen deze ten opzichte van de voorgaande jaren nog toe met respectievelijk 5,6% en 6%.

2 De boomsoorten

Landelijk is bij de grove den sprake van een toename van de vitaliteit. Bij de douglas lijkt de afname in vitaliteit te zijn gestopt. De vitaliteit van Oostenrijkse en Corsicaanse den is iets verbeterd. De overige naald- en loofboomsoorten vertonen een verdere achteruitgang in vitaliteit. De vitaliteit van de inlandse eik is sinds 1986 verder afgenomen. Deze boomsoort moet nu tot de minst vitale van het Nederlandse bos worden gerekend. De vitaliteit van de beuk is sinds 1986 sterk teruggelopen.

3 Provinciaal

Van het bosareaal in Nederland is de vitaliteit van het bos in de provincies Groningen, Noord-Holland, Zeeland en Flevoland in het algemeen redelijk goed. Duidelijke uitzonderingen hierop zijn de bossen in de kuststrook tussen Velsen en Den Haag (hoofdzakelijk inlands eik), en die in Friesland. In de bosrijke provincies Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg blijkt een aanzienlijk deel van het bosareaal weinig en niet vitaal. In vergelijking met voorgaande jaren is de situatie in Drenthe sterk verslechterd. In Overijssel is de achteruitgang minder sterk. In Gelderland en Utrecht lijkt de situatie redelijk stabiel. In Noord-Brabant is de situatie niet verder verslechterd en in Limburg duidelijk verbeterd.

4 Bepalende factoren

Wat betreft de mogelijke oorzaken moet andermaal nadrukkelijk worden opgemerkt dat de vitaliteitsinventarisatie, die gebeurt volgens ECE-normen, primair gericht is op het aangeven van de vitaliteit van bomen en bossen. Binnen de beperkingen van deze inventarisatie worden echter zoveel als mogelijk die verschijnselen meegenomen welke iets kunnen bijdragen aan het inzicht in het fenomeen vitaliteit en veranderingen daarvan. Wat betreft de factoren die de vitaliteit beïnvloeden worden zowel traditionele factoren als luchtverontreiniging onderscheiden. Ten aanzien van de luchtverontreiniging wordt opgemerkt dat deze de effecten van traditionele factoren kan versterken. Uit de tussentijdse rapportage van terzake lopende onderzoeken blijkt dat de invloed van luchtverontreiniging ernstiger is dan in eerste instantie werd verondersteld. Het staat vast dat de vitaliteit van het bos in Nederland mede wordt bepaald door luchtverontreiniging. Wat betreft de traditionele factoren kan in samenhang met de vitaliteit van de boomsoorten het navolgende worden opgemerkt. De over het algemeen sombere winter is gunstig geweest voor de douglas. Overmatige naaldval door zonnig vriezend weer is uitgebleven. De wat koele, maar vochtige, vegetatieperiode was gunstig voor de boomsoorten op droogtegevoelige groeiplaatsen. Met name de grove den zal hiervan hebben geprofi-teerd.

Door een extreem koud begin van de vegetatieperiode is het loofhout, en met name de beuk, slecht in blad gekomen. De beuk is daarnaast sterk aangetast door de beukespringkever en de schimmel *Apiognomia*. De insektenaantastingen in de eik (70% in 1987) veroorzaken een verdere terugval van deze boomsoort in vitaliteit. In fijnspar heeft de sparrebladwesp, een doorgaans vrij onschuldig bosinsekt, aanzienlijke aantasting veroorzaakt. Wat betreft de schimmelziekten lijkt het scheut- en taksterven door *Sphaeropsis* in grove den af te nemen. De mate van taksterfte bij Oostenrijkse en Corsicaanse den, en de mate van voorkomen van *Brunchorstia*, zijn in 1987 ongeveer gelijk aan 1986. Wat betreft de dennescheerder is sinds 1986 geen verdere toename geconstateerd. Dit zou kunnen betekenen dat een plaag van dit insekt bij het huidige niveau van maatregelen zou kunnen uitblijven.

DE RESULTATEN VAN DE INVENTARISATIE

1. De vitaliteit landelijk

Tabel Overzicht van de vitaliteit van het Nederlandse bos.

De steekproef vertegenwoordigt 281.320 ha opgaand bos.

Inventarisatie jaar	Vitaal (%)	Minder vitaal (%)	Weinig vitaal (%)	Niet vitaal (%)
1984	50,8	39,7	8,0	1,5
1985	49,9	35,0	13,0	2,1
1986	46,9	32,0	16,0	5,1
1987	42,6	36,1	16,6	4,7

Het aandeel vitaal bos bedroeg in 1987 42,6% en het aandeel minder vitaal bos 36,1%. Tezamen is dit 78,7% van de geïnventariseerde bomen. De klasse weinig vitaal omvat 16,6% en de klasse niet vitaal 4,7%. Het aandeel van de beide laatstgenoemde klassen samen is sinds 1986 echter min of meer gelijk gebleven.

In 1985 en 1986 namen die aandelen ten opzichte van de voorafgaande jaren nog toe met respectievelijk 5,6% en 6%.

De indeling in de verschillende vitaliteitsklassen heeft de volgende betekenis.

Klasse 1: vitaal bos

De klasse "vitaal bos" vertoont kenmerken die het bos, uitgaande van de soort en de leeftijd, ter plaatse normaal dient te hebben en op grond waarvan er geen enkele twijfel is over de toekomstverwachtingen.

Klasse 2: minder vitaal bos

De klasse "minder vitaal bos" vertoont kenmerken die aangeven dat het bos de toekomstverwachting zal kunnen waarmaken. Er worden echter verschijnselen waargenomen die erop wijzen dat dit in negatieve zin zal kunnen veranderen.

Klasse 3: weinig vitaal bos

De klasse "weinig vitaal bos" heeft op grond van zijn vitaliteitskenmerken weinig toekomst. De bossen van deze klasse kunnen zich echter herstellen.

Gezien de ernst van de verschijnselen moet worden gevreesd dat de bossen uit deze klasse grote kans lopen verloren te gaan wanneer de vitaliteitsbepalende factoren zich in dezelfde mate blijven voordoen.

Klasse 4: niet vitaal bos

De klasse "niet vitaal bos" moet op grond van zijn vitaliteitskenmerken worden opgegeven of is al gestorven.